

**A HUDI10006 Tatai Öreg-tó
különleges madárvédelmi terület
fenntartási terve**

Budapest
2023

Jelen fenntartási terv az Agrárminisztériummal kötött TMF/487/5/2019. ügyiratszámú támogatói okirat alapján, a Természeti értékek védelme fejezeti kezelésű előirányzat terhére készült

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
székhely: 2509 Esztergom, Strázsa-hegy
postacím: 1525 Budapest, Pf. 86
E-mail: dinpi@dinpi.hu
Web: <http://www.dinpi.hu>

Felelős tervezők

Géczy Orsolya
Baranyai Zsolt

Vezető szakértők

Csonka Péter

Közreműködő szakértők

Bátky Gellért Tibor
Krajcsovszky Bence
Musicz László

© Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, 2023

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....	5
1. A terület azonosító adatai	6
1.1. Név.....	6
1.2. Azonosító kód.....	6
1.3. Kiterjedés.....	6
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló madárfajok.....	6
1.4.1. Jelölő fészkelő madárfajok.....	6
1.4.2. Jelölő telelő madárfajok	7
1.4.3. Jelölő átvonuló madárfajok	7
1.5. Érintett települések	8
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	8
1.7. Tervezési és egyéb előírások	9
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	9
1.7.2. Településrendezési eszközök	9
1.7.3. Körzeti erdőtervek.....	9
1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek	10
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	10
1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv	11
1.7.7. Egyéb tervek.....	11
1.7.8. Jogerős engedélyek	11
2. Veszélyeztető tényezők	12
3. Kezelési feladatok meghatározása	39
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	39
3.2. Kezelési javaslatok	41
3.2.1. Élőhelyek kezelése	41
I. tóegység.....	55
II. tóegység	55
III. tóegység	55
IV. tóegység	55
V. tóegység	55
VI. tóegység	55
VII. tóegység	55
VIII. tóegység	55
IX. tóegység	56
X. tóegység	56

XI. és XII. tóegység.....	56
XIII. tóegység	56
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	86
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	86
3.2.4. Kutatás, monitorozás	86
3.2.5. Mellékletek.....	88
1. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	92
3.3. Agrártámogatások.....	92
3.3.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer.....	92
3.3.2. Pályázatok	98
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	98
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	98
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	98
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	99
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció.....	100
4. A tervezési terület alapállapot jellemzése	101
4.1. Környezeti adottságok	101
4.1.1. Éghajlati adottságok	101
4.1.2. Vízrajzi adottságok.....	101
4.1.3. Talajtani adottságok	104
4.2. Természeti adottságok	104
4.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű madárfajok.....	108
4.3. Területhasználat.....	172
4.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás.....	172
4.3.2. Tulajdoni viszonyok.....	172
4.3.3. Területhasználat és kezelés	173
5. Felhasznált irodalom	198
6. Térképek és mellékletek.....	199

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve: Tatai Öreg-tó különleges madárvédelmi terület

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója: HUDI10006

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése: 2623,98 ha

1. Területegység – Tatai Öreg-tó környezete: 890 ha
2. Területegység – Ferencmajori-halastavak: 503 ha
3. Területegység – Kocsi táplálkozóterületek: 1231 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló madárfajok

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2021. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő fészkelő madárfajok

- Jégmadár (*Alcedo atthis*) (r)
- Kendermagos réce (*Anas strepera*) (r)
- Nyári lúd (*Anser anser*) (r)
- Vörös gém (*Ardea purpurea*) (r)
- Barátréce (*Aythya ferina*) (r)
- Kontyos réce (*Aythya fuligula*) (r)
- Cigányréce (*Aythya nyroca*) (r)
- Bölömbika (*Botaurus stellaris*) (r)
- Fehér gólya (*Ciconia ciconia*) (r)
- Barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) (r)
- Közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*) (r)
- Balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*) (r)
- Fekete harkály (*Dryocopus martius*) (r)
- Nagy kócsag (*Egretta alba*) (r)
- Örvös légykapó (*Ficedula albicollis*) (r)
- Rétisas (*Haliaeetus albicilla*) (r)
- Törpegém (*Ixobrychus minutus*) (r)
- Hamvas küllő (*Picus canus*) (r)
- Pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*) (r)
- Gulipán (*Recurvirostra avosetta*) (r)
- Függőcinege (*Remiz pendulinus*) (r)
- Kűszvágó csér (*Sterna hirundo*) (r)
- Kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*) (r)

1.4.2. Jelölő telelő madárfajok

- Vetési lúd (*Anser fabalis*) (w)
- Nagy kócsag (*Egretta alba*) (w)
- Rétisas (*Haliaeetus albicilla*) (w)

1.4.3. Jelölő átvonuló madárfajok

- Csörgő réce (*Anas crecca*) (c)
- Tőkés réce (*Anas platyrhynchos*) (c)
- Kendermagos réce (*Anas strepera*) (c)
- Nagy lilik (*Anser albifrons*) (c)
- Nyári lúd (*Anser anser*) (c)
- Vetési lúd (*Anser fabalis*) (c)
- Barátréce (*Aythya ferina*) (c)
- Kontyos réce (*Aythya fuligula*) (c)
- Vörösnyakú lúd (*Branta ruficollis*) (c)
- Fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*) (c)
- Kormos szerkő (*Chlidonias niger*) (c)
- Fehér gólya (*Ciconia ciconia*) (c)
- Fekete gólya (*Ciconia nigra*) (c)
- Nagy kócsag (*Egretta alba*) (c)
- Kis kócsag (*Egretta garzetta*) (c)
- Daru (*Grus grus*) (c)
- Gólyatöcs (*Himantopus himantopus*) (c)
- Baksó (*Nycticorax nycticorax*) (c)
- Kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*) (c)
- Pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*) (c)
- Kanalásgém (*Platalea leucorodia*) (c)
- Réti cankó (*Tringa glareola*) (c)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület (ha)	Érintett terület (%)	Település területének érintettsége (%)
Kocs	Komárom-Esztergom	769	29,3	13,2
Naszály	Komárom-Esztergom	188	7,1	6,2
Szomód	Komárom-Esztergom	315	12	11,1
Tata	Komárom-Esztergom	1075	41	13,7
Tatabánya	Komárom-Esztergom	20	0,8	0,2
Vértesszőlős	Komárom-Esztergom	258	9,8	15,1

1. táblázat: Érintett települések

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
nemzetközi jelentőségű védett természeti terület	ramsari terület	Tatai tavak	772	44,2	1993. évi XLII. törvény
helyi jelentőségű védett természeti terület	10/27/TT/77	Tatai Öreg-tó	591,3	81,2	1/2012. (I.30.) önkormányzati rendelet
Országos Ökológiai Hálózat övezet	MT	magterület	869,22	33,1	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény
Országos Ökológiai Hálózat övezet	ÖF	ökológiai folyosó	388,17	14,8	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény
Országos Ökológiai Hálózat övezet	PT	puffer terület	553,98	21,1	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény

2. táblázat: Egyéb védettségi kategóriák

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A Tatai Öreg-tó helyi jelentőségű védett természeti területre az 1/2012. (I.30.) önkormányzati rendelet tartalmaz elfogadott természetvédelmi kezelési tervet.

1.7.2. Településrendezési eszközök

Település	Településrendezési eszköz	Megjegyzés
Kocs	139/2014. (X.6.) Kt. Határozat Kocs Község településszerkezeti tervének módosításáról	
	Kocs Község Önkormányzata Képviselő-testületének 3/2022. (VI. 10.) önkormányzati rendelete Kocs Község Helyi Építési Szabályzatáról	
Naszály	Naszály Község Önkormányzat Képviselő-testület 9/2021. (XI.8.) önkormányzati rendelete Naszály Község Helyi Építési Szabályzatáról	
Szomód	Szomód Község Önkormányzat Képviselő-testületének 4/2011.(III.21.) önkormányzati rendelete a Helyi Építési Szabályzatról	Módosítva: 13/2015. (V.26.), 1/2016. (I.11.), 4/2017. (II.14.), 11/2018. (IX.17.), 11/2019. (VII.15.), 12/2019. (IX.9.), 16/2019. (XI.19.)
Tata	38/2005. (XII.6.) rendelet Tata Építési Szabályzatáról	Módosítása: 16/2015. (VII.10.), 22/2016. (XI.24.), 4/2017. (II.24.), 5/2017. (II.24.), 12/2017. (VI.2.), 17/2017. (VI.30.), 23/2017. (XI.30.), 29/2017. (XII.21.), 1/2021. (I.29.)
Tatabánya	8/2018. (IV.19.) rendelet Tatabánya Megyei Jogú Város Helyi Építési Szabályzatáról	
Vértesszőlős	Vértesszőlős Község Önkormányzatának 15/2005. (X. 17) rendelete Vértesszőlős Építési Szabályzatáról	

1.7.3. Körzeti erdőtervek

- 60/2013. (VII. 19.) VM rendelet a 2013. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az érintett körzeti erdőtervek alapján folytatott erdőgazdálkodásról (Gerecse-Vértesi erdőtervezési körzet)
- 45/2015. (VII. 28.) FM rendelete a 2015. évi körzeti erdőtervezésre vonatkozó tervezési alapelvekről, valamint az erdőgazdálkodás tartamosságát és fejlesztését szolgáló körzeti erdőtervezési keretértékekről (Súri-Bakonyaljai erdőtervezési körzet)

Erdőtervezési körzet	Részterület	Jóváhagyó határozat	Törzskönyvi szám	Érvényesség
----------------------	-------------	---------------------	------------------	-------------

Gerecse-Vértesi Erdőtervezési Körzet (206)	Szomód (4514), Tata (4553), Tatabánya (4536), Vértesszőlős (4555)	-	XIV-G-027/6821/0/2012	2014. január 1. – 2023. december 31.
Súri-Bakonyaljai erdőtervezési körzet	Kocs (4547), Naszály (4551)	-	XIV-G-027/8690-0/2014	2016. január 1. – 2025. december 31.

1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A területre vonatkozó tájegységi vadgazdálkodási előírások az Észak-dunántúli Vadgazdálkodási Tájrészét képező, 509. számú Bakonyalja-Komáromi és 512. számú Dunazugi vadgazdálkodási tájegység vadgazdálkodási tervéről szóló 12/2018. (VII.3) AM rendeletben található. A rendelet 5. és 6. számú melléklete meghatározza a vadgazdálkodás során betartandó természetvédelmi előírásokat, elvárásokat.

A tervezési terület 509. számú vadgazdálkodási tájegységre eső része 2,558.9 ha (97.5%), az 512. számú vadgazdálkodási tájegységre eső része 51.4 ha (2.0%).

Vadgazdálkodási egység	Kódszám	Vadgazdálkodási üzemterv jóváhagyó határozat száma
Kocs Községi Földtulajdonosok Vadásztársasága	11-251550-509	
Dunaszentmiklósi Rákóczi Vadásztársaság	11-251950-512	
Tatai Gazdák Vadásztársasága	11-252050-509	

A vadgazdálkodási üzemtervek érvényessége 2017. március 1. – 2037.02.28.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

1. Tatai Öreg-tó

Víztérkód: 11-001-1-1

Tulajdonos: Magyar Állam

Az Öreg-tó rendelkezik halgazdálkodási joggal kapcsolatos haszonbérleti szerződéssel, de a besorolása haltermelési létesítmény.

Nem rendelkezik halgazdálkodási tervvel.

2. Nagy-Kacsás-tó

Víztérkód: 11-096-1-4

Tulajdonos: magántulajdon

Nem rendelkeznek érvényes halgazdálkodási tervvel.

3. Által-ér Tata-Bánhida szakasz

Víztérkód: 11-074-1-1

Tulajdonos: Magyar Állam

Halgazdálkodási jogosultja jelenleg tisztázatlan, folyamatban van az eljárás.

4. Kis-Kacsás tó

Víztérkód: 11-103-1-4

Tulajdonos: Barassó Zoltán

Nem rendelkezik jóváhagyott halgazdálkodási tervvel.

5. Derítő-tó

Víztérkód: 11-095-1-4

Tulajdonos: Derítő Szolgáltató és kereskedelmi Kft.

Nem rendelkezik érvényes halgazdálkodási tervvel (a haltelepítéseket jelenti).

6. Ferencmajori halastavak

Víztérkód: - (halastó)

Vízikönyvi szám: Szomód 7, Naszály 1

Halgazdálkodási terv: -

Tulajdonos: 1/1-es állami tulajdon (kb.: 370 ha). 2011 óta felszámolás alatt.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési terület vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés szempontjából az 1.6 Által-ér részvízgyűjtő alegység részét képezi. Vízyűjtő-gazdálkodási terv 2010. március (Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság; Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság)

Az Országos Vízyűjtő-gazdálkodási tervet Magyarország Kormány a 1155/2016. (III. 31.) számú Kormány határozattal elfogadta. Ezzel együtt elfogadásra kerültek az alegységek – nem jogszabállyal kihirdetett – tervei is, lásd:

<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

1.7.7. Egyéb tervek

Nem releváns.

1.7.8. Jogerős engedélyek

1. Tatai Öreg-tó

Víztérkód: 11-001-1-1

Tulajdonos: Magyar Állam

Az Öreg-tó rendelkezik halgazdálkodási joggal kapcsolatos haszonbérleti szerződéssel, de a besorolása haltermelési létesítmény.

Nem rendelkezik halgazdálkodási tervvel.

Öreg-tó Üzemelési engedély száma: 10300-16/2012.

Öreg-tó vizes élőhely Üzemelési engedély száma: 10304-20/2012.

2. Nagy-Kacsás-tó

Víztérkód: 11-096-1-4

Tulajdonos: magántulajdon

Nem rendelkeznek érvényes halgazdálkodási tervvel.

Üzemelési engedély: 35800/8487-8/2016.

3. Által-ér Tata-Bánhida szakasz

Víztérkód: 11-074-1-1

Tulajdonos: Magyar Állam

Halgazdálkodási jogosultja jelenleg tisztázatlan, folyamatban van az eljárás.
 Üzemelési engedély: 35800/4857-8/2016.

4. Kis-Kacsás tó

Víztérkód: 11-103-1-4

Tulajdonos: Barassó Zoltán

Nem rendelkezik jóváhagyott halgazdálkodási tervvel.

Üzemelési eng: 35800/473-13/2017.

5. Derítő-tó

Víztérkód: 11-095-1-4

Tulajdonos: Derítő Szolgáltató és kereskedelmi Kft.

Nem rendelkezik érvényes halgazdálkodási tervvel (a haltelepítéseket jelenti).

Alap engedély: H-991-15/2006.

6. Ferencmajori halastavak

Vagyonkezelő: Tatai Mezőgazdasági Zrt.

Üzemelési engedély: 40.222-3/II/1990.

2. Veszélyeztető tényezők

A veszélyeztető tényezők felsorolásánál figyelembe vettük a Natura adatlapon felsorolt tényezőket, amelyeket az aktuális állapotra alakítva ismertetünk. A veszélyeztető tényezők által érintett terület nagyságát a madárvédelmi terület összterületéhez viszonyítottuk.

Belső veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A03	Vegyes művelésű és agro- erdészeti rendszerek átalakítása specializált termelésűvé (pl. monokultúra)	M	20	Az őszi vonuló fajok egy részének táplálkozása szempontjából meghatározó kukorica tarlók nem minden évben állnak rendelkezésre megfelelő eloszlásban és területi kiterjedésben. Érintett fajok: tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), daru (<i>Grus grus</i>) (c), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c)
A05	Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából	L	3	Mezsgyék elszántása, fasorok facsoportok, bokorsávok megszüntetése csökkenti a jelölő fajok fészkelési, táplálkozási lehetőségeit.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				Érintett fajok: fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (r), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>) (r), közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>) (r), balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>) (r), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>) (r), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (r), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>) (r), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>) (c)
A15	Mezőgazdasági talajművelés (pl. szántás)	M	50	A kukoricaaratás utáni túl korai beszántás jelentősen csökkenti a vízivadak őszi táplálékbázisát. Érintett fajok: tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), daru (<i>Grus grus</i>) (c), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c)
A17	Aratás és termőföldek vágása	L	3	Éjszakai aratási tevékenység a közeli vadlúd-éjszakázóhely nyugalma megzavarhatja. Érintett fajok: vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (w), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>) (c), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (c), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (c), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (c), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) (c), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (c), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>) (c), daru (<i>Grus grus</i>) (c), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>) (c), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>) (c), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>) (c), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>) (c), kanalasgém

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<i>(Platalea leucorodia)</i> (c), réti cankó <i>(Tringa glareola)</i> (c), kis lilik <i>(Anser erythropus)</i> (c), parlagi sas <i>(Aquila heliaca)</i> (c)
A21	Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban	M	40	Vegyszerek kijuttatása csökkenti a természetes táplálékforrásokat, elszennyezi a belvizeket. Érintett fajok: fehér gólya <i>(Ciconia ciconia)</i> (r), barna rétihéja <i>(Circus aeruginosus)</i> (r), nagy kócsag <i>(Egretta alba)</i> (r), vetési lúd <i>(Anser fabalis)</i> (w), nagy kócsag <i>(Egretta alba)</i> (w), tőkés réce <i>(Anas platyrhynchos)</i> (c), nagy lilik <i>(Anser albifrons)</i> (c), nyári lúd <i>(Anser anser)</i> (c), vetési lúd <i>(Anser fabalis)</i> (c), vörösnakú lúd <i>(Branta ruficollis)</i> (c), fehér gólya <i>(Ciconia ciconia)</i> (c), fekete gólya <i>(Ciconia nigra)</i> (c), nagy kócsag <i>(Egretta alba)</i> (c), daru <i>(Grus grus)</i> (c), kis lilik <i>(Anser erythropus)</i> (c), parlagi sas <i>(Aquila heliaca)</i> (c)
A26	Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek	L	5	A szántóföldek műveléséből származtatható tápanyag-utánpótlás és növényvédelem veszélyt jelent a vízjárta területekre és vizes élőhelyekre: a szántókról bemosódó, elsodródó vegyszer és trágya/műtrágya tápanyagdúsulást, így az élőhely degradálódását, átalakulását okozza, illetve a táplálékbázis csökkenésével jár. Érintett fajok: jégmadár <i>(Alcedo atthis)</i> (r), kendermagos réce <i>(Anas strepera)</i> (r), nyári lúd <i>(Anser anser)</i> (r), vörös gém <i>(Ardea purpurea)</i> (r), barátréce <i>(Aythya ferina)</i> (r), kontyos réce <i>(Aythya fuligula)</i> (r), cigányréce <i>(Aythya nyroca)</i> (r), bölömbika <i>(Botaurus stellaris)</i> (r), fehér gólya <i>(Ciconia ciconia)</i> (r), barna rétihéja <i>(Circus aeruginosus)</i> (r), nagy kócsag <i>(Egretta alba)</i> (r), rétisas <i>(Haliaeetus albicilla)</i> (r), törpegém <i>(Ixobrychus minutus)</i>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>(r), pettyes vízcicsibe (<i>Porzana porzana</i>) (r), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>) (r), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>) (r), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>) (r), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (w), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>) (c), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (c), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (c), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>) (c), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>) (c), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (c), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) (c), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (c), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>) (c), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>) (c), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>) (c), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>) (c), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>) (c), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>) (c), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>) (c), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c)</p>
B06	Fakitermelés	L	5	<p>Az előhasználatok, egyéb termelések az erdei jelölő fajok élőhelyét károsíthatják, megszüntethetik. Érintett fajok: közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>) (r), balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>) (r), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>) (r), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>) (r), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>) (r), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>) (c)</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	M	4	Az odúlakó jelölő madárfajok költési lehetőségét, és számos, táplálékbázisul szolgáló rovarfaj élőhelyét szünteti meg. Érintett fészkelő fajok: közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>) (r), balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>) (r), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>) (r), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>) (r), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>) (r), függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>) (r)
B08	Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát)	L	3	E művelet jelentősen csökkentheti az idős fák nyújtotta fészkelőhelyek változatosságát és egyúttal a közeli vizek védőzónáját. Érintett fajok: közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>) (r), balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>) (r), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>) (r), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>) (r), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (r), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>) (r), függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>) (r), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) (c), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>) (c), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>) (c), parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>) (c)
B09	Tarvágás	L	2	A tarvágásos erdőgazdálkodás az erdei jelölő fajok élőhelyét károsíthatja, szüntetheti meg. Érintett fajok: közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>) (r), balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>) (r), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>) (r), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>) (r), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>) (r), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w)
D06	Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)	H	5	Nagy és közép feszültségű vezetékek repülés, áramütés. Érintett fajok: nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (r), vörös gém (<i>Ardea</i>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>purpurea) (r), bölömbika (Botaurus stellaris) (r), fehér gólya (Ciconia ciconia) (r), nagy kócsag (Egretta alba) (r), rétisas (Haliaeetus albicilla) (r), vetési lúd (Anser fabalis) (w), nagy kócsag (Egretta alba) (w), rétisas (Haliaeetus albicilla) (w), tőkés réce (Anas platyrhynchos) (c), nagy lilik (Anser albifrons) (c), nyári lúd (Anser anser) (c), vetési lúd (Anser fabalis) (c), vörösnakú lúd (Branta ruficollis) (c), fehér gólya (Ciconia ciconia) (c), fekete gólya (Ciconia nigra) (c), nagy kócsag (Egretta alba) (c), kis kócsag (Egretta garzetta) (c), daru (Grus grus) (c), bakcsó (Nycticorax nycticorax) (c), kis kárókatona (Phalacrocorax pygmeus) (c), kanalasgém (Platalea leucorodia) (c), kis lilik (Anser erythropus) (c), parlagi sas (Aquila heliaca) (c)</p>
E08	Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek	H	30	<p>Öreg-tó parti és partközeli közutak forgalma, illetve a Ferencmajori-halastavak töltésén történő közlekedés, fényszennyező hatása felriasztja a tavon gyülekező madarakat. Érintett fajok: vetési lúd (Anser fabalis) (w), nagy kócsag (Egretta alba) (w), csörgő réce (Anas crecca) (c), tőkés réce (Anas platyrhynchos) (c), kendermagos réce (Anas strepera) (c), nagy lilik (Anser albifrons) (c), nyári lúd (Anser anser) (c), vetési lúd (Anser fabalis) (c), barátréce (Aythya ferina) (c), kontyos réce (Aythya fuligula) (c), vörösnakú lúd (Branta ruficollis) (c), fehér gólya (Ciconia ciconia) (c), fekete gólya (Ciconia nigra) (c), nagy kócsag (Egretta alba) (c), kis kócsag (Egretta garzetta) (c), daru (Grus grus) (c), kis kárókatona (Phalacrocorax</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				pygmeus) (c), kanalasgém (Platalea leucorodia) (c), kis lilik (Anser erythropus) (c), parlagi sas (Aquila heliaca) (c)
E09	Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység	H	40	A kedvtelési célzatú légitözlekedés (szabadrepülők: sárkányrepülők, siklóernyősök) és drónok egyre rendszeresebb zavarást jelentenek a gyülekező madártömegekre. Érintett fajok: nyári lúd (Anser anser) (r), vörös gém (Ardea purpurea) (r), barátréce (Aythya ferina) (r), kontyos réce (Aythya fuligula) (r), cigányréce (Aythya nyroca) (r), nagy kócsag (Egretta alba) (r), rétisas (Haliaeetus albicilla) (r), vetési lúd (Anser fabalis) (w), nagy kócsag (Egretta alba) (w), csörgő réce (Anas crecca) (c), tőkés réce (Anas platyrhynchos) (c), kendermagos réce (Anas strepera) (c), nagy lilik (Anser albifrons) (c), nyári lúd (Anser anser) (c), vetési lúd (Anser fabalis) (c), barátréce (Aythya ferina) (c), kontyos réce (Aythya fuligula) (c), vörösnakú lúd (Branta ruficollis) (c), fekete gólya (Ciconia nigra) (c), nagy kócsag (Egretta alba) (c), kis kócsag (Egretta garzetta) (c), daru (Grus grus) (c), bakcsó (Nycticorax nycticorax) (c), kis kárókatona (Phalacrocorax pygmeus) (c), kanalasgém (Platalea leucorodia) (c), kis lilik (Anser erythropus) (c)
F05	Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)	H	5	Tematikus útvonalak, tanösvények, kerékpárutak, új horgászati területek potenciális zavaró tényezőt jelenthetnek a tavakon pihenő vagy fészkelő vízimadarak számára. Érintett fajok: jégmadár (Alcedo atthis) (r), kendermagos réce (Anas strepera) (r), nyári lúd (Anser anser) (r), vörös gém (Ardea purpurea) (r), barátréce (Aythya ferina) (r), kontyos réce

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				(Aythya fuligula) (r), cigányréce (Aythya nyroca) (r), bölömbika (Botaurus stellaris) (r), barna rétihéja (Circus aeruginosus) (r), nagy kócsag (Egretta alba) (r), törpegém (Ixobrychus minutus) (r), függőcinege (Remiz pendulinus) (r), kis vöcsök (Tachybaptus ruficollis) (r), vetési lúd (Anser fabalis) (w), rétisas (Haliaeetus albicilla) (w), csörgő réce (Anas crecca) (c), tőkés réce (Anas platyrhynchos) (c), kendermagos réce (Anas strepera) (c), nagy lilik (Anser albifrons) (c), nyári lúd (Anser anser) (c), vetési lúd (Anser fabalis) (c), barátréce (Aythya ferina) (c), kontyos réce (Aythya fuligula) (c), vörösnakú lúd (Branta ruficollis) (c), fehér gólya (Ciconia ciconia) (c), fekete gólya (Ciconia nigra) (c), nagy kócsag (Egretta alba) (c), daru (Grus grus) (c), kis kárókatona (Phalacrocorax pygmeus) (c), kanalasgém (Platalea leucorodia) (c), kis lilik (Anser erythropus) (c)
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek	H	5	Elsősorban zavaró hatása miatt kedvezőtlen, egyes érzékeny fajok költésének megghiúsulását is okozhatja. (pl. horgászat, vizisportok, nagyrendezvények, technikai sporttevékenység). A telelő fajok számára is komoly zavarást jelenthet. Érintett fajok: jégmadár (Alcedo atthis) (r), kendermagos réce (Anas strepera) (r), nyári lúd (Anser anser) (r), vörös gém (Ardea purpurea) (r), barátréce (Aythya ferina) (r), kontyos réce (Aythya fuligula) (r), cigányréce (Aythya nyroca) (r), nagy kócsag (Egretta alba) (r), törpegém (Ixobrychus minutus) (r), vetési lúd (Anser fabalis) (w), nagy kócsag (Egretta alba) (w), rétisas (Haliaeetus albicilla) (w), csörgő

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				réce (<i>Anas crecca</i>) (c), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (c), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (c), vörösnakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (c), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) (c), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (c), daru (<i>Grus grus</i>) (c), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>) (c), kanalagém (<i>Platalea leucorodia</i>) (c), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c)
F24	Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák	H	15	A települési infrastruktúra, dísz- és közvilágítási rendszer elsősorban a vonulási-telelési időszakban érzékenyen érintheti a vonuló vízimadarak éjszakázását. A jelentős fény- és hanghatással járó pirotechnikai eszközök használata jelentősen zavarhatja az Öreg-tavon pihenő vízimadarak élettevékenységét. Érintett fajok: vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (w), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>) (c), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (c), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (c), vörösnakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>) (c), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>) (c), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (c), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) (c), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (c), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>) (c), daru (<i>Grus grus</i>) (c), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>) (c), kis

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>) (c), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>) (c), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>) (c), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c)
F31	Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból	H	15	<p>Öreg-tó kotrása (tervezett II. ütem) iszapréteg eltávolítása, szigetek megemelése pozitív vízszintre. -92 cm-en van most a tó apasztásának mélypontja és tartósan -35 cm-en. Könnyen át tud fagyni a vízréteg, így hidroökológiailag sérülékeny a tó. Kifagynak.</p> <p>Érintett fajok: jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>) (r), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (r), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>) (r), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>) (r), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (w), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>) (c), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (c), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (c), vörösnnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>) (c), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>) (c), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (c), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) (c), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (c), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>) (c), daru (<i>Grus grus</i>) (c), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>) (c), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>) (c), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>) (c), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>) (c), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c)</p>
G08	Hal- és vadállomány kezelése	M	10	A vadászati tevékenység a halastavak esetében kontrollált, de alkalmilag zavaró hatást jelent a gyülekező vízimadarakra nézve. Az Öreg-tó esetében az

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>afrikai sertéspestis miatti vaddisznó vadászat jelent alkalmi zavaró hatást a téli időszakban, az éjszakázó vízimadarakra nézve. Éjszakai halászat az Öreg-tavon a madárvonulási, telelési időszakban, egyéb zavaró tevékenységek (kopogózásos halterelés).</p> <p>Érintett fajok: kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (r), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (r), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>) (r), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (r), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (r), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>) (r), bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>) (r), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>) (r), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (r), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>) (r), pettyes vízcisibe (<i>Porzana porzana</i>) (r), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>) (r), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>) (r), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>) (r), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (w), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>) (c), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (c), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (c), vörösnakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (c), daru (<i>Grus grus</i>) (c), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>) (c), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>) (c), fülemülesitke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>) (r), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c)</p>
G07	Vadászat	M	30	A mezőgazdasági területeken (táplálkozóterületeken) történő lúdvadászat esetenként zavaró

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>lehet. Kukorica tarlón történő lógódör ásás miatt a madarak egyéb mezőgazdasági területekre mennek át táplálkozni.</p> <p>Érintett fajok: vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (w), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>) (c), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (c), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (c), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c)</p>
G09	Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)	M	5	<p>Nádvágás negatív hatásai: az avas nád területe csökkent, mivel minden évben történik aratás. A nádfal takaró hatása szükséges a jelölő fajok számára.</p> <p>Vízínövények kezelése: nád és hínár, gyékény vágás.</p> <p>Vízínövénytársulások hiánya a költőfajok számára kedvezőtlen hatású.</p> <p>kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (r), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (r), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>) (r), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (r), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (r), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>) (r), bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>) (r), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>) (r), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (r), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>) (r), függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>) (r), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (w), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>) (c), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), barátréce</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				(Aythya ferina) (c), kontyos réce (Aythya fuligula) (c), vörösnyakú lúd (Branta ruficollis) (c), nagy kócsag (Egretta alba) (c), kis kócsag (Egretta garzetta) (c), daru (Grus grus) (c), bakcsó (Nycticorax nycticorax) (c), kis kárókatona (Phalacrocorax pygmeus) (c), kanalasgém (Platalea leucorodia) (c), fülemülesitke (Acrocephalus melanopogon) (r), kis lilik (Anser erythropus) (c)
G20	Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása	H	12	Egyes tógységek fészkelési időszakban történő leeresztése a Ferencmajori-halastavakon. Öreg-tó túlzott mértékű leeresztése a halászat érdekében a madárvonulási, telelési időszakban. A halastavak fészkelési időszakban történő leeresztése, vagy éppen feltöltése parti madarak vagy más vízimadarak fészkelését teheti tönkre, táplálkozási lehetőségeiket negatívan érinti. Érintett fajok: jégmadár (Alcedo atthis) (r), kendermagos réce (Anas strepera) (r), nyári lúd (Anser anser) (r), vörös gém (Ardea purpurea) (r), barátréce (Aythya ferina) (r), kontyos réce (Aythya fuligula) (r), cigányréce (Aythya nyroca) (r), bölömbika (Botaurus stellaris) (r), fehér gólya (Ciconia ciconia) (r), barna rétihéja (Circus aeruginosus) (r), nagy kócsag (Egretta alba) (r), rétisas (Haliaeetus albicilla) (r), törpegém (Ixobrychus minutus) (r), pettyes vízcisibe (Porzana porzana) (r), gulipán (Recurvirostra avosetta) (r), küszvágó csér (Sterna hirundo) (r), kis vöcsök (Tachybaptus ruficollis) (r), vetési lúd (Anser fabalis) (w), nagy kócsag (Egretta alba) (w), rétisas (Haliaeetus albicilla) (w), csörgő réce (Anas crecca) (c), tőkés réce (Anas platyrhynchos) (c),

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (c), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (c), vörösnakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>) (c), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>) (c), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (c), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) (c), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (c), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>) (c), daru (<i>Grus grus</i>) (c), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>) (c), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>) (c), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>) (c), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>) (c), kanalalgém (<i>Platalea leucorodia</i>) (c), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>) (c), fülemülesitke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>) (r), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c)
G22	Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó édesvízi akvakultúra	L	25	Halak etetése a fészkelő, átvonuló és telelő fajokat közvetlenül nem veszélyezteti, viszont az etetéssel járó zavarás okozhat problémát az összes jelölő fajra vonatkoztatva. Érintett fajok: jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>) (r), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (r), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (r), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>) (r), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (r), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (r), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>) (r), bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>) (r), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (r), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>) (r), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (r), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (r), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>) (r), pettyes vízcicsibe (<i>Porzana porzana</i>) (r), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>) (r), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>)

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				(r), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>) (r), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (w), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>) (c), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), barátaréce (<i>Aythya ferina</i>) (c), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (c), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>) (c), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>) (c), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (c), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) (c), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (c), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>) (c), daru (<i>Grus grus</i>) (c), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>) (c), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>) (c), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>) (c), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>) (c), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>) (c), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>) (c), fülemülesitke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>) (r), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c)
H08	Egyéb emberi beavatkozások és zavarások	H	10	Petárdák, tűzijátékok használata védett területen. Érintett fajok: vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (w), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>) (c), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), barátaréce (<i>Aythya ferina</i>) (c), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (c), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (c), daru (<i>Grus grus</i>) (c), kis kárókatona

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				(Phalacrocorax pygmeus) (c), kis lilik (Anser erythropus) (c), parlagi sas (Aquila heliaca) (c)
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	H	20	Az Által-ér felsőbb szakaszairól és a Fényes-patak egyes szakaszairól invazív vízinövényfajok nagy tömegben szaporodtak el, ami jelentősen csökkenti egyes jelölő fajok életterét. A nem megfelelő kotrások, mederbolygatások elősegíthetik a további terjedésüket. Érintett fajok: jégmadár (Alcedo atthis) (r), nyári lúd (Anser anser) (r), bölömbika (Botaurus stellaris) (r), törpegém (Ixobrychus minutus) (r), kis vöcsök (Tachybaptus ruficollis) (r)
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	M	10	Vízhatástól függő erdőkben, nádasokban jelentős az inváziós fertőzöttség. Elsősorban a magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>) terjedt el bennük, de megtalálhatóak a fásszárúak is (amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>), zöld juhar (<i>Acer negundo</i>)). Ez általános élőhelyi leromláshoz vezet. Érintett fajok: bölömbika (Botaurus stellaris) (r), törpegém (Ixobrychus minutus) (r), pettyes vízcisibe (Porzana porzana) (r), gólyatöcs (Himantopus himantopus) (c), réti cankó (Tringa glareola) (c)
L01	Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés)	H	20	A tavak, halastavak lassú feltöltődése napjainkra jelentős mértékű feliszapolódást okozott az Öreg-tó és Ferencmajori-halastavak esetében. Ez rontja a tómederben a forrásaktivitást és erősíti az eutrofizációt. Érintett fajok: barátréce (Aythya ferina) (r), kontyos réce (Aythya fuligula) (r), barátréce (Aythya ferina) (c), kontyos réce (Aythya fuligula) (c)
L04	Természetes eutrofizáció vagy savasodás	H	15	A jelentős belső tápanyagterhelés hipertróf állapotokat idéz elő

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>algavirágzással, halpusztulásokkal.</p> <p>Érintett fajok: jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>) (r), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (r), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (r), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>) (r), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (r), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (r), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>) (r), bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>) (r), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (r), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>) (r), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (r), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (r), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>) (r), pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>) (r), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>) (r), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>) (r), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>) (r), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (w), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>) (c), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (c), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (c), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>) (c), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>) (c), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (c), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) (c), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (c), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>) (c), daru (<i>Grus grus</i>) (c), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>) (c), bakesó (<i>Nycticorax nycticorax</i>) (c), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>) (c), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>) (c), kanalagém (<i>Platalea leucorodia</i>) (c), réti</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				cankó (<i>Tringa glareola</i>) (c), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c)
L06	Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)	H	30	Madárinfluenza, botulizmus Érintett fajok: kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (r), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (r), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>) (r), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (r), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (r), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>) (r), bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>) (r), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (r), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>) (r), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (r), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>) (r), pettyes vízcisibe (<i>Porzana porzana</i>) (r), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>) (r), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>) (r), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>) (r), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (w), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>) (c), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (c), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (c), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>) (c), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>) (c), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (c), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) (c), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (c), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>) (c), daru (<i>Grus grus</i>) (c), gólyatölcs (<i>Himantopus himantopus</i>) (c), bakesó (<i>Nycticorax nycticorax</i>) (c), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>) (c), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>) (c), kanalalgém (<i>Platalea leucorodia</i>) (c), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>) (c), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c)

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	L	10	<p>A klímaváltozás következtében várható csapadékmennyiség csökkenés, illetve annak egyenlőtlen eloszlása csökkenő vízutánpótlást, vízszint csökkenést, fokozott algásodást idézhet elő.</p> <p>Érintett fajok: jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>) (r), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (r), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (r), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>) (r), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (r), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (r), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>) (r), bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>) (r), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (r), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (r), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>) (r), pettyes vízcisibe (<i>Porzana porzana</i>) (r), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>) (r), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>) (r), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>) (r), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (w), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>) (c), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (c), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (c), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>) (c), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>) (c), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (c), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) (c), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (c), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>) (c), daru (<i>Grus grus</i>) (c), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>) (c), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>) (c), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>) (c), pajzsoscankó (<i>Philomachus</i></p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				pugnax) (c), kanalasgém (Platalea leucorodia) (c), réti cankó (Tringa glareola) (c), kis lilik (Anser erythropus) (c)

Külső veszélyeztető tényezők:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
D01	Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát	M	30	A térségben igen elterjedt szél- és hullám-erők esetleges területi gyarapodása fokozott balesetveszélyt jelentene a tömegesen vonuló, táplálkozó vadlúdcsapatokra, illetve élőhelyvesztést okozna. Érintett fajok: nyári lúd (Anser anser) (r), vörös gém (Ardea purpurea) (r), bölömbika (Botaurus stellaris) (r), fehér gólya (Ciconia ciconia) (r), nagy kócsag (Egretta alba) (r), rétisas (Haliaeetus albicilla) (r), vetési lúd (Anser fabalis) (w), nagy kócsag (Egretta alba) (w), rétisas (Haliaeetus albicilla) (w), csörgő réce (Anas crecca) (c), tőkés réce (Anas platyrhynchos) (c), nagy lilik (Anser albifrons) (c), nyári lúd (Anser anser) (c), vetési lúd (Anser fabalis) (c), barátréce (Aythya ferina) (c), kontyos réce (Aythya fuligula) (c), vörösnyakú lúd (Branta ruficollis) (c), fehér gólya (Ciconia ciconia) (c), fekete gólya (Ciconia nigra) (c), nagy kócsag (Egretta alba) (c), kis kócsag (Egretta garzetta) (c), daru (Grus grus) (c), bakcsó (Nycticorax nycticorax) (c), kis kárókatona (Phalacrocorax pygmeus) (c), kanalasgém (Platalea leucorodia) (c), kis lilik (Anser erythropus) (c), parlagi sas (Aquila heliaca) (c)

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
D03		M	15	<p>A térségben egyre terjedő napelemparkok potenciálisan csökkenthetik a vízivadak táplálkozóterületeit.</p> <p>Érintett fajok: nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (r), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (r), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (r), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (r), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (w), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (c), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) (c), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (c), daru (<i>Grus grus</i>) (c), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c), parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>) (c)</p>
D06	Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)	M	90	<p>A terület szegélyében húzódnak a településeket ellátó közpfeszültségű légvezetékek, döntő részben veszélyes fejszerkezetű tartóoszlopokkal. A szigetetlen, veszélyes tartóoszlopok a területen fészkelő, illetve táplálkozó gázlómadarak, ragadozómadár-fajok, és kisebb testű vártamadarak számára jelentenek közvetlen veszélyt.</p> <p>Érintett fajok: nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (r), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>) (r), bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>) (r), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (r), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (r), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (r), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (w), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>)</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				(c), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (c), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) (c), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (c), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>) (c), daru (<i>Grus grus</i>) (c), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>) (c), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>) (c), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>) (c), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c), parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>) (c)
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra	M	15	Számos madárfaj egyik legjelentősebb veszélyeztető tényezője a közutakon történő gázolás. Esetleges elkerülő út közelben való átvezetése jelentős zajhatásnak, egyéb zavarásnak tenné ki a tavak fészkelő és átvonuló madárvilágát. Érintett fajok: nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (r), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>) (r), bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>) (r), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (r), közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>) (r), balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>) (r), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>) (r), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (r), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (r), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>) (r), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>) (r), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (w), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), vörösnakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (c), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) (c), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (c), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c), parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>) (c)

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
E08	Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek	M	40	Kisrepülőgépek, helikopterek, drónok be- és átrepülése a légtértilalmi zónán. Érintett fajok: nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (r), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>) (r), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (r), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (w), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>) (c), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (c), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (c), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (c), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) (c), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (c), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>) (c), daru (<i>Grus grus</i>) (c), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>) (c), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>) (c), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c)
F02	Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településsé) meglévő városi vagy rekreációs területeken	H	5	Az érzékeny vonulási időszakokban és napszakokban végzett, fény- és zajhatással járó, elsősorban az Öreg-tó parti munkálatok jelentős zavarást okozhatnak az éjszakázóterületeken. Érintett fajok: vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (w), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>) (c), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser</i>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				fabalis) (c), barátréce (Aythya ferina) (c), kontyos réce (Aythya fuligula) (c), vörösnyakú lúd (Branta ruficollis) (c), nagy kócsag (Egretta alba) (c), daru (Grus grus) (c), kis lilik (Anser erythropus) (c)
F03	Más földhasználatú terület kereskedelmi vagy ipari területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)	H	10	Ipari létesítmények elhelyezése szűkíti a rendelkezésre álló táplálkozó területet. Érintett fajok: vetési lúd (Anser fabalis) (w), nagy kócsag (Egretta alba) (w), rétisas (Haliaeetus albicilla) (w), tőkés réce (Anas platyrhynchos) (c), nagy lilik (Anser albifrons) (c), nyári lúd (Anser anser) (c), vetési lúd (Anser fabalis) (c), vörösnyakú lúd (Branta ruficollis) (c), daru (Grus grus) (c), kis lilik (Anser erythropus) (c), parlagi sas (Aquila heliaca) (c)
F11	Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében	L	3	Tata-Kertváros Öreg-tóba vezetett csapadécai potenciális szennyezőforrást jelentenek, részben az illegális szennyvíz bekötések miatt. Érintett fajok: jégmadár (Alcedo atthis) (r), bölömbika (Botaurus stellaris) (r), törpegém (Ixobrychus minutus) (r), kis vöcsök (Tachybaptus ruficollis) (r), vetési lúd (Anser fabalis) (w), nagy kócsag (Egretta alba) (w), rétisas (Haliaeetus albicilla) (w), csörgő réce (Anas crecca) (c), tőkés réce (Anas platyrhynchos) (c), kendermagos réce (Anas strepera) (c), nagy lilik (Anser albifrons) (c), nyári lúd (Anser anser) (c), vetési lúd (Anser fabalis) (c), barátréce (Aythya ferina) (c), kontyos réce (Aythya fuligula) (c), vörösnyakú lúd (Branta ruficollis) (c), fattyúszerkő (Chlidonias

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				hybridus) (c), kormos szerkő (Chlidonias niger) (c), fehér gólya (Ciconia ciconia) (c), fekete gólya (Ciconia nigra) (c), nagy kócsag (Egretta alba) (c), kis kócsag (Egretta garzetta) (c), daru (Grus grus) (c), gólyatöcs (Himantopus himantopus) (c), bakcsó (Nycticorax nycticorax) (c), kis kárókatona (Phalacrocorax pygmeus) (c), pajzsoscankó (Philomachus pugnax) (c), réti cankó (Tringa glareola) (c), kis lilik (Anser erythropus) (c)
F12	Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében	L	4	A tatabányai szennyvíztisztítóból kilépő tisztított szennyvíz esetleges minőség romlásával egyes jelölő fajok táplálékbázisa csökkenhet. Érintett fajok: jégmadár (Alcedo atthis) (r), bölömbika (Botaurus stellaris) (r), rétisas (Haliaeetus albicilla) (r), törpegém (Ixobrychus minutus) (r), kis vöcsök (Tachybaptus ruficollis) (r), vetési lúd (Anser fabalis) (w), nagy kócsag (Egretta alba) (w), rétisas (Haliaeetus albicilla) (w), csörgő réce (Anas crecca) (c), tőkés réce (Anas platyrhynchos) (c), kendermagos réce (Anas strepera) (c), nagy lilik (Anser albifrons) (c), nyári lúd (Anser anser) (c), vetési lúd (Anser fabalis) (c), barátréce (Aythya ferina) (c), kontyos réce (Aythya fuligula) (c), vörösnyakú lúd (Branta ruficollis) (c), fattyúszerkő (Chlidonias hybridus) (c), kormos szerkő (Chlidonias niger) (c), fehér gólya (Ciconia ciconia) (c), fekete gólya (Ciconia nigra) (c), nagy kócsag (Egretta alba) (c), kis kócsag (Egretta garzetta) (c), daru (Grus grus) (c), gólyatöcs (Himantopus himantopus) (c), bakcsó (Nycticorax nycticorax) (c), kis

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>) (c), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>) (c), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>) (c), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c)
H01	Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön	M	3	Katonai lőterek fokozódó használata zavarást jelent a jelölő fajok számára. Helikopteres gyakorlatok Ferencmajor környékén. Érintett fajok: kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (r), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (r), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>) (r), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (r), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (r), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>) (r), bölömbika (<i>Botaurus stellaris</i>) (r), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (r), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>) (r), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (r), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (r), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>) (r), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>) (r), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>) (r), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (w), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>) (c), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>) (c), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (c), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), nyári lúd (<i>Anser anser</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (c), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>) (c), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>) (c), kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>) (c), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) (c), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) (c), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>) (c), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>) (c), daru (<i>Grus grus</i>) (c), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>) (c), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>)

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				(c), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>) (c), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>) (c), kanalasszék (Platalea leucorodia) (c), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>) (c), fülemülesítke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>) (r), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c), parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>) (c)
N08	Fajok elterjedésének változása (természetes bevándorlók) a klímaváltozás következtében	L	30	Északi lúdfajok vonulási jellemzői, útvonalai, telelőterületei változhatnak (a vetési lúd esetében már változott is), így ez akár jelentős vízimadár-állománycsökkenésekhez is vezethet. Érintett fajok: vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (w), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>) (c), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>) (c), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>) (c), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>) (c)

Potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényezők:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
F32	Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása ipari vagy kereskedelmi célból	H	4	Az Öreg-tó téli vízállását jelentős részben befolyásolja a halászati célú vízleeresztés. Ez bizonyos határon túl érzékenyen érinti az itt telelő vízimadarakat. Érintett átvonuló/telelő fajok: nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), barátréce (<i>Aythya ferina</i>), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>), nagy kócsag (<i>Egretta</i>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<i>alba</i>), kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>)
G13	Állatok mérgezése	H	80	A területről szándékos mérgezéssel szülő adat nincs. A jelölő ragadozó madarak esetében a potenciális előfordulás nem zárható ki. Érintett fajok: barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>).

3. táblázat: Veszélyeztető tényezők

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzés: A Natura 2000 hálózatba tartozó különleges madárvédelmi területek természetvédelmi célkitűzése az azokon található, a területek kijelölésének alapjául szolgáló madárfajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, illetve helyreállítása, élőhelyeik természetességének megővése, valamint az ehhez szükséges földhasználat feltételeinek biztosítása.

Célkitűzés:

Kiemelt fontosságú cél a jelölő madárfajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, illetve helyreállítása:

Országos prioritások:

- kendermagos réce (*Anas strepera*) szaporodó (r) állománya
- barátréce (*Aythya ferina*) szaporodó (r) állománya
- cigányréce (*Aythya nyroca*) szaporodó (r) állománya
- vörösnyakú lúd (*Branta ruficollis*) gyülekező (c) állománya
- kormos szerkő (*Chlidonias niger*) gyülekező (c) állománya
- gólyatöcs (*Himantopus himantopus*) gyülekező (c) állománya
- kanalasgém (*Platalea leucorodia*) gyülekező (c) állománya
- pettyes vízcicsibe (*Porzana porzana*) szaporodó (r) állománya
- gulipán (*Recurvirostra avosetta*) szaporodó (r) állománya
- fülemülesítke (*Acrocephalus melanopogon*) szaporodó (r) állománya
- kis lilik (*Anser erythropus*) gyülekező (c) állománya
- parlagi sas (*Aquila heliaca*) gyülekező (c) állománya
- feketenyakú vöcsök (*Podiceps nigricollis*) gyülekező (c) állománya

Elérendő célállapot, és a hozzá rendelhető célkitűzések:

A jelölő fajok állományainak térbeli kapcsolatait rontó, természetvédelmi célt nem szolgáló erdőtelepítések nem végezhetők.

Természetvédelmi célból, veszélyeztetett, csökkenő populációjú jelölő faj érdekében csökkenthető az élőhely természetessége (például jelölő madárfaj számára kedvező körülményeket teremtő túllegettetéssel), ha az így bekövetkező értékcsökkenésnél nagyobb az egyidejűleg előidézett, Natura 2000 kijelölés céljait szolgáló természeti értéknövekedés.

A jellemző földhasználati formák közül ki kell emelni a mezőgazdasági művelést, ami a nyílt táplálkozóhelyek minőségét alapvetően meghatározza, itt elérendő célállapot a mezsgyét, változatos növénykultúrákat tartalmazó agrár-tájszerkezet. Ennek érdekében a mezőgazdasági művelés során az extenzív hasznosítási formákat kell előtérbe helyezni, ugyanakkor a vonuló és teledő madárállományok (Anseriformes, Gruiformes) táplálékául szolgáló szemes takarmányokhoz (elsősorban kukorica) való hozzáférést biztosítani kell. Az aratás utáni tarlók meghagyása a téli időszakban, illetve a természetvédelmi kezelő madárvédelmi célú takarmánytermesztése a jelenlegi agrártámogatási rendszer mellett is alkalmas a téli táplálék biztosítására, ám a hosszú távon is megnyugtató megoldást a régióban egy kiemelt támogatási rendszer (pl. MTÉT) bevezetése jelentené.

A kis kiterjedésű gyepterületek esetében elérendő, ill. megőrzendő célállapot az idegenhonos, inváziós fajoktól lehetőség szerint mentes, a helyi természetes vízrajzi viszonyokat követően diverz struktúrájú, élőhely. A felszíni vizek megőrzésével a gyepek állapotának javítása, illetve a gyepekkel mozaikoló vizes élőhelyek arányának növelése szükséges, ugyanakkor az alulkezelt területek arányát csökkenteni kell.

Törekedni kell a gyepek, szántók, illetve vizes élőhelyek alkotta élőhely-mozaikok fenntartására, a jelölő madárállományok életfeltételeihez igazodó extenzív hasznosítás megvalósítására.

Nádasok vonatkozásában elérendő célállapot érdekében az aratott területek arányát növelni nem szükséges, az aratatlan foltokat több évig érintetlenül kell hagyni, hogy megfelelő „kotu-réteg” alakulhasson ki, elősegítve ezzel a fülemülesítke és egyéb nádi madárfajok költését. A gémtelpek körül kialakított védőövezetben nádgazdálkodási tevékenység nem folytatható.

A halastavi környezetben elérendő célállapot a költő és vonuló vízimadarak (mindenek előtt a gémfélék, ludak, récék és parti madarak) életfeltételeit alapvetően biztosító extenzív halgazdálkodás és a jelölő madárállományok védelme együttesen valósuljon meg. Így különösen költési időben kerülendő a vízszint nagymértékű ingadozása, a víz minőségének romlása, illetve a madarak általános zavarása. Ennek érdekében a vízjogi üzemelési engedélyek rendszeres felülvizsgálata és a madárállományok rendszeres monitorozása szükséges.

A tervezési területen lévő erdők esetében elérendő célállapot a változatos struktúrájú, idegenhonos inváziós fásszárúaktól mind cserje-, mind lombkorona szintben lehetőség szerint mentes élőhely. Ennek érdekében az erdőgazdálkodás során elsődleges természetvédelmi célkitűzés, hogy a tájidegen fafajok elegyaránya ne növekedjen a jelölő erdei élőhelyek állományaiban, illetve azok arányának csökkentését kell elősegíteni. A fokozottan védett és telepesen fészkelő madárfajok költőhelyének védelmét biztosítani kell megfelelő méretű és minőségű védőzóna kialakításával, illetve a fészkeket tartó faállományok megóvásával. Költési időben, ami a párvalasztás időszakát is magába foglalja, a fészkelőhelyek körül kialakított védőövezetben erdészeti és vadgazdálkodási tevékenységek nem végezhetők.

Kiemelt célként fogalmazható meg a veszélyeztető tényezők mérséklése, így:

- a vonuló és teledő madárállományok (lúdalakúak (Anseriformes), darualakúak (Gruiformes)) táplálékforrását biztosító szántóföldi termelés szerkezet, kukorica megfelelő aránya, biztosítása
- a nagy kiterjedésű, egybefüggő tarvágások mellőzése;

- az extenzív halgazdálkodás arányának növelése, az intenzív halastavi hasznosítás arányának csökkentése kiemelten a Ferencaqjori-halastavak területén
- a Tatai Öreg-tó esetében a természetvédelmi, turisztikai, halgazdálkodási célok további összehangolása, a jelölő fajok vonulási, tetelési időszakában a zavartalanság biztosítása

Kerülni kell azon infrastrukturális fejlesztések (pl. műutak, légvezetékek) megvalósítását, amelyek a jelölő madárfajok állományaira potenciális veszélyt jelentenek, illetve élőhelyük beszűkülését, fragmentálódását eredményezi.

A madárállományok költő-, vonuló- és pihenőhelyeinek zavarása és veszélyeztetése kerülendő. Az élőhelyek általános védelme érdekében a mezőgazdasági művelés felhagyás, illetve a növényzet égetésének hatására bekövetkező ideiglenes, vagy végleges területvesztés a jelölő madárállományokra negatívan hatnak, így ezek elkerülése kiemelt célként kezelendő.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzéseinek megvalósítása érdekében a fenntartási terv *javaslatokat fogalmaz* meg a terület használatára, kezelésére, az ott folytatott gazdálkodás szempontjaira vonatkozóan. A fenntartási terv a javaslatok mellett összefoglalja azokat a *kötelező előírásokat* is, amelyek a terület Natura 2000 sátságából, esetleges védettségéből vagy egyéb, a gazdálkodásra, területhasználatra vonatkozó a jogszabályokból, hatósági engedélyekből, szerződésekből fakadnak.

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4. § 5. pontja alapján „(5) *A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.*”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

Az alábbi előírások a Tatai Öreg-tó HUDI10006 különleges madárvédelmi terület helyi jelentőségű védett természeti területet nem érintő részeire ajánlásként vonatkoznak, azonban a helyi jelentőségű védett természeti területen a hatósági eljárások során egyéb jogszabályok alapján érvényesíteni kell azokat.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó előírások és javaslatok közül elsőként a terület egészére vonatkozó általános kezelési javaslatok kerülnek ismertetésre (3.2.1.1). A gazdálkodáshoz nem köthető, általános kezelési javaslatok közé tartoznak a beruházásokat, fejlesztéseket, területrendezést, vállalkozásokat, illetve az ipari tevékenységeket és turizmust érintő, az adott területre aktuálisan vonatkozó elvek, javaslatok, valamint a kritikus pontok beazonosítása. Ezután következnek gazdálkodáshoz köthető, mező-, erdő-, vad- és vízgazdálkodásra vonatkozó kezelési javaslatok, végül a területre vonatkozó kötelező előírások következnek.

Ezután következik az egyes kezelési egységek részletes ismertetése, amit kezelési egységenként a hozzájuk tartozó előírás-javaslatok felsorolása követ (3.2.1.2.). A kezelési egységek ismertetésénél vannak általános irányelveket megfogalmazó javaslatok, illetve specifikus, támogatási rendszerbe illeszthető előírás-javaslatok. Kezelési egységenként külön is ismertetjük a csak az adott kezelési egységre vonatkozó kötelező előírásokat, víz- és vadgazdálkodási javaslatokat, valamint az élőhely-rekonstrukciós javaslatokat, gazdálkodáshoz nem kapcsolódó javaslatokat, végül pedig a javaslatok indoklását. Az egyes kezelési egységekhez kötődő élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok minden esetben kizárólag gazdálkodói szándékkal összhangban valósítandók meg.

A terület egészére vonatkozó, általános kezelési javaslatok és előírások

A) Gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatok:

Településrendezési eszközök:

- A tervezési területen belül belterületbe vonás, azon lakó-, üdülő- vagy iparterület kijelölése csak a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósággal, mint természetvédelmi kezelővel és a természetvédelmi hatósággal egyeztetve, engedélyezve történhet meg. A tervezési terület országos ökológiai hálózat övezete szerinti *magterület* és *ökológiai folyosó* besorolású területrészein beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.
- Mezőgazdasági övezetek esetében a jelölőfajok által érintett területrészek 0%-os beépítési arány meghatározása célszerű. Kivételt képeznek a természetvédelmi célú bemutatáshoz és a fenntartó gazdálkodáshoz feltétlenül szükséges épületek, építmények.
- Ehhez kapcsolódóan össze kell hangolni a természetvédelmi, építési és szabályozási elvárásokat.

Egyéb infrastruktúra-fejlesztések és ipari jellegű beruházások:

- Új nyomvonalú burkolt, vagy stabilizált út létesítése, vagy a régi földutak hasonló jellegű átalakítása nem javasolt a területen belül.
- A tervezési területen bányák, anyagnyerőhelyek nyitása, nem kívánatos, az ökológiai hálózat magterület és folyosó övezetében új külszíni bányatelek nyitása, meglévő bővítése tilos (*Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény alapján*).
- Szélerőmű, szélerőmű-park, napelem park telepítése nem javasolt.

Elektromos légvezetékek és tartóoszlopok madárbarát átalakítása

A közepes és nagytestű gyors röptű vagy gyenge manőverező képességű madárfajok (pl. récék, vadlúd-fajok, gémfélék, ragadozók) számára a területet átszelő közép- és nagyfeszültségű légvezetékek ütközésveszélyt jelentenek – különösen rossz látási viszonyok, illetve zavarás (pl. madárriasztások, egyéb hanghatások) esetén.

A nem megfelelő oszlopfej-szerkezet áramütés-veszélyt jelent elsősorban a közepes és nagyobb testű madárfajok: ragadozók, vártamaradák, gólyák, gémfélék számára. A terület madárvédelmi célkitűzéseinek megvalósítása érdekében javasoljuk az alábbi fejlesztések megvalósítását:

- Új tervezésű elektromos légvezetékek tervezése során ahol csak lehet, előnyben kell részesíteni a földkábelek alkalmazását.

- Az újonnan létesítendő szabadvezetékek tartóoszlopait madárbarát fejszerkezettel kell ellátni. A meglévő tartóoszlopok fejszerkezetének igazoltan megbízható megoldással történő madárbarát átalakítását folyamatosan el kell végezni, természetvédelmi szempontból indokolt esetekben lépéseket kell tenni a szabadvezetékek földkábelre való cserélése érdekében.
- A területen áthúzódó nagyfeszültségű, illetve közép feszültségű légvezetéseket az ütközésveszély mérséklése érdekében madáreltérítő berendezésekkel kell ellátni, és ezek meglétét, megfelelő működését rendszeresen ellenőrizni kell.

Turisztikai jellegű beruházások és fejlesztések

A tervezési terület egyes részterületeire – Tatai Öreg-tó, Naszály Ferencmajori-halastavak – irányuló turisztikai érdeklődés egyre növekvő. Vannak időszakok, jellemzően október, november és december hónapok, amikor a vízimadarak őszi vonulásának csúcsa van, illetve elkezdődik a teletési időszak, amikor a látogatás mértéke komoly természetvédelmi problémákat is gerjeszt.

Az Öreg-tó medrében történő tartózkodás, mozgás, fotózás, videózás és drónozás a vízimadarak napi tevékenységét jelentősen zavarja.

Tata Városának rendelete szerint 2018-tól területi korlátozással, november 1. és február 28. között nem lehet használni a 2-es és a 3-as besorolás alá eső pirotechnikai eszközöket.

Vonulási, teletési időszakban a tóparton történő sötétben zajló sportolás, sétálás erős fényű fejlámpával ugyancsak zavaró lehet.

A turisztikai igények és azok sokféleségének növekedése ugyanakkor tovább fokozódhat, ezért indokoltnak látszik a turizmussal, esetleges turisztikai fejlesztésekkel kapcsolatos javaslatok rögzítése a térségi, megyei és regionális szervezőkkel.

- Gyalogos, nordic wallking, lovas, kerékpáros utak, turista ösvények, tanösvények kialakítása előtt konzultálni szükséges a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal.
- A területet érintő bármilyen több napos rendezvény, szervezett táborozás stb. megtervezése előtt konzultálni kell a terület természetvédelmi kezelőjével, abban az esetben is, ha a rendezvény várhatóan nem éri el a 275/2004 Kr. 9§ d) alapján a 100 főt.
- A tervezési terület, részét képezi a 26/2007. (III. 1.) GKM-HM-KvVM együttes rendelet alapján kijelölt „LHB19B Tatai Öreg-tó” elnevezésű környezetvédelmi szempontból korlátozott légtérnek. A vízi madarak védelme érdekében a terület felett október 1. és március 31. között 450 m alatti magasságban hajtóművel felszerelt légi járművel, valamint hőlégballonnal történő igénybevitel előzetes hatósági engedély alapján történhet.

B) Gazdálkodáshoz köthető, általános javaslatok:

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Gyepgazdálkodás

A kis kiterjedésű gyepterületek kezelése szempontjából a hasznosítás során – amennyiben ez megfelelő kompromisszumokkal lehetséges - meg kell találni az egyensúlyt a természetvédelmi célkitűzések teljesítése és a mezőgazdasági haszonvételek lehetősége között, mivel hosszú távon ez garantálja az élőhelyek kedvező állapotban tartását. A területen található gyepek döntő részén a kaszálás a legmegfelelőbb reális hasznosítási mód.

Az alulhasznosítás a nem kívánatos szukcessziós folyamatok térnyerését, a gyepalkotó fajok megváltozását, esetlegesen az inváziós növényfajok terjedését okozhatja, melyek az élőhely jelentős megváltozását eredményezik. A gyepek alulhasznosításának megelőzése a mezőgazdasági földhasználók természetvédelmi célú kezelésben való részvételének ösztönzésével valósulhat

meg. Ez az állami tulajdonban lévő gyepterületek esetén a tulajdonosi jogok gyakorlója, illetve a vagyongazdálkodó a használatba adás folyamata során meghatározott feltételek, illetve a haszonbérleti szerződés földhasználati előírásai keretében valósulhat meg. Magántulajdonban lévő földrészletek alulhasznosításának elkerülése érdekében a megfelelő támogatási lehetőségek biztosítása, illetve azok ellenőrzése szükséges.

A kaszálásos hasznosítás során a kötelező földhasználati előírások (pl. madárbarát kaszálás) betartása mellett kiemelt jelentősége van a legkorábbi kaszálási időpont meghatározásának, mely a földön fészkelő madárfajok fészkelési sikerességét alapvetően meghatározza. A kaszálással kapcsolatos földhasználati előírások között szerepe lehet a kaszátlan területek mérete és kialakítása meghatározásának, amely a megfelelő élőhely folyamatos rendelkezésre állásával az élőhelyszerkezet stabilitását garantálja.

Élőhelyi, fajmegőrzési és számos egyéb környezeti (vízminőség, vízmennyiség, éghajlatváltozás) szempontból kiemelt jelentősége van a gyepterületeken időszakosan megjelenő vízállások megőrzésének

Szántóföldi gazdálkodás

A szántóföldi gazdálkodásnak kiemelt szerepe van a Natura 2000 területen belül. A kócsi terület egység szinte teljes egészében nagytáblás művelésű, ezek kukorica termesztés esetén táplálkozási lehetőséget jelentenek elsősorban a vadludak számára. Elérendő célállapot a mezsgyék, változatos növénykultúrákat tartalmazó agrár-tájszerkezet. Ennek érdekében a mezőgazdasági művelés során az extenzív hasznosítási formákat kell előtérbe helyezni, ugyanakkor a vonuló és telelő madárállományok táplálékul szolgáló szemes takarmányokhoz (elsősorban kukorica) való hozzáférést biztosítani kell.

A Tatai Öreg-tó terület egységen kisebb, változatos természetszerkezetű táblák jellemzőek. Ezen kis kiterjedésű területeken belül az extenzív szántóművelést kell előnyben részesíteni és célállapotként megjelölni. Ehhez igazodva zömében olyan egyéves illetve évelő kultúrák termesztése javasolt, amelyek a csökkentett kemizálás, továbbá a madárvédelmi okokból történő esetleges időbeni korlátozások mellett is gazdaságosan termeszthetők.

A jelölő fajok állományainak térbeli kapcsolatait rontó, természetvédelmi célt nem szolgáló erdőtelepítések, mezővédő fasor telepítések nem végezhetők.

A vizes élőhelyekkel közvetlenül határos szántók esetében a visszagyepesítést, az ugarként való hasznosítást lehet célként megjelölni a területek védelme (a növényvédőszer- és tápanyag-bemosódások elkerülése) érdekében.

Szántóterületekre vonatkozó általános kezelési előírások:

- A lúdfajok, daru, számára táplálkozóterületként nem alkalmas, jelentős vegyszer- és tápanyagigényű kapás kultúrákat (napraforgó, kertészeti kultúrák, fóliás termesztés, cukorrépa) valamint a repcét a Natura 2000 terület határain belül minél kisebb arányban javasolt termesztetni.
- A vadlúdfajok és a daru téli táplálkozóterületének biztosítása a kukorica tarlók fennhagyásával a következő évi tavaszi kultúra előkészítő munkálatainak megkezdéséig, de legalább február 28-ig azok kultúrallapotban tartása mellett.
- A régióban egy kiemelt támogatási rendszer (pl. MTÉT) bevezetése.
- A kisparcellás szántóterületeken azok 10%-án növényvédőszer-mentes vadvédelmi kíméleti terület kialakítása javasolt, amelynek területén gazdasági haszonvétel március 15-

től július 15-ig mindennemű mezőgazdasági tevékenység mellőzése javasolt. A vadvédelmi kíméleti terület tárolásra, felvonulásra ugyancsak nem használható.

- A vadvédelmi kíméleti területbe beszámítható:
 - a természetvédelmi hatóság által a fokozottan védett faj egyedének élőhelye körüli korlátozással az adott gazdasági évben érintett terület;
 - az adott gazdasági évben védett vagy fokozottan védett madár- vagy emlősfaj, illetve vadászható vadlúdfaj egyedei által okozott mezőgazdasági kártétellel érintett terület, amelyen a várható jövedelemkiesést vadkár szakértő igazolta.
- Belvíz, illetve időszakos vízállás levezetése tilos, amelynek teljes területe a növényvédőszer-mentes vadvédelmi kíméleti területbe beszámítható.
- Pillangós szálas takarmánynövények, azok füves keveréke, valamint zöldugar termesztése esetén azok kaszálása során április 15. és augusztus 31. között madárbarát kaszálás alkalmazása kötelező.
- A területen új öntözőrendszer létesítése nem javasolt.
- Szántóterületen egy tábla mérete javasoltan legfeljebb 10 hektár lehet, a szomszédos táblák egybeművelése ugyancsak nem javasolt.
- Napnyugtától napkeltéig a gépi munkavégzés tilos.
- Szűkített növényvédőszer hatóanyag lista alkalmazása javasolt.

Nádgazdálkodás

A madárvédelmi terület északi részterületén, a Ferencmajori-halastavakon belül jelenik meg. Nagyszámú jelölő fajt érint a gazdálkodási tevékenység.

Védett és egyéb természeti területeken - a környezetvédelmi és vízgazdálkodási követelmények mellett - a nádgazdálkodás csak a természet védelméről szóló külön jogszabályban meghatározott előírások szerint, a természetvédelmi hatóság engedélyével folytatható.

Nádasterületekre vonatkozó általános kezelési előírások:

- A kaszálással érintett területet minden évben a gazdálkodóval terepbejárással egybekötve egyedileg jelöli ki a természetvédelmi kezelő az aratással érintett területeket.
- Természetvédelmi okból, a természetvédelmi kezelő kijelölése szerint, megfelelő nagyságú - 1-3 éves (avas) - nádasokat kell hagyni, amelyek csak vágásforgó-szerűen arathatók.
- A nádaratás csak vegetációs időn kívül és csak úgy végezhető, hogy a nádas termőképessége és állománya ne károsodjon.
- A nádas égetése nem javasolt.

Madárvédelmi szempontból kiemelt jelentőségű táji elemek megőrzése

A mezőgazdasági élőhelyeken fellelhető táji elemek (öreg, fészkes/odvas fák, szegélyek, mezsgyék, fasorok, fa- és bokorcsoportok, vizesélőhely-foltok) élőhelyi és fajmegőrzési szempontból is jelentőséggel bírnak. Ezen táji elemek kiterjedése országos szinten – részben az agrártámogatások kedvezőtlen mellékhatásaként – jelentősen csökkent. Megőrzésük és esetleges pótlásuk fontos természetvédelmi cél, ezért valamennyi érintett területen tiltani szükséges a táji elemek felszámolását. Ezen célt segíti az agrártámogatási rendszer szigorodó előírásai a táji elemek megőrzésére vonatkozóan. A megőrzés mellett indokolt lehet a táji elemek pótlása, és újak létrehozása is. Ebben nagy segítséget jelenthet a Közös Agrárpolitika rendszerében elérhető ún. nem termelő beruházások támogatási lehetősége.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Az őshonos fafajú erdők állományában a vágásos erdőgazdálkodás negatív hatásainak csökkentésére, illetve (ahol erre lehetőség mutatkozik) az attól való (minél nagyobb mértékű) eltávolodásra kell törekedni. Ennek eleme lehet a gazdálkodással érintett állományok kisebb véghasználati területek és hagyásfa-csoportok mozaikjával történő (az erdőrészleten belül több erdőtervi ciklusra elnyújtott, szálalóvágás jellegű) kezelése, esetleg (egy-egy esetben) folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodás melletti fenntartása. Emellett az állományok egy részénél az érintetlenül, gazdálkodás nélkül (legfeljebb az elegyedő idegenhonos fafajok eltávolításával) történő fenntartás is reális célkitűzés lehet.
- Az idegenhonos fafajú erdők állományait hosszú távon (védett természeti területeken jogszabályi kötelezettség okán, egyéb területeken javasoltan) ütemezetten, a tarvágásos véghasználatok negatív hatásainak minél nagyobb mértékű csökkentésével (a vágások időbeni széthúzásával, a vágásterületek mozaikos elhelyezésével, hagyásfa-csoportok kijelölésével), illetve lehetőség szerint fokozatosan (a meglévő őshonos alsó szint megsegítésével, esetleg alátelepítéssel) át kell alakítani őshonos fafajú erdőkké. Az átalakítások során az élővizekhez közeli területeken a vegyszeres technológiák alkalmazása (a vonatkozó jogszabályok figyelembe vételével) kerülendő.
- Az őshonos és idegenhonos fafajú erdők fenntartása során folyamatosan biztosítani kell az előforduló közösségi jelentőségű madárfajok élőhelyi (fészkelési, táplálkozási) igényeinek megfelelő szerkezeti elemek (idősebb faállományok és facsoportok, nagy koronájú fák, odvas fák, álló és fekvő holtfák, cserjeszint stb.) jelenlétét.
- A fakitermelésekhez kapcsolódó faanyag-készletező helyek, rakodók helyszíneit az érintett nemzeti park igazgatósággal előzetesen egyeztetni szükséges.

Halgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Madárvédelmi céllal kijelölt területek halgazdálkodással érintett területrészei esetén a halgazdálkodásért felelős számára javasolt előírni védett, fokozottan védett madárfaj fészkelésének észlelésekor a természetvédelmi kezelő értesítésének kötelezettségét a szükséges további lépések (pl. kíméleti területek és időszakok meghatározása) érdekében.

Halgazdálkodási területek esetén a halkíméleti területek és vermelési területek kijelölését, védelmét lehetőség szerint a halgazdálkodási tervben is rögzíteni kell.

Halasvizek esetén célszerű törekedni a ponty dominanciájának csökkentésére, illetve olyan víztestek kialakítására, ahol gyökerező hínárfélék is fel tudnak növekedni a vízben. Az idegenhonos halfajokra vonatkozó korlátozások (pl. időbeli korlátozás, méretkorlátozás) feloldása javasolt.

Nagy kárókatona (*Phalacrocorax carbo*) esetleges gyérítése esetén, a kézre került gyűrűs példányok esetében javasolt előírni a halgazdálkodó számára a szükséges információk (gyűrűszám, megkerülés helye, időpontja, körülményei) eljuttatását a jogszabályokban meghatározott címekre.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

A tervezési területen folytatott vadgazdálkodási tevékenység során a természetvédelmi érdekek figyelembe vétele szükséges. Ez egyrészt a vadállomány nagyságának szabályozására, másrészt a vadgazdálkodási tevékenységgel járó zavarás minimalizálására, harmadrészt pedig az esetleges élőhelyfejlesztési tevékenységek Natura 2000 célokkal való összeegyeztetésére vonatkozó előírások érvényesítésével érhető el.

A Tatai Öreg-tó részben Ramsari terület is - kiemelekedő szerepet kap a vízivad vonulása során, mint pihenőhely. Ennek megőrzése érdekében szükséges a Ramsari területen a vízivad vadászatának teljes korlátozása, a Ramsari területen kívüli táplálkozóhelyek esetében pedig a vadászat negatív hatásainak mérséklése.

A vadállomány nagyságának szabályozása tekintetében fontos a vaddisznó állomány megfelelő szabályozása. Az állomány nagyságát olyan szinten kell tartani, hogy a vizes élőhelyeken, valamint a talajfelszínen fészkelő madarak fészkelési sikerességének károsítása elviselhető szinten maradjon. Az állomány szabályzó vadászat módjait a természetvédelmi kezelővel egyeztetve szükséges meghatározni, annak érdekében, hogy az minél hatékonyabban és a terület minél kisebb mértékű zavarásával valósulhasson meg.

A kukoricatarlókon a lúdfajok vadászatának minimalizálása.

A vaddisznó állomány szabályozása mellett indokolt a megfelelő módon és eszközökkel végzett a ragadozógazdálkodás is, a vonatkozó jogszabályok, szakmai és etikai szabályok betartása mellett. Élvefogó csapda üzemeltetése során a csapda szakszerű felállításával, annak folyamatos ellenőrzésével kell biztosítani a nem vadászható állatfajok sérülésmentes, minél hamarabb történő kiszabadulását.

A vadgazdálkodási tevékenységgel járó zavarás minimalizálása céljából a vadgazdálkodási berendezések számát a lehető legalacsonyabb szinten kell tartani.

Vadászati létesítményt a vadgazdálkodó csak tájba illő módon, természetes anyagból készíthet.

A vadfajok egyedeinek koncentrációját eredményező etető, szóró és sózó gyepek és nádasok területén nem helyezhető el.

Egyéni és társas vadászatok során óvni kell a védett természeti értékeket, a vadászatokat és a vadgazdálkodási tevékenységeket úgy kell végrehajtani, hogy a természeti értékek ne károsodjanak.

A vadászat/vadgazdálkodás során keletkezett hulladékot össze kell szedni, kilőtt patronhüvelyeket tilos a területen hagyni.

A kárókatona riasztása során kiemelt figyelmet kell fordítani a szükségtelen zavarás minimalizálására.

C) Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet előírásait kell betartani.
- Védett természeti területek esetében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény és az 1/2012. (I. 30.) önkormányzati rendelet rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról.
- A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat
- Az erdők fenntartására és a bennük folytatott gazdálkodásra, kezelésre vonatkozó általános (kötelezően betartandó) szabályokat az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény, valamint a végrehajtására kiadott 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet rögzíti. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet előírásai szintén kötelező érvényűek.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet

szerinti jegyzéke naprakészé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat.

- Vízgazdálkodás esetében
 - A csatornák, vízfolyások mentén általánosan alkalmazandó a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Kormányrendelet.
- Vadgazdálkodás esetében

10/2018. (VII.3.) AM rendelet az Észak-dunántúli Vadgazdálkodási Tájérszét képező, 509. számú Bakonyalja-Komáromi és 512. számú Dunazugi vadgazdálkodási tájegység vadgazdálkodási tervéről. A rendelet 5. és 6. számú melléklete meghatározza a vadgazdálkodás során betartandó természetvédelmi előírásokat, elvárásokat.

269/2007. (X.18.) Korm. Rend. 4.§ (5): Vadgazdálkodási létesítmények, berendezések kialakításához a vadászati hatóság engedélye szükséges.

79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 59. § (1): Vizes területeken és azok védősávjában az ólomsörét használata vadászat során tilos. Amennyiben védősáv nem kerül hatósági kijelölésre, a vizes terület határterületén vízivad vadászat oly módon folytatható, hogy a tilalommal érintett területre a kilőtt ólomsörét ne hulljon vissza.

A 1996. évi LV. törvény 29./A. § (3) bekezdés a) pontja alapján vadgazdálkodási, vadászati létesítmény védett természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélyével létesíthető. A tervezési területen a fentiekén túl a természetvédelmi hatóság a fokozottan védett fajok egyedeinek védelme érdekében – a Tvt. 44. §. (5) bekezdésében és a 12/2005. (VI. 17.) KvVM rendelet 2. §-a alapján – az egyes fokozottan védett növény- és állatfajok élőhelyén és élőhelye körül korlátozást rendelhet el, ha a tervezett/várható használati mód, gazdálkodási tevékenység a fokozottan védett faj egyedének vagy állományának zavarásával, veszélyeztetésével, károsításával, elpusztulásával járna. A korlátozást a természetvédelmi hatóság egyedi határozatban rendeli el (területi korlátozás lehatárolásával, védőzóna meghatározásával, időbeli hatály megadásával).

 - Tata Város Önkormányzat Képviselő-testülete 21/2018. (X.31.) önkormányzati rendelete a tűzijátékok használatának korlátozásáról

Kezelési egységek (KE) szerint megfogalmazott kezelési javaslatok

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében kezelési egységek (KE) kerültek megállapításra, amelyeket a tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű madárfajok területhasználata szempontjából többé-kevésbé azonos módon értékelhető élőhelyfoltok (fészkelő-, táplálkozó-, illetve pihenőhelyek) alkotnak.

A kezelési egységek lehatárolása a Magyarország ökoszisztéma alaptérképén (NÖSZTÉP-térkép: <http://alapterkep.termeszetem.hu/>) szereplő élőhelytípus-kategóriák felhasználásával, részben az aktuális gazdasági hasznosítás és a vonatkozó szabályozási, támogatási környezet figyelembe vételével történt. A kezelési egységek lehatárolása ennek megfelelően nem követi az ingatlan-nyilvántartási határokat (a valós és a tényleges területhasználat attól jelentősen eltérhet). A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, s egyaránt tartalmaznak kedvezőbb természetességi állapotú, az előforduló közösségi jelentőségű madárfajok védelme és megőrzése

szempontjából magasabb értéket képviselő élőhelyeket (pl. gyepek, őshonos fafajú erdők) és erősen másodlagos, kevésbé releváns élőhelyeket (pl. szántók, idegenhonos fafajú erdők) is.

A NÖSZTÉP-térkép 19 élőhelytípus-kategóriájának összevonásával és kódolásával e helyütt összesen 10 kezelési egységet állítottunk fel.

A kezelési egységek lehatárolását befolyásolta a jelölő madárfajok aktuális előfordulása, de figyelembe vettük a természetvédelmi prioritásokat, kezelési célállapotokat, azaz az adott fajok potenciális előfordulási helyeit is. A kezelési típusok lehatárolásához, illetve validálásához felhasználtuk a jelölőfajok fészkelési és megfigyelési adatait is. Valamennyi kezelési típushoz a területen előforduló, a terület adatlapjában felsorolt jelölő madárfajokból álló karakterfaj-együttes rendelhető, amelyek meghatározzák a természetvédelmi célkitűzéseket, a kezelések jellegét.

A kezelési egységek és a hozzájuk rendelt kezelési javaslatok meghatározásánál tekintetbe vettük a jelölő értékek megőrzését szolgáló egyéb területrészeket és szempontokat is (pl. a fajok élőhelyével szomszédos, csatlakozó területrészeket, az egyes rész-populációk közti összeköttetést biztosító folyosókat, a közösségi jelentőségű faj számára alkalmas élőhelyek védelmét és fejlesztési lehetőségét, a potenciálisan élőhelyé fejleszthető területeket). Egyes kezelési egységeknél a megfogalmazható természetvédelmi célok, illetve az erdők jelenlegi üzemmód szerinti besorolása figyelembe vételével alternatív kezelési irányvonalakat is meghatároztunk.

A gyakorlati – a gazdálkodás által megvalósítható – élőhelykezelés lehetőségeit szem előtt tartva igyekeztünk meghatározni az egyes kezelési egységeket, általánosabb keretet adó javaslat-csomagokkal.

Az azonos kezelést igénylő élőhelyek és élőhelykomplexumok és a reális gazdálkodási lehetőségek alapján az alábbi kezelési egységeket határoztuk le (a kezelési egységek elhelyezkedését a 3.2.5. fejezetben szereplő térképmelléklet mutatja):

- KE1 – Tatai Öreg-tó
- KE2 – Ferencmajori-halastavak
- KE3 – Egyéb állóvizek, nádasok, gyékényesek, mocsárszemek
- KE4 – Által-ér, csatornák, patakok
- KE5 – Idegenhonos fafajú erdők, mezővédő erdősávok
- KE6 – Természetszerű erdők
- KE7 – Nagytáblás szántók
- KE8 – Gyepek
- KE9 – Mesterséges létesítmények
- KE10 – Parkok

KE1 – Tatai Öreg-tó

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartozik a Tatai Öreg-tó és közvetlenül a parti sávban található zöldfelületek.

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok¹:

¹ A Natura adatlapon A, B vagy C populációs értékkel szereplő madárfajok

jégmadár (*Alcedo atthis*), csörgő réce (*Anas crecca*), tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), kendermagos réce (*Anas strepera*), nagy lilik (*Anser albifrons*), nyári lúd (*Anser anser*), kis lilik (*Anser erythropus*), vetési lúd (*Anser fabalis*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), barátréce (*Aythya ferina*), cigányréce (*Aythya nyroca*), kontyos réce (*Aythya fuligula*), vörös gem (*Ardea purpurea*), vörösnakú lúd (*Branta ruficollis*), kormos szerkő (*Chlidonias niger*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), nagy kócsag (*Egretta alba*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), daru (*Grus grus*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), gólyatöcs (*Himantopus himantopus*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*), pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*), hamvas küllő (*Picus canus*), kanalásgem (*Platalea leucorodia*), gulipán (*Recurvirostra avosetta*), függőcinege (*Remiz pendulinus*), küszvágó csér (*Sterna hirundo*), kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*), réti cankó (*Tringa glareola*)

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok²:

vándorsólyom (*Falco peregrinus*), tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*), barkóscinege (*Panurus biarmicus*), feketenyakú vöcsök (*Podiceps nigricollis*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 1410 - Zöldfelületek mesterséges környezetben fákkal
- 1420 - Zöldfelületek mesterséges környezetben fák nélkül
- 6100 – Állóvizek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Az érvényben lévő vízjogi üzemterv betartása. A vízjogi üzemeltetési engedély megváltoztatása esetén a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, mint természetvédelmi kezelő véleményét is ki kell kérni. A vízszinteknek őszi és téli vonulási, telelési időszakban biztosítani kell a jelölő madárfajok számára alkalmas élőhelyet.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

A kezelési egység teljes területe belterület.

Teljes vízimadár vadászat mentesség a Ramsari területen.

Dúvad és apróvad vadászat korlátozás a költési időszakban (február 1. – június 30.) és a gyülekezési, vonulási időben (október 1.-március 31.). Ebben az időszakban csak kifejezetten természetvédelmi érdekből végezhető gyérítés, a mindenkori természetvédelmi kezelő jóváhagyása és ellenőrzése mellett.

Vad kibocsátása nem megengedett. Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósággal, mint természetvédelmi kezelővel és a természetvédelmi hatósággal egyeztetve, engedélyezve történhet meg.

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet mellékleteiben szereplő fajok, különösen a dokumentált adattal rendelkező nutria (*Myocastor coypus*) gyérítése, minél nagyobb arányú visszaszorítása a jelölő madárfajokat nem károsító módon és időszakban, az időnként előforduló nilusi lúd (*Alopochen aegyptiaca*) egyedeinek lehetőség szerinti kilövése a jelölő fajokat nem károsító módon.

² A Natura adatlapon szereplő egyéb fajok (D populációs értékkel bíró madárfajok), illetve a terület kezelése, védelme szempontjából jelentőséggel bíró egyéb madárfajok

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:**a. Kötelezően betartandó előírások:**

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm.rendelet a Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozásokat foglalja magába. További általános előírások fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) kerültek részletezésre.

b. Javasolt előírások:

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V06	A működési terület szerinti nemzeti park-igazgatóság által kijelölt területen nádaratás nem végezhető.
V10	Halastavak medrének meszezése nem megengedett.
V13	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos kialakítása szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon, a mozaikok méretére és azok kialakításának időzítésére vonatkozóan.
V15	Nyílt vízfelületek medrének kotrása nem engedélyezhető. (Megjegyzés: Csak a természetvédelmi érdekekkel összehangolt módon végezhető.)
V16	A meder kotrásából származó iszap a parton nem deponálható, azt a területről el kell szállítani.
V17	Április 1. és július 15. között hínárvágás nem végezhető.
V24	A természetes hozam javítására a tavakban csak istállótrágya alkalmazható.
V26	A területen élő és táplálkozó madarak riasztásának időbeli és területi korlátozásait a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon, a madárriasztási tervnek megfelelően lehet végezni.
V27	Nyílt vízfelületeken csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelő szigetek kialakítása és karbantartása szükséges.
V31	A halastavakat elválasztó gátak és csatornapartok növényzete közepén, egy kaszanyom szélességben kaszálható, hogy mindkét oldalon maradjon legalább 1-1 m kaszátlan sáv
V33	A szaporodási időszakban, a tó feltöltését követően – a tervezett lehalászási időszakoktól eltekintve – a tó vízszintje legfeljebb +/- 20 cm-t ingadozhat.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.

4. táblázat: KE1 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Folyamatban van a tatai Öreg-tó rehabilitáció II. ütem tervezése. Tatai Öreg-tó tófarki élőhelyrekonstrukció bővítésének tervezése van folyamatban. A koncepció szerint az 1980-as évek végén történt kotrás zagytarozóján felnőtt füzes-nyáras állomány kerülne megbontásra, fás szigetek között kialakított vizes csatorna-rendszerrel. Az elképzelés az erdei jelölő fajok (harkályfélék, örvös légykapó) élőhelyét is megőrizné, ugyanakkor új élőhelyet teremtene a jégmadár (*Alcedo atthis*), függőcinege (*Remiz pendulinus*) számára. Amennyiben a téli időszakban a jelenleginél magasabb vízszint kerül fenntartásra, úgy gondoskodni kell a vadlúd fajok számára éjszakázásra alkalmas zátonyos részek kialakításáról. Javasolt költőszigetek kialakítása is a tavon. Javasolt az Öreg-tó partvonalának jelenleginél nagyobb szakaszán nádas, gyékényes, sásos növényzet kialakítása.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység különösen a vonulási és téli időszakban megjelenő jelölő fajok szempontjából kiemelt jelentőségű. A sirály, gém, kócsag, réce- és lúdfajok számára meghatározó a nyílt vizes területek jó állapota, nyugalma. Ezeket elsősorban pihenési, táplálékszerzési célból használják. A kezelési egység területén jelentős fészkelő állományok ritkán, alacsony vízszintnél alakulnak ki, viszont a környező területek madárállományainak táplálkozási lehetőséget biztosít a tatai Öreg-tó.

KE2 – Ferencmajori halastavak**Kezelési egység meghatározása:**

A kezelési egységbe tartoznak a tervezési terület tartós vízborítású, jelentősebb nyílt vízfelülettel rendelkező mesterséges kialakítású tavai, amelyek döntő részében halastavi gazdálkodás zajlik:

- Ferencmajori halastavak

A vízfelületek mellett a kezelési egységbe tartozik a halastavak nádas-gyékényes, helyeként fás szárúakkal is vegyes szegélynövényzete, belérv a szigeteket, félszigeteket is.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:**Érintett jelölő madárfajok³:**

jégmadár (*Alcedo atthis*), csörgő réce (*Anas crecca*), tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), kendermagos réce (*Anas strepera*), nagy lilik (*Anser albifrons*), nyári lúd (*Anser anser*), kis lilik (*Anser erythropus*), vetési lúd (*Anser fabalis*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), vörös gém (*Ardea purpurea*), barátréce (*Aythya ferina*), cigányréce (*Aythya nyroca*), kontyos réce (*Aythya fuligula*), bölömbika (*Botaurus stellaris*), vörösnakú lúd (*Branta ruficollis*), fattyú szerkő (*Chlidonias hybridus*), kormos szerkő (*Chlidonias niger*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), nagy kócsag (*Egretta alba*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*), daru (*Grus grus*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), gólyatöcs (*Himantopus himantopus*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*), pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*), hamvas küllő (*Picus canus*), kanalagém (*Platalea leucorodia*), pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*), gulipán (*Recurvirostra avosetta*), függőcinege (*Remiz pendulinus*), kűszvágó csér (*Sterna hirundo*), kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*), réti cankó (*Tringa glareola*)

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok⁴:

fülemülesítke (*Acrocephalus melanopogon*), tövisszúró gébics (*Lanius collurio*), kékbegy (*Luscinia svecica*), barkóscinege (*Panurus biarmicus*), feketenyakú vöcsök (*Podiceps nigricollis*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 1220 – Földutak
- 1410 - Zöldfelületek mesterséges környezetben fákkal
- 1420 – Zöldfelületek mesterséges környezetben fák nélkül

³ A Natura adatlapon A, B vagy C populációs értékkel szereplő madárfajok

⁴ A Natura adatlapon szereplő egyéb fajok (D populációs értékkel bíró madárfajok), illetve a terület kezelése, védelme szempontjából jelentőséggel bíró egyéb madárfajok

- 2100 – Szántóföldek
- 3400 - Zárt gyepek kötött talajon vagy domb és hegyvidéken
- 3500 - Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet
- 4308 - Egyéb, többletvízhatással érintett őshonos dominanciájú erdők
- 4401-Tülevelűek dominálta ültetvények
- 4403- Nemesnyár- és fűz dominálta ültetvények
- 4600 – Máshová be nem sorolható fásszárú növényzet
- 5110 – Vízen álló mocsári/lápi növényzet
- 5120 – Időszakos vízhatás alatt álló gyepek, valamint láp- és mocsárrétek
- 6100 – Állóvizek
- 6200 – Vízfolyások

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Halastavi gazdálkodás során a jelölő madárfajok szempontjából az alábbi általános kezelési állapotok teremthetnek kedvező élőhelyi feltételeket:

A halászati üzemtervet évente előre egyeztetni kell a természetvédelmi kezelővel. Célszerű 5 éves időtartamra halászati kerettervet készíteni a természetvédelmi kezelővel egyeztetve.

Rendszeres és nagyobb tömegeket kiszolgáló horgászat a tórendszer területén nem támogatott, kisléptékű hasznosítás a XI., XII., XIII. tavon természetvédelmi kezelővel egyeztetett módon és időszakban valósítható meg.

Éjszakai horgászat és halászat az év teljes időszakában tilos.

Horgászat nádasban nem engedélyezhető.

Őshonos vizinövény telepítés, idő- és térbeli korlátozással termesztés történhet a V., VI, VII, VIII., IX., XIII tavon.

Természetvédelmi szempontból őshonos növénytelepítés a II., IV., V., X., XI. tavakon indokolt. A mező és halgazdasági célú hasznosítás vegyszerek és műtrágyák minimális felhasználásával történhet.

Átgondolt, és évre lebontott vízkormányzási tervet kell készíteni természetvédelmi és gazdálkodási elvek összehangolásával.

Minden évben július 15-e után félvízen lévő tó biztosítása a természetvédelmi kezelővel egyeztetett módon.

Töltések és egyéb területek gyommentesítése az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet mellékleteiben szereplő fajok és a magyarországi inváziós fajok elleni célzott védekezés kivételével csakis mechanikus úton történhet. Első kaszálás június 10-e után kezdhető.

Fakivágás, cserjeirtás a természetvédelmi kezelővel egyeztetetten vegetációs időszakon kívül végezhető.

Meglévő, őshonos fajokból álló, a gátak biztonságát nem veszélyeztető fasorokat, kivágni tilos.

Fatelepítés csak őshonos fajokkal, elsősorban fehér fűz és nyár történhet.

A tórendszeren belül a gépjármű és gyalogos közlekedést a madárfajok zavarásának elkerülése érdekében fészkelési, vonulási időszakban szabályozni szükséges.

A tórendszeren belül a korlátozottan végezhető tevékenységeket pl horgászat, vizinövény termesztés a madárfajok zavarásának elkerülése érdekében fészkelési, vonulási időszakban szabályozni szükséges.

Természetvédelmi szempontból az őshonos halak tenyésztése és a minél hosszabb nevelési idő javasolt.

Természetvédelmi bemutatót, kutatást, turizmust kiszolgáló épületek, állattartó telep kiépítése a tőegységek által elfoglalt terület szélén, az I., IV. és XIII. tó melletti már roncsolt területeken, felhagyott libanevelőkön lehetséges.

Töltések és műtárgyak helyreállítása a természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetve éves ütemterv szerint történhet.

A tómedrekben csak a halászattal, vizinövénytermesztéssel és a természetvédelmi kezeléssel összefüggésben lévő műtárgyak helyezhetők el.

A halágyak kotrása, az iszap elhelyezése a természetvédelmi kezelővel egyeztetett módon és ütemezéssel történhet.

Sorompókkal le kell zárni a szabad forgalom elől a tavak közt átmenő aszfaltutat. A halászház után a teletető medencéknél kell egyet kialakítani és folyamatosan zárva tartani.

Nádkezelés éves ütemterv szerint, a természetvédelmi kezelővel előre egyeztetve történhet. Nádaratás február 15-ig történhet, egyéb munkálatok február 28.-ig, külön engedéllyel későbbi munkavégzés is lehetséges. A nádkévék kötözésére csak természetes alapanyagú elbomló zsineg használható.

Meglevő nádas területek nem számolhatóak fel, azok rovására fejlesztés, rekonstrukció nem végezhető, a nádasok területének csökkentése természetvédelmi szempontból kerülendő.

Nádasok égetése tilos.

A fokozottan védett és védett madárfajok fészkelésének sikerességét veszélyeztető gazdasági célú és egyéb munkálatok végzése pl: tőrekonstrukció, természetett vizinövény begyűjtése, vízszint káros megváltoztatása stb., nem történhet fészkelési időszakban, kiemelten április 15. és augusztus 15. között.

Gémtelep kialakulása esetén a gazdasági hasznosítással járó munkálatok eseti idő- és térbeli korlátozása szükséges, töltéseken kialakult gémttelep esetében a telep körüli bármilyen emberi körkörös mozgás korlátozása szükséges a fészkelési időszakban.

A tavak nádszegélye, és a náddal, gyékénnyel, illetve helyenként fás szárú vegetációval borított szigetek és esetenként a gátak, rézsűk területe is optimális táplálkozó- és fészkelő helyet teremtenek több madárfaj számára (pl. gémfélék, nyári lúd, nádi énekesek) így ezek megőrzése és költési időben történő kímélete fontos kezelési szempont.

A nyílt vízterek fontos táplálkozó és pihenőhelyei számos madárfajnak (pl. récefélék és vadludak, csérek, szerkők, vöcskők stb.) így az itt megjelenő fajok számára szükséges feltételeket (pl. zavarás mellőzése) biztosítani kell.

A nyílt vízterek gyökerező és úszóhínárból álló szigetei a vöcsökfélék és szerkők számára biztosítanak fészkelési lehetőséget, ezért költési időben ezeket is kímélni szükséges.

A halastó-egységek csapolásakor madarak tömegei találnak kedvező élőhelyi feltételeket, akár csak időszakos jelleggel is, így ekkor speciális előírások meghatározása válhat szükségessé. Kiemelten kell kezelni a költési időben történő vízszint-ingadozásokat, amelyek a táplálkozó- és pihenőhelyek átalakulásán túl, az adott vízszint mellett megkezdett költéseket is veszélyeztetheti. A halastavakon a kárókatona kártételének mérséklése érdekében rendszeres a hanggal és fegyverrel történő riasztás, gyérítés a vonatkozó engedélyek birtokában. A tevékenység nyilvánvaló zavarást jelent a tavak madárvilágára. Madárvédelmi szempontú javaslatként a riasztás minimalizálása, a kárókatona okozta kár más formában történő mérséklése, kompenzálása jelölhető meg.

A tavak 1 km-es védőtávolságában tilos a tűzijáték és petárda használat.

—

Az egyes tőegységekre vonatkozó speciális természetvédelmi javaslatok:

I. tóegység

Vadkamraként történő hasznosítás. Vízivad vadászat és riasztás egész évben tilos. A tóegység vízszintjét a parti madarak esetleges fészkeléséhez javasolt igazítani. A meder magasabb területein bivaly és szürkemarha legeltetés lehetséges.

II. tóegység

Fontos a tómeder gyékénymentes állapotának és a meglévő belső öbölnek a fenntartása. Az öböl nyílt, védett vízfelületén lebegő hínártársulást javasolt kialakítani.

Indokolt a tó közepén egy zátony összehordása, gémtelep kialakulásának elősegítése, illetve csérek számára költőstégek kiépítése.

III. tóegység

A 3-as tó nyugati oldalán lévő „természetes“ sziget vízkormányzással történő felszínre bukkanásának elősegítése természetvédelmi szempontból indokolt április 25. dátummal. A tó vízállásában kb. 60-80 cm-es apasztást javasolt eszközölni úgy, hogy a sziget területéből minimum kettő egyenként 60-80 m²-es felület alakuljon ki. Néhány centiméteres vízszintmozgást érdemes és lehet végezni ezzel is biztosítani lehet, hogy a zátonyok idő előtt ne növényesedjenek el. Június végén további 10-15 cm-es vízszint-süllyesztést kell végezni, majd a teljes feltöltést augusztus végén lehet elkezdni, amikor az első csapolások elindulnak a tórendszeren.

A tó közepén levő mészkő hát magasításával költő sziget kialakítása 2-3 darab egyenként 2-3 méter széles és 10-12 méter hosszán (60-80 m²).

A 3-10-es tó közötti gáton való közlekedést szüneteltetni javasolt a fészkelési időszakban.

IV. tóegység

Természetvédelmi szempontból a legjelentősebb tó. A nádas rovására semmilyen fejlesztés nem engedélyezhető, a mozaikos nádas, gyékényes megőrzése kiemelt feladat.

A tóegység körüli körkörös mozgás korlátozása javasolt. Indokolt sorompóval lezárni a gátat a libanevelő mellett, illetve a halászháznál. Teljes zavartalanság biztosítása a teljes évben. 3-4 éves forgóban javasolt a lehalászás végzése. Természetvédelmi célú őshonos vízinövény telepítés javasolt, elsősorban úszó levelű vízinövényekkel.

V. tóegység

Az V-ös tó rekonstrukcióra szorul. Természetvédelmi szempontból gémtelep kialakulásának elősegítése, a magasabb területek gyepként történő hasznosítása legeltetéssel lenne előnyös. A keleti gát mellett extenzív szántó fenntartása. A meder magasabb részein bivaly és szürkemarha legeltetés lehetséges.

VI. tóegység

A tóegység déli és dél-keleti felében őshonos vízinövény telepítés engedélyezhető. Indokolt csérek számára költőstégek kiépítése a tó közepén.

VII. tóegység

A nádrehabilitáció lenne az elsődleges szempont. A VII-es tó országút felőli felén őshonos fafajokból, elsősorban fehér fűz (*Salix alba*), fasorok létrehozásával fokozható lehetne a madarak biztonságérzete.

VIII. tóegység

A nádrehabilitáció lenne az elsődleges szempont. A VIII-as tó országút felőli felén őshonos fafajokból, elsősorban fehér fűz (*Salix alba*), fasorok létrehozásával fokozható lehetne a madarak biztonságérzete.

IX. tóegység

A nádrehabilitáció lenne az elsődleges szempont. A IX-es tó országút felőli felén őshonos fajokból, elsősorban fehér fűz (*Salix alba*), fasorok létrehozásával fokozható lehetne a madarak biztonságérzete. A VIII-IX közötti gáton a fasor megőrzése.

X. tóegység

Csérköltő platók kialakítását minősítő faj szempontjából fontosnak tartjuk. Őshonos vízínövény telepítés a tó DNY-i sarkában előnyös lenne.

XI. és XII. tóegység

XI.-XII-es tó közötti gát részleges elbontásával egybenyíló tavat kaphatnánk. A két tavat elválasztó gát szakaszonként megmaradna költőszigetnek. A XI-XII. gátat szakaszosan csak úgy kellene meghagyni, hogy alapvetően a kialakuló tó egy nagy vízfelületnek hasson. A megmaradó szakaszokat inkább a két vége felé kellene hagyni váltakozó hosszúságban. A kb. 500 méter hosszú gátból középről legalább 250 méter üres rész maradjon. Az északi gátat valószínűleg meg kell erősíteni, mert a két tó vízszintje nem azonos. A beavatkozásokat úgy kell elvégezni, hogy a 11-es műút felőli részében megmaradjon a megfelelő mélységű víz.

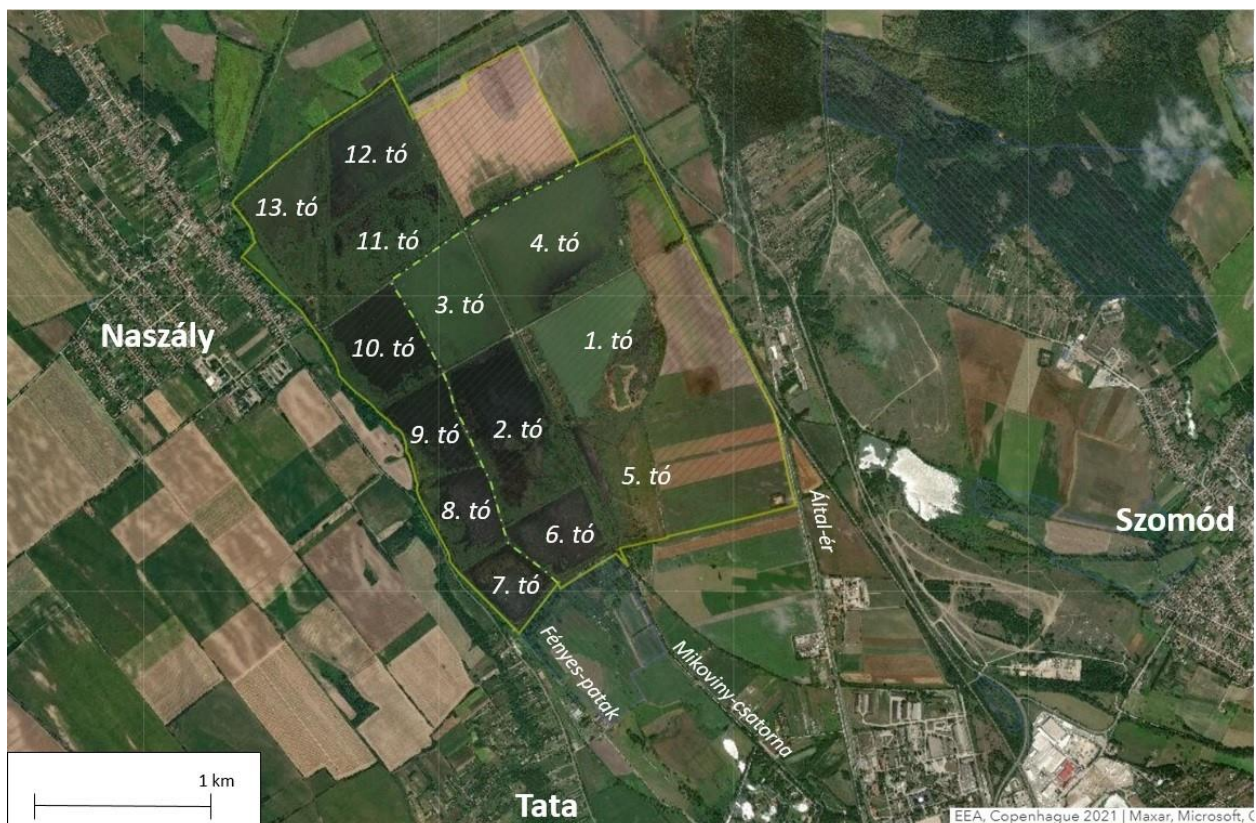
Javasolt a kialakuló nagy tó zavartalanságának biztosítása érdekében a keleti és a nyugati gát teljes lezárása, kiváltképpen a vonulási és telelési időszakban (október 15-től március 31-ig).

A XII-XIII. tavaktól északra sűrű, többszítű növényzet, véderdősáv kialakítása indokolt.

Csérek számára stég építése, illetve költő szigetek összehordása a tavakon, elsősorban akkor ha nem valósul meg a gát elbontás.

XIII. tóegység

Sulyom és egyéb őshonos vízínövények termesztése madártani szempontból pozitív hatású lenne, így az támogatható.

*A Ferencmajori –halastavak tőegységei**Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:*

- Teljes vízimadár vadászat mentesség a Ramsari területen.
- Dúvad és apróvad vadászat korlátozás a költési időszakban (február 1. – június 30.) és a gyülekezési, vonulási időben (október 1.-március 31.). Ebben az időszakban csak kifejezetten természetvédelmi érdekből végezhető gyérítés, a mindenkori természetvédelmi kezelő jóváhagyása és ellenőrzése mellett.
- Vízivad riasztás idő- és térbeli korlátozása, elsősorban gémfélék esetében, a költési időszakban (február 1. – június 30.).
- Vad kibocsátása nem megengedett. Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósággal, mint természetvédelmi kezelővel és a természetvédelmi hatósággal egyeztetve, engedélyezve történhet meg.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet mellékleteiben szereplő fajok, különösen a dokumentált adattal rendelkező nutria (*Myocastor coypus*) gyérítése, minél nagyobb arányú visszaszorítása a jelölő madárfajokat nem károsító módon és időszakban, az időnként előforduló nílusi lúd (*Alopochen aegyptiaca*) egyedeinek lehetőség szerinti kilövése a jelölő fajokat nem károsító módon.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:*a. Kötelezően betartandó előírások:*

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm.rendelet a Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozásokat foglalja magába. További általános előírások fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) kerültek részletezésre.

b. Javasolt előírások:

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelést lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 állategység/ha.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V06	A működési terület szerinti nemzeti park-igazgatóság által kijelölt területen nádaratás nem végezhető.
V10	Halastavak medrének meszezése nem megengedett.
V13	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos kialakítása szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon, a mozaikok méretére és azok kialakításának időzítésére vonatkozóan.
V15	Nyílt vízfelületek medrének kotrása nem engedélyezhető.
V16	A meder kotrásából származó iszap a parton nem deponálható, azt a területről el kell szállítani.
V17	Április 1. és július 15. között hínárvágás nem végezhető.
V24	A természetes hozam javítására a tavakban csak istállótrágya alkalmazható.
V26	A területen élő és táplálkozó madarak riasztásának időbeli és területi korlátozásait a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon, a madárriasztási tervnek megfelelően lehet végezni.
V27	Nyílt vízfelületeken csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelő szigetek kialakítása és karbantartása szükséges.
V31	A halastavakat elválasztó gátak és csatornapartok növényzete közepén, egy kaszanyom szélességben kaszálható, hogy mindkét oldalon maradjon legalább 1-1 m kaszálatlan sáv
V34	Az április 1-ig szárazon álló, fel nem töltött tavak feltöltése július 15-ig nem lehetséges.
V44	A hagyásfoltok kialakítása a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve történhet.
V50	A nádas minimum 20-30%-át nem szabad learatni.
V56	A nádaratás csak fagyott talajon végezhető.
V57	A betakarítás során a nád rizómája nem sérülhet.
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen nem megengedett.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

5. táblázat: KE2 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

- Vízkormányzás rendjének természetvédelmi és gazdasági érdekeknek összehangolásával történő kidolgozása.
- Őshonos fafajokból, elsősorban fehér fűz (*Salix alba*), fasorok létrehozása a VII.-VIII.-as tó országút felőli részén, a XI.-XII.-es tó északi oldalán, valamint a Fényes patak mentén.
- A Mikóvénnyel csatorna melletti fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) fasor lecserélése őshonos fajokból, elsősorban fehér fűz (*Salix alba*), álló fasorra.
- Cserjések, elsősorban fekete bodzások (*Sambucus nigra*), megőrzése azokon a részeken, ahol a gazdálkodást nem zavarják.
- Őshonos vizinövény telepítést szükséges végezni a II, IV., V, VI, VII., VIII., IX., X., XI., XIII. tavon, előnyben részesítve a vízfelületen úszó levelű fajokat.
- Költőszigetek, illetve sekély vízzel borított zátonyok összehordása a II., III., IV., XI., XII.-es tavon, a halágyak kotrásából származó anyag felhasználásával.
- Csér stégek építése a II., VI., X., XI, XII-es tavakon.
- Téli ragadozó madár etetés az V-ös tavon
- A XI- XII-es tó közötti gát szakaszos elbontása.
- Halágyak mélyítő kotrása.

- A teletető medencék helyreállítása, hinarasítása, illetve apróhallal, (keszegfélék) történő feltöltése.
- A II-es, IV-es, V-ös és XI-es tavon a nádszigetes állapot megőrzése, illetve biztosítása.
- V-ös tó gyepterületének, a XI-XII és XIII tó közötti terület legeltetése szürkemarhával vagy bivallyal
- IV-es tótól keletre levő becserjésedett területek szárazítása és legeltetése, vagy 3 évenkénti szárazítása.
- Extenzív halgazdálkodás folytatása egyes tavakon elsősorban hazai halfajokkal.
- Az elgyékényesedett területek nádasának rehabilitációja szükséges.
- Nádaratás tavanként szakaszosan (két három évente aratni ugyanazt a tavat) (2 ha-os avas nádfoltok visszahagyása)A gazdálkodóval egyeztetett módon és helyszíneken partimadarak, sirályok, csérek fészkelési lehetőségét biztosító szigetek kialakítása.

Kezelési javaslatok indoklása:

A korábbi természetes vízfolyások medreiben kialakított extenzív művelésű halastórendszer mesterséges, másodlagos vizes élőhely-együttes, amely számos vízimadár faj fészkelő, táplálkozó és pihenőhelyül szolgál, a gazdálkodási és természetvédelmi szempontok összehangolása éppen ezért rendkívüli jelentőséggel bír. A javaslatok a madárvédelmi szempontok és a halgazdálkodás összehangolását támogatják.

KE3 – Egyéb állóvizek, nádasok, gyékényesek, mocsárszemek

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a mélyebb fekvésű területek, egykori medrek madványaiban vagy mesterséges kimélyítésekben kialakult, optimális esetben tartósan vízzel borított, ám mára részben kiszáradt, náddal-gyékénnyel benőtt mocsarak.

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok⁵:

tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), bölömbika (*Botaurus stellaris*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), nagy kócsag (*Egretta alba*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), hamvas küllő (*Picus canus*), függőcinege (*Remiz pendulinus*)

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok⁶:

tövisszúró gébics (*Lanius collurio*), barkóscinege (*Panurus biarmicus*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 1220 – Földutak
- 2100 – Szántóföldek
- 3400 - Zárt gyepes kötött talajon vagy domb és hegyvidéken
- 3500 - Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet
- 4600 – Máshová be nem sorolható fásszárú növényzet

⁵ A Natura adatlapon A, B vagy C populációs értékkel szereplő madárfajok

⁶ A Natura adatlapon szereplő egyéb fajok (D populációs értékkel bíró madárfajok), illetve a terület kezelése, védelme szempontjából jelentőséggel bíró egyéb madárfajok

- 5110 – Vízben álló mocsári/lápi növényzet

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A növényzettel sűrűn benőtt időszakos és tartósabb vízborítású területek kedvező élőhelyet teremtenek a zártabb nádasokhoz, gyékényesekhez kötődő fajok számára.

Nádgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Amennyiben szükséges a nádat lehetőleg december 1. és február 28. között javasolt aratni, fagyott aljzaton, a rhizómák megsértése nélkül.
- Az aratás során legalább 10 cm magas tarlót szükséges hagyni a víz-, illetve jégfelszínhez képest.
- Náddepót elhelyezni csak a természetvédelmi kezelésért felelős szervezettel egyeztetett helyen lehet, a depókat február 28-ig kell rendezni, azokon ismét munkát július 1. után javasolt végezni.
- Nádgazdálkodással kapcsolatban keletkezett hulladékot a náddepókon végzett munka befejeztéig a nádaratást végzőknek szükséges összegyűjtenie és a területről elszállítania vagy a területileg illetékes nemzeti park igazgatósággal egyeztetve lehet elégetni.
- A természetvédelmi kezelésért felelős szervezet által meghatározott parti nádasok területén nagygépes aratás és kiszállítás is történhet, a nádvágás során minden alkalommal szükséges meghagyni a terület – természetvédelmi kezelő által meghatározott – 20 %-át, a kiszállítás során kerülni szükséges a nyomvonalak túlzott taposását.

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a vízkormányzást biztosító árkok szükségszerű kotrása a természetvédelmi kezelővel egyeztetve javasolt
- a nagyon feliszapolódott, leromlott nádas részeken javasolt nyílt vízfelület kialakítása.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen, módon lehetséges. Vad kibocsátása nem megengedett.
- A vadgazdálkodás egyik potenciális fejlesztési területe (apróvadas mozaikos terület fejlesztése cserjések, vizes élőhelyek ugar területek komplexe). Átgondolt élőhelyfejlesztési projekt kidolgozása javasolt az ágazatok közötti egyeztetésen alapulva.
- Vizes területeken és azok védősávjában az ólomsörét használata vadászat során tilos (79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 59. § (1) és (2) b)).
- Fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad- vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt. A Natura 2000 területen vadkibocsátó hely létesítése nem javasolt.
- Az élőhelyek védelme érdekében a vaddisznóállomány mértékét csökkenteni szükséges.
- A vadgazdálkodás során fokozott figyelmet kell fordítani a Natura 2000 területeken élő nagyvadállomány szabályozására. Olyan állományszintet kell kialakítani, amely megakadályozza az élőhelyek károsodását.
- Tájidegen fajok betelepítése tilos.(1996. évi LV. törvény 28. § (7)).
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet mellékleteiben szereplő fajok, különösen a dokumentált adattal rendelkező nutria (*Myocastor coypus*) gyérítése, minél nagyobb arányú visszaszorítása a jelölő madárfajokat nem károsító módon és időszakban, az

időnként előforduló nílusi lúd (*Alopochen aegyptiaca*) egyedeinek lehetőség szerinti kilövése a jelölő fajokat nem károsító módon.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm.rendelet a Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozásokat foglalja magába. További általános előírások fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) kerültek részletezésre.

b. Javasolt előírások:

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V06	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által kijelölt területen tilos a nádaratás.
V11	A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető.
V41	A learatott nád vizes élőhelyről történő kiszállításának nyomvonalát működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kialakítani.
V42	A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot értesíteni kell .
V44	A hagyásfoltok kialakítását a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kijelölni.
V46	December 1. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkori időjárási és talaviszonyok figyelembe vételével. (Megjegyzés: A nádaratás befejezésének időpontja február 28.)
V50	A nádas minimum 20-30%-át nem szabad learatni.
V52	A hagyás foltokat évente eltérő helyen kell kialakítani.
V54	A területen nádgazdálkodást kell végezni.
V57	A betakarítás során a nád rizómájának megsértését kerülni kell.
V59	A nádaratást végzőnek, a nád aratásához, a rendelkezésére álló nádvágó gépek közül mindig a talaj és hidrológiai adottságainak megfelelő gépet kell használni.
V62	A nádaratás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintjének megváltoztatása tilos.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

6. táblázat: KE3 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az egyes „laposok” vízellátásának biztosítására és mozaikos megnyitására irányuló élőhelyfejlesztési projektek kidolgozása.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység különösen a vonulási időszakban megjelenő jelölő fajok szempontjából kiemelt jelentőségű. A réce- és lúdfajok számára meghatározó a nyílt vizes területek jó állapota, nyugalma, hiszen ezeket elsősorban pihenési célból használják. Költési időszakban fészkelési, táplálkozási lehetőséget biztosít a jelölő madárfajok egyedeinek.

KE4 – Által-ér, csatornák, patakok, kistavak

Kezelési egység meghatározása:

Az Által-ér, Fényes-patak, Remeteségi-vízfolyás, Mikoviny-árok, Naszály-Grébicsi-vízfolyás, kistavak, kapcsolódó levezető árkok tartoznak ebbe a kezelési egységbe.

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok⁷:

jégmadár (*Alcedo atthis*), csörgő réce (*Anas crecca*), tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), nagy lilik (*Anser albifrons*), nyári lúd (*Anser anser*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), nagy kócsag (*Egretta alba*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*), küszvágó csér (*Sterna hirundo*), kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*)

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok⁸:
töviszúró gébics (*Lanius collurio*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 1420 – Zöldfelületek mesterséges környezetben fák nélkül
- 3500 - Máshová nem besorolható lágy szárú növényzet
- 4304 - Ártéren kívüli füzesek
- 4600 - Máshová nem besorolható fás szárú növényzet
- 5110 – Vízben álló mocsári/lápi növényzet
- 6100 - Állóvizek
- 6200 – Vízfolyások

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen, módon lehetséges. Vad kibocsátása nem megengedett.
- Vizes területeken és azok védősávjában az ólomsörét használata vadászat során tilos (79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 59. § (1) és (2) b)).
- Fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad- vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt. A Natura 2000 területen vadkibocsátó hely létesítése nem javasolt.
- Az élőhelyek védelme érdekében a vaddisznóállomány mértékét csökkenteni szükséges.
- A vadgazdálkodás során fokozott figyelmet kell fordítani a Natura 2000 területeken élő nagyvadállomány szabályozására. Olyan állomány szintet kell kialakítani, amely megakadályozza az élőhelyek károsodását.
- Tájidegen fajok betelepítése tilos.(1996. évi LV. törvény 28. § (7)).

⁷ A Natura adatlapon A, B vagy C populációs értékkel szereplő madárfajok

⁸ A Natura adatlapon szereplő egyéb fajok (D populációs értékkel bíró madárfajok), illetve a terület kezelése, védelme szempontjából jelentőséggel bíró egyéb madárfajok

- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet mellékleteiben szereplő fajok, különösen a dokumentált adattal rendelkező nutria (*Myocastor coypus*) gyérítése, minél nagyobb arányú visszaszorítása a jelölő madárfajokat nem károsító módon és időszakban, az időnként előforduló nílusi lúd (*Alopochen aegyptiaca*) egyedeinek lehetőség szerinti kilövése a jelölő fajokat nem károsító módon.

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Szükséges a területen található kiterjedt árok- és csatornarendszer, vízkormányzó berendezések műszaki és üzemelési felülvizsgálata, illetve a szabályozó műtárgyak rendszeres karbantartása. Cél az adott év időjárásához igazodó érdemi vízvisszatartás, és a természetvédelmi célokhoz illeszkedő vízkormányzás, valamint a mezőgazdasági célú vízkivétel minimalizálása.

Vízfolyás kotrása során azt szakaszolva és csak egyik oldalról kotorva lehet végrehajtani. A partoldalban tenyésző cserjék és fák kímélete indokolt a vízi inváziós növényfajok terjedésének megakadályozása okán is. A vízfolyások kezelése során meg kell akadályozni az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet mellékleteiben szereplő fajok további terjedését.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm.rendelet a Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozásokat foglalja magába. További általános előírások fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) kerültek részletezésre.

b. Javasolt előírások:

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V06	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által kijelölt területen tilos a nádatartás.
V11	A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető.
V41	A learatott nád vizes élőhelyről történő kiszállításának nyomvonalát működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kialakítani.
V42	A nádatartás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot értesíteni kell .
V44	A hagyásfoltok kialakítását a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kijelölni.
V46	December 1. és február 15. között lehet nádatartást folytatni, a mindenkori időjárási és talaviszonyok figyelembe vételével. <i>(Megjegyzés: A nádatartás befejezésének időpontja február 28.)</i>
V50	A nádas minimum 20-30%-át nem szabad learatni.
V52	A hagyás foltokat évente eltérő helyen kell kialakítani.
V54	A területen nádgazdálkodást kell végezni.
V57	A betakarítás során a nád rizómájának megsértését kerülni kell.
V59	A nádatartást végzőnek, a nád aratásához, a rendelkezésére álló nádvágó gépek közül mindig a talaj és hidrológiai adottságainak megfelelő gépet kell használni.

V62	A nádaratás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintjének megváltoztatása tilos.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

7. táblázat: KE4 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az esetleges élőhelyrekonstrukciót a jövőbeli lehetőségek határozzák meg.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység számos faj potenciális fészkelő helye és táplálkozási területe. A récék, ludak, vízicsibék és nádi énekesek jellemző élőhelye. A természetesebb szakaszokon, ahol meredekebb partfalak, kipreparálódott gyökerek vannak, megtelepszik a jégmadár is. A kezelési javaslatok a felsorolt fajcsoportok, jelölő fajok védelmét szolgálják.

KE5 – Idegenhonos fafajú erdők, mezővédő erdősávok

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységhez tartoznak a tervezési terület idegenhonos fafajok dominanciájával jellemezhető, erdőtervezett erdőterületei. Az ide sorolt állományok főleg a korábban erdőtlenfátlan tájban mesterséges úton létrehozott (telepített), különböző korcsoportba tartozó (fiatal-középkorú-idős), első-második generációs erdők, részben spontán felverődött erdők. Döntő részben elegyetlen vagy mérsékelten elegyes akácok, nemes nyarasok, kisebb hányadban amerikai kőrisesek, zöld juharosok, ezüsthások és egyéb idegenhonos fafajok uralta erdők. Az idegenhonos fafajú erdőtervezett erdők mellett ide tartoznak továbbá az ezen állományok szegélyében levő erdőtervezetlen erdősávok, függetlenül attól, hogy azokat milyen fafajok alkotják (bár jobbára ezek is idegenhonos fafajúak).

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NÖSZTÉP-élőhelyek:

- 1220 – Földutak
- 2100 – Szántóföldek
- 2220 - Gyümölcsösök, bogyósok és egyéb ültetvények
- 3400 - Zárt gyepek kötött talajon vagy domb és hegyvidéken
- 3500 - Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet
- 4305 - Ártéren kívüli, többletvízhatás alatti nyarasok
- 4401-Tülevelűek dominálta ültetvények
- 4402 - Akác dominálta ültetvények
- 4404 - Egyéb idegenhonos lombos fajok dominálta erdők
- 4600 – Máshová be nem sorolható fásszárú növényzet
- 5110 – Vízben álló mocsári/lápi növényzet

Érintett jelölő madárfajok⁹:

közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*)

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok¹⁰:

kis fakopáncs (*Dendrocopos minor*), tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*), zöld küllő (*Picus viridis*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:***Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:***

Az idegenhonos fafajú állományok hasznosítása kettős, vágásos üzemmódban kezelt erdőkről és egyéb termelést szolgáló, átalakítás alatt álló (ÁTE) erdőkről van szó. Ez utóbbiak jellemzően városi parkerdőként és a tatai Öreg-tó körül véderdőként is funkcionálnak, többek között a tavon tartózkodó, éjszakázó vízimadarak zavartalanságát biztosítva, a város és a városi infrastruktúra okozta fény- és zajszennyezést tompítják.

Az őshonos elemeket alig tartalmazó, esetenként ültetvénytartó állományok természetvédelmi szempontból általában csekély értéket képviselnek, madarak számára fészkelő- és/vagy táplálkozó területet biztosítanak. Kezelésük során törekedni kell az átalakításra, azaz a fafajcserére.

Általános erdőkezelési javaslatok:

- Középkorú állományokban a nevelővágások (törzskiválasztó és növedékfokozó gyérítések) során az őshonos lombos fafajok (törékeny fűz, fehér fűz, mézgás éger, szürke nyár, vénicszil, magyar kőris, kocsányos tölgy, vadgyümölcsök stb.) egyedeinek kímélete, az őshonos fafajok elegyarányának növelése.
- Középkorú állományokban a szerkezeti változatosságot megtartó, illetve bővítő, az állományok alsó szintjében megjelenő fafajokat is óvó nevelővágások végzése. Az előző állományokból visszamaradt, az átlagkornál idősebb faegyedek (nagyobb koronájú, böhöncös fák) kímélete, megőrzése.
- A nevelővágások során a tövön száradt törzsek, facsonkok, valamint az odvas-üreges törzsek jelölő fajok (pl. harkályfajok) életfeltételeinek biztosítása érdekében való visszahagyása. A színteztettség biztosítása érdekében a cserjeszint (különösen az őshonos cserjék alkotta foltok) kímélete, legfeljebb a közelítési, kiszállítási munkákat közvetlenül akadályozó cserjék eltávolítása.
- A nevelővágások és véghasználatok során a holtfához kötődő madárfajok élőhelyének, fészkelőhelyének biztosítása érdekében a szálanként elpusztult, őshonos fafajú álló és fekvő holtfák – melyek átmérője eléri, vagy meghaladja a faegyedek átlagátmérőjét – visszahagyása.
- A véghasználatok során az erdőrészekbe ékelődő őshonos fafajú foltok kímélete, az érintetlenül hagyandó részek („hagyásfa-csoportok”) véghasználatot megelőző kijelölése. Agresszíven terjedő idegenhonos fafajokból álló hagyásfa-csoport kijelölése nem javasolt!
- A tarvágásos véghasználatok minél kisebb, egy erdőtervi ciklusban lehetőség szerint 1,5–2,0 ha-t nem meghaladó egybefüggő vágásterületekkel történő elvégzése. A nagyobb kiterjedésű, egybefüggő véghasználati területek kialakulásának megelőzése a vágások időbeni ütemezésével, a vágásterületek mozaikos elhelyezésével.

⁹ A Natura adatlapon A, B vagy C populációs értékkel szereplő madárfajok

¹⁰ A Natura adatlapon szereplő egyéb fajok (D populációs értékkel bíró madárfajok), illetve a terület kezelése, védelme szempontjából jelentőséggel bíró egyéb madárfajok

- A véghasználatok során az őshonos lombos fák, facsoportok, állományrészek kímélete (a felső és alsó szintben, illetve újulati szintben egyaránt). Az állományok alsó szintjében levő fiatalabb facsoportok döntési és közelítési munkák során való megóvása, sérülésmentes felszabadítása.
- A vágásterületen történő égetés mellőzése, illetve az égetések minimalizálása. A vágástéri hulladék aprítással történő feldolgozása.
- Fafajcserés átalakítás esetén a termőhelyi viszonyok függvényében törekeny fűz, fehér fűz, mézgás éger, szürke nyár, vénic-szil, magyar kőris, kocsányos tölgy szaporítóanyaggal történő, lehetőség szerint csak részleges (pásztás) talajelőkészítés után végzett erdősítés.
- Az erdősítések nagyvad elleni védelme (vadlétszám-csökkentés, kerítésépítés), a csemeték károsításoktól való megóvása.
- Fafajcserés átalakítás esetén a jelenlevő idegenhonos fafajok (akác, zöld juhar, amerikai kőris, nyugati ostorfa, keskenylevelű ezüstfa, bálványfa stb.) sarjainak és magoncainak visszaszorítása, lehetőség szerint mechanikai úton, vegyszeres technológiák kerülésével, illetve minimalizálásával. Átalakítás esetén fakitermelést megelőzően az idegenhonos fafajú törzsek kezelésére vegyszeres injektálás is alkalmazható.
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű madárfajok fészkelőhelye, illetve táplálkozóhelye figyelembe vételével való kijelölése.
- Közösségi jelentőségű madárfajok fészkelése esetén az állományok területén és azok szűkebb környezetében (szükség szerint) a gazdálkodási tevékenységek időbeli korlátozása: rétisas esetében a január 1. és július 15. közötti, fekete gólya esetében a március 1. és augusztus 15. közötti, szalakóta esetében az április 1. és július 30. közötti, darázsölyv esetében a március 15. és augusztus 31. közötti időszakban.
- Az időbeli korlátozások területi hatályának meghatározása és érvényesítése: a fekete gólya és rétisas fészke körül 400 m-es sugarú körön belül, a darázsölyv fészke körül 200 m-es sugarú körön belül.
- A ragadozómadarak és a fekete gólya aktívan használt és lakatlan (de jó állapotú) fészkeinek, váltófészkeinek kímélete, indokolt esetekben a fészkek szűkebb környezetének (fekete gólya esetében 100–300 m, rétisas esetében 100–200 m, darázsölyv esetében 100 m-es sugarú kör) drasztikus erdészeti beavatkozások nélkül történő megtartása (a véghasználati és nem véghasználati jellegű munkák egyedi szempontok alapján bírálандók el).

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen, módon lehetséges. Vad kibocsátása nem megengedett.
- Vizes területeken és azok védősávjában az ólomsörét használata vadászat során tilos (79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 59. § (1) és (2) b)).
- Fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad- vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt. A Natura 2000 területen vadkibocsátó hely létesítése nem javasolt.
- Az élőhelyek védelme érdekében a vaddisznóállomány mértékét csökkenteni szükséges.
- A vadgazdálkodás során fokozott figyelmet kell fordítani a Natura 2000 területeken élő nagyvadállomány szabályozására. Olyan állományszintet kell kialakítani, amely megakadályozza az élőhelyek károsodását.
- Tájidegen fajok betelepítése tilos.(1996. évi LV. törvény 28. § (7)).
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet mellékleteiben szereplő fajok, különösen a dokumentált adattal rendelkező nutria (*Myocastor coypus*) gyérítése, minél nagyobb arányú visszaszorítása a jelölő madárfajokat nem károsító módon és időszakban, az

időnként előforduló nílusi lúd (*Alopochen aegyptiaca*) egyedeinek lehetőség szerinti kilövése a jelölő fajokat nem károsító módon.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Az általános előírások fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) kerültek részletezésre. További terv a kezelési egységgel lehatárolt erdőterületekre specifikus előírásokat nem tartalmaz. Védett természeti területre eső idegenhonos fafajú állományokban az 1996. évi LIII. tv. 33. § (3) bekezdés b) pontja alapján a véghasználatot követően fafajcserés átalakítás kötelezettsége áll fenn.

b. Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben – a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. [Megjegyzés: a közösségi jelentőségű harkályfajok életfeltételeinek biztosítása érdekében.]
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. [Megjegyzés: a közösségi jelentőségű harkályfajok életfeltételeinek biztosítása érdekében.]
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. [Megjegyzés: a nagy koronájú, böhöncös fák meghagyása a nagy testű, gallyfészekben költő madárfajok érdekében; az állományokban, illetve azok szegélyében levő odvas fák kímélete a harkályfélék és a szalakóta alkalmas fészkelőhelyeinek biztosítása érdekében.]
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása. [Megjegyzés: az odvas és kéreglevált fák, biotópfák, böhöncök meghagyása.]
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználatára és felújítására során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.

E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E85	A hagyasfák, hagyasfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
E97	Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

8. táblázat: A KE5 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó állományokban olyan tevékenység, amely azok területének csökkenésével járna (beépítés, új vonalas létesítmények elhelyezése, újabb utak, épített közelítő nyomok kialakítása), nem javasolt, illetve nem lehetséges. Turistaút-hálózat a területet nem érinti, de új kijelölése várható a meglévő úthálózaton. Tanösvény fut a tatai Öreg-tó körül és az Által-ér mentén. A madármegfigyelés infrastruktúrája (erdőszegélyeken felállított megfigyelő állások) ugyanakkor a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszíneken, korlátozott számban létrehozható, kialakítható. A meglévő, szomszédos, vagy keresztező földutak karbantartása, felújítása – idegen anyag (különösen építési hulladék) elhelyezése nélkül! – szükség szerint elvégezhető, az úthálózat karbantartása ugyanakkor nem járhat együtt az utak szélesítésével.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az idegenhonos fafajok által uralt, de kisebb arányban több helyütt (részben alsó, részben felső szintben) őshonos lombos fafajokat is tartalmazó állományokat hosszú távon a termőhelyi (elsősorban: vízellátottsági) viszonyokhoz rendelhető potenciális erdei élőhelytípusoknak

megfelelő állományokká javasolt alakítani (védett természeti területen ez kötelező, egyéb területeken javasolt). A célállapotként megjelölhető élőhelytípusok részben puhafás (fűz-nyár) ligeterdők, részben keményfás (tölgy-kőris-szil) ligeterdők, részben zárt tölgyesek. A fafajcserés átalakítások során a lehetőségek szerint építeni kell a meglévő őshonos lombos vázra és a természetes (a vadhatás miatt a tervezési terület nagy részén egyébként nehezen működő, plusz a szikes termőhelyek miatt is bizonytalanságokkal terhelt) erdődinamikai folyamatokra. Az idegenhonos fafajú állományrészek letermelésekor a lombos foltok és faegyedek hagyásfaként, hagyásfa-csoportként való visszahagyása kívánatos. Az akácos, amerikai kőrises, nyugati ostorfás, zöldjuharos, ezüsfás állományokban, erdőfoltokban az agresszíven fellépő fafajok visszaszorítása, illetve az átalakítás sikeressége érdekében – körültekintéssel, a megfelelő engedélyek beszerzését követően, a víztestektől szükséges védőtávolságok betartása mellett – vegyszeres kezelés (injektálás) is végezhető. A fafajcserés (kis területű tarvágást követő, vagy fokozatos) átalakítások a mindenkori körzeti erdőtervezés keretei között tervezhetők.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az idegenhonos fafajú erdők a tervezési terület viszonylag jelentős területfoglalású, de nem kiugróan magas élőfakészlettel rendelkező, a természetvédelmi célkitűzések mellett bizonyos mértékig gazdasági jelentőséggel is bíró erdei, amelyekre a jelenleg érvényben levő (illetve megújítás alatt álló) erdőtervek is tartalmaznak gazdálkodási jellegű fakitermelési előírásokat, illetve lehetőségeket. A kezelési javaslatok mindezek figyelembe vételével, üzemmódok szerinti tagolással, az idegenhonos fafajú erdőkben aktuálisan jelen levő, vagy potenciálisan bármikor megtelepedő közösségi jelentőségű madárfajok élőhelyi, fészkelési, táplálkozási igényei alapján kerültek megfogalmazásra. A javaslatok egyrészt a természetvédelmi szempontok (fészkelésre alkalmas fa jelenléte, háborítatlanság stb.) idegenhonos fafajú erdőkben való folyamatos biztosítására, részben (a védett természeti területekre jogszabály által előírt átalakítási kötelezettséggel összefüggésben) az állományok kedvezőbb természetességi állapot, s ezáltal kedvezőbb madárvédelmi helyzet felé való elmozdítására (őshonos fafajú erdőkkel alakítására) fókuszálnak. Az érintett erdőknél turisztikai-közjóléti funkciók alig jelentkeznek, így ezekre általában külön figyelemmel nem szükséges lenni. A szomszédos Öreg-tó, illetve a halastavak tavak gazdag madárvilága miatt madármegfigyelés témakörben jelentkező igény kiszolgálását (természetvédelmi kontroll mellett) ugyanakkor a javaslatok lehetővé teszik.

KE6 – Természetszerű erdők

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységhez tartoznak a tervezési terület őshonos fafajok dominanciájával jellemezhető, erdőtervezett erdei. Az ide sorolt állományok lehetnek természetközeli, vagy telepített állományok, mesterséges úton létrehozott (telepített), középkorú-idős, első vagy második generációs erdők, kisebb részben spontán felverődött erdők. Döntő részben elegendő, egyes állományok hazai puhafa fajokkal és kisebb részben keményfa fajokkal alkotott erdők.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok:

jégmadár (*Alcedo atthis*), közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), nagy kócsag (*Egretta alba*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*), hamvas küllő (*Picus canus*)

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok:

kis fakopáncs (*Dendrocopos minor*), tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*), zöld küllő (*Picus viridis*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 1220 - Földutak
- 1410 - Zöldfelületek mesterséges környezetben fákkal
- 1420 - Zöldfelületek mesterséges környezetben fák nélkül
- 3500 - Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet
- 4103 – Cseresek
- 4110 – Elegyetlen és kőriselegyes kocsányos tölgyesek
- 4112 – Egyéb elegyes lomberdők
- 4301 – Elegyetlen és kőriselegyes kocsányos tölgyesek TVHA
- 4302 – Égeresek
- 4304 - Ártéren kívüli füzesek
- 4305 – Ártéren kívüli, többletvízhatás alatti nyárasok
- 4306 – Nyíresek
- 4307 – Többletvízhatással érintett cseresek
- 4308 – Egyéb, többletvízhatással érintett őshonos dominanciájú erdők
- 4309 – Egyéb, többletvízhatással érintett elegyes lomberdők
- 4401 - Tülevelűek dominálta ültetvények
- 4404 - Egyéb idegenhonos lombos fajok dominálta erdők
- 4502 - Folyamatban lévő felújítás
- 4600 – Máshová be nem sorolható fásszárú növényzet
- 5110 – Vízben álló mocsári/lápi növényzet
- 5120 - Időszakos vízhatás alatt álló gyepek valamint láp- és mocsárrétek
- 5200 - Láp- és mocsárerdők

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:***Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:*****Vágásos üzemmódba sorolt állományok:**

Az őshonos fafajú állományok közel fele vágásos üzemmódba sorolt erdő, ugyanakkor – a közösségi jelentőségű madárfajok védelme szempontjából fontosnak ítélt – természetvédelmi kezelési elvek érvényesíthetők. Sarkalatos kérdés a fafajösszetétel és állományszerkezet nevelővágások során való alakítása, illetve véghasználati célú beavatkozások kapcsán is meg lehet fogalmazni olyan irányelveket, amelyek mérsékelhetik az idős állomány letermelése okozta környezeti változásokat, illetve (távlatilag, legalább részterületen) segíthetik a vágásos üzemmódtól való eltávolodást. Általános erdőkezelési javaslatok:

- Középkorú állományokban az elegyességet és a szerkezeti változatosságot megtartó, illetve bővítő (az állományok alsó szintjében megjelenő őshonos fafajokat és az őshonos cserjék alkotta foltokat is óvó) nevelővágások végzése.
- A nevelővágások (tisztítások, törzskiválasztó és növedékfokozó gyérítések) során az őshonos lombos elegyfajok (vénic-szil, szürke nyár, magyar kőris, vadgyümölcsök stb.) egyedeinek kímélete, az előforduló idegenhonos fafajok (akác, zöld juhar,

amerikai kőris, nyugati ostorfa, keskenylevelű ezüstfa, bálványfa stb.) visszaszorítása. Az agresszíven terjedő fafajok törzseinek kezelésére elsősorban vegyszeres injektálást célszerű alkalmazni.

- A nevelővágások során az átmérő-eloszlásban mutatkozó változatosság megtartása, bővítése. Az előző állományokból visszamaradt, az átlagkornál idősebb faegyedek (nagyobb koronájú, böhöncös fák) kímélete, megőrzése.
- A nevelővágások során a tövön száradt törzsek, facsonkok, valamint az odvas-üreges törzsek jelölő fajok (pl. harkályfajok) életfeltételeinek biztosítása érdekében való visszahagyása. Az állományok színteztettségének biztosítása érdekében a cserjeszint kímélete, legfeljebb a közelítési, kiszállítási munkákat közvetlenül akadályozó cserjék eltávolítása.
- A nevelővágások során az egyenletes hálózatot kialakító/fenntartó, homogenizáló jellegű állományalakítás elkerülése, helyette térben változó erélyű belenyúlások alkalmazása. (A térben változó erélyű munkák egyik lehetséges kivitelezési módja, hogy kisebb állományrészeket érintetlenül hagyunk, a besűrűsödött foltokat ténylegesen gyérítés jelleggel fellazítjuk, az alsó lombszinttel rendelkező állományrészeket pedig erősebben gyérítjük.)
- A nevelővágások és véghasználatok során a holtfához kötődő madárfajok élőhelyének, fészkelőhelyének biztosítása érdekében a szálanként elpusztult, őshonos fafajú álló és fekvő holtfák – melyek átmérője eléri, vagy meghaladja a faegyedek átlagátmérőjét – visszahagyása.
- A véghasználatok során a tarvágások és mesterséges erdőfelújítások területének minimalizálása. Gyorsan nöövő puhafás erdőkben mozaikos állományszerkezetet kialakító kis területű tarvágások javasoltak sarjzattal felújítással. Rövidebb időtartamú véghasználatok és nagyobb erdőrészek esetén egy erdőtervi ciklusban csak részterületes végvágások kivitelezése.
- Bontóvágások/szálalóvágások alkalmazása során az egy erdőtervi cikluson belüli beavatkozási erély 25–30%-os (lassan nöövő fafajok: kocsányos tölgy), illetve 30–50%-os (gyorsan nöövő fafajok: hazai nyárok) mértékben való maximálása.
- A bontóvágások/szálalóvágások során az utódállomány elegyességének biztosításához az egyébként is szórványos elegyfa-fajok egyedeinek kímélete (szálanként vagy csoportosan) és lehető leghosszabb ideig való fenntartása.
- A bontóvágások/szálalóvágások, illetve végvágások során az állományok alsó szintjében levő fiatalabb fák és facsoportok döntési és közelítési károktól való megóvása, felszabadítása. Az őshonos fajok alkotta cserjefoltok kímélete, minél nagyobb területen való visszahagyása.
- A felújítási folyamat során az erdőrészek 5–10%-ának érintetlenül hagyása (egy vagy több foltban, lehetőség szerint legalább 0,2 ha-os blokkokban). Az érintetlenül hagyandó részek („hagyásfa-csoportok”) előzetes, a felújítás kezdeti fázisában való kijelölése. A kijelöléseket itt úgy célszerű megtenni, hogy azok az állományokon belül elhelyezkedő, régebb óta nem háborgatott, odvas fákat, álló holtfákat, illetve nagy koronájú, böhönc jellegű fákat tartalmazó élőhelyi foltokat, valamint a gyengébb, szikes termőhelyen álló, kiritkuló erdőfoltokat is magukba foglalják.
- A természetes úton nem újuló, vagy korábban idegenhonos fafajok által érintett állományrészeket őshonos fafajokkal (termőhelyi viszonyoktól függően törékeny fűz, fehér fűz, mézgás éger, szürke nyár, vénic-szil, magyar kőris, kocsányos tölgy szaporítóanyaggal) való alátelepítés, vagy véghasználatot követő (teljes talajelőkészítés nélküli) erdősítés.
- A természetes újulat megjelenésének nagyvad elleni védelemmel (vadlétszám-csökkentés, kerítésépítés) való segítése, az újulat, alátelepítés, erdősítés károsításoktól

való megóvása. Az újulat megerősödése, vadkár megszűnése (műszaki átvétel) után a védőkerítések elbontása szükséges.

- Az újonnan létrehozott, fiatal állományfoltok elegyességének, változatosságának megtartása, a jelen levő idegenhonos fafajok (akác, zöld juhar, amerikai kőris, nyugati osterfa, keskenylevelű ezüstfa, bálványfa stb.) visszaszorítása, lehetőség szerint mechanikai úton, vegyszeres technológiák alkalmazása nélkül.
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű madárfajok fészkelőhelye, illetve táplálkozóhelye figyelembe vételével való kijelölése.
- Községi jelentőségű madárfajok fészkelése esetén az állományok területén és azok szűkebb környezetében (szükség szerint) a gazdálkodási tevékenységek időbeli korlátozása: rétisas esetében a január 1. és július 15. közötti, fekete gólya esetében a március 1. és augusztus 15. közötti, darázsölyv esetében a március 15. és augusztus 31. közötti időszakban.
- Az időbeli korlátozások területi hatályának meghatározása és érvényesítése: a fekete gólya és rétisas fészke körül 400 m-es sugarú körön belül, a darázsölyv fészke körül 200 m-es sugarú körön belül, a szalakóta fészke körül 50 m-es sugarú körön belül.
- A ragadozómadarak és a fekete gólya aktívan használt és lakatlan (de jó állapotú) fészkeinek, váltófészkeinek kímélete, indokolt esetekben a fészkek szűkebb környezetének (fekete gólya esetében 100–300 m-es, rétisas esetében 100–200 m-es, darázsölyv esetében 100 m-es sugarú kör) véghasználatok és egyéb drasztikus erdészeti beavatkozások nélkül történő megtartása (változtatási tilalom; a nem véghasználati jellegű munkák egyedi szempontok alapján bírálандók el).
- Állékony, erős koronájú, idős, de jó egészségi állapotú törzseken – korlátozott számban – sasok, fekete gólya és egyéb nagy testű, gallyfészkekben költő madárfaj számára alkalmas műfészkek építése.

Átmeneti üzemmódba sorolt állományok:

Átmeneti üzemmódba sorolt az őshonos fafajú állományok jelentős része, de az állományok egy része valójában inkább közösségi szabadidős funkciót tölt be. Általános erdőkezelési javaslatok:

- A faállomány kezelése során a folyamatos erdőborítás arányának növelése a cél. A szabadidő funkciójú, bemutatást, az Öreg-tó védelmét szolgáló erdőkben őshonos fák kitermelése helyett koronaalakítás, a vastag holtfa helyben történő bemutatást is szolgáló megőrzése javasolt minél nagyobb arányban.
- Középkorú állományokban az elegyességet és a szerkezeti változatosságot megtartó, illetve bővítő (az állományok alsó szintjében megjelenő őshonos fafajokat és az őshonos cserjék alkotta foltokat is óvó) nevelővágások végzése.
- Idősebb állományokban az átalakítási/fenntartási folyamat során az erdőrésztetek 5–10%-ának érintetlenül hagyása (egy vagy több foltban, lehetőség szerint legalább 0,2 ha-os blokkokban). Az érintetlenül hagyandó részek („hagyásfa-csoportok”) előzetes, az átalakítás kezdeti fázisában való kijelölése. A kijelöléseket itt úgy célszerű megtenni, hogy azok az állományokon belül elhelyezkedő, régebb óta nem háborgatott, odvas fákat, álló holtfákat, illetve nagy koronájú, böhönc jellegű fákat tartalmazó élőhelyi foltokat, valamint a gyengébb, szikes termőhelyen álló, kiritkuló erdőfoltokat is magukba foglalják.
- A véghasználati jellegű beavatkozások kis területen, lékvágás vagy szálalóvágás jelleggel való elvégzése, a használatok legalább három-négy évtizedre (kocsányos tölgy esetében), illetve másfél-két évtizedre (hazai nyárok esetében) való elnyújtása, mozaikos térbeli állománymintázat kialakítása.

- Az első erdőtervi ciklusban a beavatkozási erély 25–30%-os (lassan növvő fajok: kocsányos tölgy), illetve 30–50%-os (gyorsan növvő fajok: hazai nyárok) mértékben való maximálása. Az erdőrészletenként egy erdőtervi ciklusban összefüggően keletkező véghasználati területek 0,3–0,5 ha (kocsányos tölgy), illetve 0,5–1,0 ha (hazai nyárok) alatt tartása.
- A változatos szerkezet közelítése érdekében a gyors, nagyobb mértékű – a fokozatos átalakítással össze nem egyeztethető ütemű – fakitermelések mellőzése.
- A holtfához kötődő madárfajok élőhelyének, fészkelőhelyének biztosítása érdekében a szálanként elpusztult, őshonos fafajú álló és fekvő holtfák – melyek átmérője eléri, vagy meghaladja a faegyedek átlagátmérőjét – visszahagyása.
- Az átalakítás/fenntartás során az őshonos lombos elegyfák kímélete (a felső és alsó szintben, illetve újulati szintben egyaránt). Az állományok alsó szintjében levő fiatalabb facsoportok döntési és közelítési munkák során való megóvása, sérülésmentes felszabadítása.
- Az átalakítás/fenntartás során az őshonos fajok alkotta cserjefoltok kímélete, minél nagyobb területen való visszahagyása.
- A természetes úton nem újuló, vagy korábban idegenhonos fafajok által érintett állományrészekeken őshonos fafajokkal (termőhelyi viszonyoktól függően törékeny fűz, fehér fűz, mézgás éger, szürke nyár, vénic-szil, magyar kőris, kocsányos tölgy szaporítóanyaggal) való alátelepítés, vagy véghasználatot követő (teljes talajelőkészítés nélküli) erdősítés.
- A természetes újulat megjelenésének nagyvad elleni védelemmel (vadlétszámcsökkentés, kerítésépítés) való segítése, az újulat, alátelepítés, erdősítés károsításoktól való megóvása.
- Az újonnan létrehozott, fiatal állományfoltok elegyességének, változatosságának megtartása, a jelen levő idegenhonos fafajok (akác, zöld juhar, amerikai kőris, nyugati ostorfa, keskenylevelű ezüstfa, bálványfa stb.) visszaszorítása, lehetőség szerint mechanikai úton, vegyszeres technológiák alkalmazása nélkül.
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű madárfajok fészkelőhelye, illetve táplálkozóhelye figyelembe vételével való kijelölése.
- Közösségi jelentőségű madárfajok fészkelőhelyén a vágásos üzemmód esetén ismertetett időbeli és térbeli korlátozások érvényesítése.
- Laza hálózatban (legalább 0,8–1,0 km távolság megtartásával) szalakóta odúk (D-típusú mesterséges költőládák) kihelyezése a kezelési egységhez vont, nyílt, mezőgazdasági területekkel határos állományok szélső fáira, 3–5 m magasságban.
- Állékony, erős koronájú, idős, de jó egészségi állapotú törzseken – korlátozott számban – sasok, fekete gólya és egyéb nagy testű, gallyfészkekben költő madárfaj számára alkalmas műfészkek építése.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen, módon lehetséges. Vad kibocsátása nem megengedett.
- Vizes területeken és azok védősávjában az ólomsörét használata vadászat során tilos (79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 59. § (1) és (2) b)).
- Fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad- vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt. A Natura 2000 területen vadkibocsátó hely létesítése nem javasolt.
- Az élőhelyek védelme érdekében a vaddisznóállomány mértékét csökkenteni szükséges.

- A vadgazdálkodás során fokozott figyelmet kell fordítani a Natura 2000 területeken élő nagyvadállomány szabályozására. Olyan állományszintet kell kialakítani, amely megakadályozza az élőhelyek károsodását.
- Tájidegen fajok betelepítése tilos.(1996. évi LV. törvény 28. § (7)).
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet mellékleteiben szereplő fajok, különösen a dokumentált adattal rendelkező nutria (*Myocastor coypus*) gyérítése, minél nagyobb arányú visszaszorítása a jelölő madárfajokat nem károsító módon és időszakban, az időnként előforduló nílusi lúd (*Alopochen aegyptiaca*) egyedeinek lehetőség szerinti kilövése a jelölő fajokat nem károsító módon.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Az általános előírásokat fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) részleteztük. További jogszabály vagy terv a kezelési egységgel lehatárolt erdőterületekre specifikus előírásokat nem tartalmaz.

b. Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben – a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. [Megjegyzés: a közösségi jelentőségű harkályfajok és az örvös légykapó életfeltételeinek biztosítása érdekében.]
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. [Megjegyzés: a közösségi jelentőségű harkályfajok és az örvös légykapó életfeltételeinek biztosítása érdekében.]
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. [Megjegyzés: a nagy koronájú, böhöncös fák meghagyása a nagy testű, gallyfészekben költő madárfajok érdekében; az állományokban, illetve azok szegélyében levő odvas fák kímélete a harkályfélék, az örvös légykapó és a szalakóta alkalmas fészkelőhelyeinek biztosítása érdekében.]

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkenek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E26	Az előhasználatok során az elegyfajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználat során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása. [Megjegyzés: az odvas és kéreglevált fák, biotópfák, böhöncök meghagyása.]
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.
E46	Fakitermelés augusztus 15. és december 15. között. [Megjegyzés: fakitermelési lehetőség a rétisas fészkelőhelye közelében.]
E52	Őshonos fafajú faállomány tájhonos fajokkal történő felújítása. [Megjegyzés: mezei juhar, korai juhar, kocsányos tölgy, vénic szil, mezei szil, égerek]
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészek korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
E88	Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető. [Megjegyzés: fakitermelési lehetőség a fekete gólya, a darázsölyv és a szalakóta fészkelőhelye közelében.]
E96	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.
E97	Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

9. táblázat: A KE6 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó állományokban olyan tevékenység, amely azok területének csökkenésével járna (beépítés, új vonalas létesítmények elhelyezése, újabb utak, épített közelítő nyomok kialakítása), nem javasolt, illetve nem lehetséges. Turistaút-hálózat a területet nem érinti, új nyomvonalak kijelölése nem is indokolt. Zarándokút és tanösvény érinti a kezelési egységet. A madármegfigyelés infrastruktúrája (erdőszegélyeken felállított megfigyelő állások) ugyanakkor a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszíneken, korlátozott számban létrehozható, kialakítható. A meglévő, szomszédos, vagy keresztező földutak karbantartása, felújítása – idegen anyag (különösen építési hulladék) elhelyezése nélkül! – szükség szerint elvégezhető, az úthálózat karbantartása ugyanakkor nem járhat együtt az utak szélesítésével.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Folyamatban van a tatai Öreg-tó rehabilitáció II. ütem tervezése. Tatai Öreg-tó tófarki élőhelyrekonstrukció bővítésének tervezése van folyamatban. A koncepció szerint az 1980-as évek végén történt kotrás zagytarozóján felnőtt füzes-nyáras állomány kerülne megbontásra, fás szigetek között kialakított vizes csatorna-rendszerrel. Az elképzelés az erdei jelölő fajok (harkályfélék, örvös légykapó) élőhelyét is megőrizné, ugyanakkor új élőhelyet teremtene a jégmadár (*Alcedo atthis*), függőcinege (*Remiz pendulinus*) számára. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló lehetséges intézkedések (pl. idegenhonos és inváziós fafajok visszaszorítása, az erdők szerkezetének javítása, az álló és fekvő holtfa megtartása, illetve mennyiségének növelése) a gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok között szerepelnek. Az állományok relatíve kedvező természetességi állapotban való fenntartásához, megújulásuk biztosításához a vadhatás mérséklése, a vadlétszám csökkentése feltétlenül indokolt.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az őshonos fafajú (puhafás és keményfás) erdők a tervezési terület jelentős területfoglalású, közepes élőfakészlettel rendelkező, a természetvédelmi célkitűzések mellett bizonyos mértékben gazdasági jelentőséggel is bíró erdei, amelyekre a jelenleg érvényben levő erdőtervek is tartalmaznak gazdálkodási jellegű fakitermelési előírásokat, illetve lehetőségeket. A kezelési

javaslatok mindezek figyelembe vételével, üzemmódok szerinti tagolással, az őshonos fafajú erdőkben aktuálisan jelen levő, vagy potenciálisan bármikor megtelepedő közösségi jelentőségű madárfajok élőhelyi, fészkelési, táplálkozási igényei alapján kerültek megfogalmazásra. A javaslatok egyrészt a természetvédelmi szempontok (fészkelésre alkalmas fa jelenléte, háborítatlanság stb.) őshonos fafajú erdőkben való folyamatos biztosítására, részben az állományok drasztikus változások nélküli fenntartására fókuszálnak. Az érintett erdőknél turisztikai-közzjóléti funkciók is jelentkeznek, így ezekre figyelemmel szükséges lenni. A szomszédos Öreg-tó gazdag madárvilága miatt madármegfigyelés témakörben jelentkező igény kiszolgálását (természetvédelmi kontroll mellett) ugyanakkor a javaslatok lehetővé teszik.

KE7 – Nagytáblás szántók

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a tervezési területen található szántó művelésben lévő területek és a köztük levő egyéb kisterületű élőhely fragmentumok. A kezelési egység elkülönítésének célja a vonuló lúdcsapatok (darvak) zavartalan táplálkozási területének biztosítása, melybe beletartozik a nyílt térségek fenntartása és az emberi jelenlét minimalizálása.

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok¹¹:

tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), nagy lilik (*Anser albifrons*), nyári lúd (*Anser anser*), kis lilik (*Anser erythropus*), vetési lúd (*Anser fabalis*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), vörösnyakú lúd (*Branta ruficollis*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), nagy kócsag (*Egretta alba*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), daru (*Grus grus*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), kanalasgém (*Platalea leucorodia*), réti cankó (*Tringa glareola*)

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok¹²:

parlagi pityer (*Anthus campestris*), sordély (*Emberiza calandra*), tövisszúró gébics (*Lanius collurio*), cigánycsuk (*Saxicola rubicola*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 1220 - Földutak
- 2100 – Szántóföldek
- 2220 - Gyümölcsösök, bogyósok és egyéb ültetvények
- 3400 - Zárt gyepek kötött talajon vagy domb és hegyvidéken
- 3500 - Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet
- 4401-Tülevelűek dominálta ültetvények
- 4402 - Akác dominálta ültetvények
- 4403 - Nemesnyár- és fűz dominálta ültetvények
- 4600 – Máshová be nem sorolható fásszárú növényzet

¹¹ A Natura adatlapon A, B vagy C populációs értékkel szereplő madárfajok

¹² A Natura adatlapon szereplő egyéb fajok (D populációs értékkel bíró madárfajok), illetve a terület kezelése, védelme szempontjából jelentőséggel bíró egyéb madárfajok

- 5110 – Vízben álló mocsári/lápi növényzet

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A vizes élőhelyek és a terület jelölő madárfajainak védelme érdekében a 3.2.1. B) pontban megfogalmazott előírásokat javasolt alkalmazni.

A már megfogalmazott javaslatokon felül minden területen általánosságban javasolt a szántóföldi gazdálkodás extenzifikálása.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Vadlúd vadászat, lőgödrök létesítése kukorica tarlón nem javasolt.
- Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen, módon lehetséges. Vad kibocsátása nem megengedett.
- Vizes területeken és azok védősávjában az ólomsörét használata vadászat során tilos (79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 59. § (1) és (2) b)).
- Fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad- vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt. A Natura 2000 területen vadkibocsátó hely létesítése nem javasolt.
- Az élőhelyek védelme érdekében a vaddisznóállomány mértékét csökkenteni szükséges.
- A vadgazdálkodás során fokozott figyelmet kell fordítani a Natura 2000 területeken élő nagyvadállomány szabályozására. Olyan állomány szintet kell kialakítani, amely megakadályozza az élőhelyek károsodását.
- Tájidegen fajok betelepítése tilos.(1996. évi LV. törvény 28. § (7)).
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet mellékleteiben szereplő fajok, különösen a dokumentált adattal rendelkező nutria (*Myocastor coypus*) gyérítése, minél nagyobb arányú visszaszorítása a jelölő madárfajokat nem károsító módon és időszakban, az időnként előforduló nílusi lúd (*Alopochen aegyptiaca*) egyedeinek lehetőség szerinti kilövése a jelölő fajokat nem károsító módon.
-

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Az általános előírások fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) kerültek részletezésre.

b. Javasolt előírások:

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés nem megengedett.
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás és vadriasztó lánc használata.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve kaszálás azonnali felfüggesztése, majd haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság tájékoztatja a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ15	A parcella szélein legalább 6 m széles növényvédő szer mentes táblaszegély elhagyása, a táblaszegélyben szükség esetén mechanikai gyomirtás végzése.

SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók.
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ35	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyagmennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
SZ38	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása javasolt fővetésű növények tekintetében: legalább 30% kalászos gabona, legalább 20% szálas pillangós takarmánynövény (szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 10% zöldugar, legfeljebb 25% egyéb kultúra.
SZ43	Fás szárú és lágú szárú energetikai ültetvény nem telepíthető.
SZ44	Fóliasátras és üvegházhas termesztés nem végezhető.
SZ45	Öntözés nem megengedett.
SZ46	Melioráció nem megengedett.
SZ48	Drénezés nem megengedett.
SZ49	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.
SZ52	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel, a megjelenő inváziós növényfajok irtása.
SZ53	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ67	Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepek kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék nem alkalmazható, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.
SZ69	A betakarítást végző gépek sebessége nem haladhatja meg a 10 km/h-t.
SZ73	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 40 hektár.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

10. táblázat: KE7 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az élőhelyfejlesztések a területen kisebb jelentőségűek a vadlúdfajok és a daru téli táplálkozóterületének biztosítását szükséges leginkább biztosítani. Ezt leginkább az agroökológiai program (AÖP) „talajtakarás szántóterületeken” gyakorlatának tarlók fennhagyására vonatkozó szakaszával lehet elérni. A „talajtakarás szántóterületeken” gyakorlat a következő évi tavaszi kultúra előkészítő munkálatainak megkezdéséig, de legalább február 28-ig követeli meg a tarlók fennhagyását (azok kultúrállapotban tartása mellett), mely lehetőséget biztosít a madárállományok szinte teljes telési időszakban történő táplálékbázisának biztosításához. A javaslat hatékonysága nagyban függ a fennhagyott tarlók zavartalanságának biztosításától is, mely igényli a helyi vadászatra jogosulttal való konstruktív együttműködést.

A Ferencmajori-halastavaknál az V-ös tótól keletre, illetve a IV-es tótól északra lévő szántón extenzív szántóföldi gazdálkodás megvalósítása, elsősorban őszi gabona, kukorica, lucerna vetése. A IV-es tótól északra levő belvizes szántó, valamint a XIII-as tó és a Fényes patak közti szántó visszagyepesítése.

Kezelési javaslatok indoklása:

A területen a szántó művelés aránya magas. A vizes élőhelyekkel határos szántókról a növényvédőszeres és kijuttatott tápanyagok vizekbe való bemosódása mindenképpen jelentkezik. A szántók madárvédelmi szerepe elsősorban a táplálékforrás biztosítása egyfelől a táplálkozó ragadozók, másfelől a vonuló vadludak, récék számára. Mindezek figyelembe vételével szükséges egy a vizes élőhelyek védelmét szolgáló, extenzív (pl. rovarirtást, rágcsálóirtást nagyrészt mellőző), ugyanakkor a vízivad táplálkozásához is hozzájáruló szántóművelést kialakítani a területen. A javaslatok ennek érdekében születtek.

KE8 – Gyeppek

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a magasabb térszíneken lévő szárazabb, döntően kaszálással hasznosított gyepterületek, illetve ide tartoznak a visszagyepesített vagy visszagyepesedő szántóterületek is.

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok: -

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok:

parlagi pityer (*Anthus campestris*), sordély (*Emberiza calandra*), töviszúró gébics (*Lanius collurio*), sárga billegető (*Motacilla flava*), cigánycsuk (*Saxicola rubicola*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 1220 - Földutak
- 3120 - Zárt gyeppek homokon
- 3400 - Zárt gyeppek kötött talajon vagy domb és hegyvidéken
- 5110 - Vízben álló mocsári/lápi növényzet
- 5120 - Időszakos vízhatás alatt álló gyeppek valamint láp- és mocsárrétek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A szárazabb gyepterületek elsődleges kezelési illetve hasznosítási formája a kaszálás, kis területen, vagy alkalmilag az extenzív legeltetés. A gyepkezelés részét képezi a tájidegen inváziós növényfajok (pl. aranyvessző, ezüstfa, selyemkóró) célzott módszerekkel történő irtása, a szántóterületekről eredő zavaró hatások mérséklése. Tisztító kaszálás csak az inváziós növényfajokkal fertőzött, más módon nem kezelhető foltokban indokolt.

Esetleges legeltetés során a kíméletes, az adott év csapadékviszonyainak megfelelően beállított, enyhe legeltetési nyomással végzett legeltetésre, és legelészárított területek kialakítására, szükség esetén a legeltetés hosszabb ideig való kihagyására van szükség. Optimális kezelést kíméletes, pásztorló legeltetés jelenti, ennek hiányában jól tervezett szakaszolás szükséges, hogy a legelési nyomás egyaránt érintse a hátsabb és mélyebb területeket is.

Az inváziós növényfajok visszaszorításáról elsősorban az élőhelykezeléssel, de ahol ez ilyen módon nem oldható meg, ott kontrollált, fajspecifikus vegyszeres, mechanikus vagy kombinált

technikákkal (egyedi permetezés megfelelő fenofázisban, injektálás, gyökértépés, stb.) szükséges gondoskodni.

A gyepeken található, őshonos fa- és cserjefajokból álló foltok, sávok, illetve a magányos fák, bokrok elfogadható borításban való meghagyása a jelölő madárfajok fészkelése és táplálékszerzése (kiülő pontok) szempontjából kiemelt jelentőségű.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen, módon lehetséges. Vad kibocsátása nem megengedett.
- Vizes területeken és azok védősávjában az ólomsörét használata vadászat során tilos (79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 59. § (1) és (2) b)).
- Fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad- vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt. A Natura 2000 területen vadkibocsátó hely létesítése nem javasolt.
- Az élőhelyek védelme érdekében a vaddisznóállomány mértékét csökkenteni szükséges.
- A vadgazdálkodás során fokozott figyelmet kell fordítani a Natura 2000 területeken élő nagyvadállomány szabályozására. Olyan állományszintet kell kialakítani, amely megakadályozza az élőhelyek károsodását.
- Tájidegen fajok betelepítése tilos.(1996. évi LV. törvény 28. § (7)).
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet mellékleteiben szereplő fajok, különösen a dokumentált adattal rendelkező nutria (*Myocastor coypus*) gyérítése, minél nagyobb arányú visszaszorítása a jelölő madárfajokat nem károsító módon és időszakban, az időnként előforduló nílusi lúd (*Alopochen aegyptiaca*) egyedeinek lehetőség szerinti kilövése a jelölő fajokat nem károsító módon.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

b. Javasolt előírások:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén az inváziós fásszárúak vegyszeres irtása a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
	meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat meghagyása.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelést lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 állategység/ha.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY57	Villanypásztor, a kezelési tervvel összhangban, csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulásával alkalmazható.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY68	Legeltethető állatfaj: juh.
GY69	Legeltethető állatfaj: kecske.
GY70	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).
GY72	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY80	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY94	10-15% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.
GY98	A kaszátlan területet kaszálásonként más helyen történő kialakítása.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása.
GY104	Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.
GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY118	Élőhelyrekonstrukció.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

11. táblázat: KE8 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem szükséges külön élőhely fejlesztés végrehajtása.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység gyepterületei foltszerűen inváziós cserje- és lágyszárú fajokkal érintettek. A kezelési javaslatok a probléma csökkentését, megoldását célozzák.

KE9 – Mesterséges létesítmények

Kezelési egység meghatározása:

Elsősorban utak, vasutak, egyéb mesterséges felületek és épületek alkotják a kezelési egységet.

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok:

barátréce (*Aythya ferina*), kormos szerkő (*Chlidonias niger*), törpegém (*Ixobrychus minutus*)

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok:

-

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 1110 - Alacsony épület
- 1120 - Magas épület
- 1210 - Szilárd burkolatú utak
- 1220 – Földutak
- 1230 - Vasutak
- 1310 - Egyéb burkolt vagy burkolatlan mesterséges felületek
- 1410 - Zöldfelületek mesterséges környezetben fákkal
- 1420 – Zöldfelületek mesterséges környezetben fák nélkül
- 2100 – Szántóföldek
- 2210 – Szőlők
- 2220 - Gyümölcsösök, bogyósok és egyéb ültetvények
- 3400 - Zárt gyepek kötött talajon vagy domb és hegyvidéken
- 3500 - Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet
- 4600 - Máshová nem besorolható fás szárú növényzet

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe természetvédelmi, valamint gazdasági szempontból is kevésbé jelentős területek tartoznak. A kezelési előírások célja, hogy a környező értékes élőhelyeket a jogszerű használat ne veszélyeztesse. A területen csak olyan módon végezhetőek a jelenlegi tevékenységek, hogy a szomszédos jelölő élőhelyekre és az azokon található értékes fajokra káros hatást nem gyakorolnak, fennmaradásukat nem veszélyeztetik. A meglévő beépítések, egyéb területhasználatok területfoglalásának növelése nem javasolt. Az utak és egyéb vonalas létesítmények (pl. elektromos légvezetékek) karbantartása során a természeti és táji értékek megóvásáról gondoskodni kell. A biztonsági sávok fenntartó kezelése nem károsíthatja a Natura 2000 jelölő fajokat (pl. inváziós fajok vegyszeres kezelés nélküli, sarjadzást elősegítő, mechanikus visszaszorítása nem javasolt). Az idegenhonos inváziós fajok esetleges megjelenése esetén, gyors és hatékony kezeléssel szükséges fellépni ellenük.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

b. Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E70	<p>Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása.
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.
GY118	Élőhelyrekonstrukció.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

12. táblázat: KE9 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem szükséges külön élőhely fejlesztés végrehajtása.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység gyepterületei foltszerűen inváziós cserje- és lágyszárú fajokkal érintettek. A kezelési javaslatok a probléma csökkentését, megoldását célozzák.

KE10 – Parkok

Kezelési egység meghatározása:

A tatai közparkok, nem üzemtervezett faállományok, illetve a jövőbeli naszályi arborétum alkotják a kezelési egységet.

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:Érintett jelölő madárfajok:

fekete gólya (*Ciconia nigra*), közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*) rétisas (*Haliaeetus albicilla*), bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), hamvas küllő (*Picus canus*)

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok:

kis fakopáncs (*Dendrocopos minor*), fenyvescinege (*Periparus ater*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 1220 – Földutak
- 1410 - Zöldfelületek mesterséges környezetben fákkal
- 1420 – Zöldfelületek mesterséges környezetben fák nélkül
- 2100 – Szántóföldek
- 3500 - Máshová nem besorolható lágy szárú növényzet
- 4600 - Máshová nem besorolható fás szárú növényzet
- 5110 - Vízben álló mocsári/lápi növényzet

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységbe közparkok és természetvédelmi pufferterületként jelentős területek tartoznak. A természetvédelmi kezelések során csak az indokolt, elsősorban balesetvédelmi okkal történő megelőző beavatkozások a javasoltak. A park, szabadidő funkciójú, bemutatást, az Öreg-tó védelmét szolgáló területeken az őshonos fák kitermelése helyett koronaalakítás, a vastag holtfa helyben történő bemutatást is szolgáló megőrzése javasolt.

A területen csak olyan módon végezhetőek beavatkozások hogy az azokon található értékes fajokra káros hatást nem gyakorolnak, fennmaradásukat nem veszélyeztetik. A meglévő beépítések, egyéb területhasználatok területfoglalásának növelése nem javasolt. Az utak és egyéb vonalas létesítmények (pl. elektromos légvezetékek) karbantartása során a természeti és táji értékek megóvásáról gondoskodni kell.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

b. Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E70	<p>Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágy szárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).

	<ul style="list-style-type: none"> • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöpöpenésmentes kijuttatással.
Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY26	Inváziós fászfárúak mechanikus irtása.
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.
GY118	Élőhelyrekonstrukció.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

13. táblázat: KE10 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem szükséges külön élőhely fejlesztés végrehajtása.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység gyepterületei foltszerűen inváziós cserje- és lágyszárú fajokkal érintettek. A kezelési javaslatok a probléma csökkentését, megoldását célozzák.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat részben a fenntartási terv munkarész 3.2.1. pontja alatt, az egyes kezelési egységek (KE) részletes leírásánál ismertettük.

KE1, KE6: Az Öreg-tó rehabilitációja során a jelölő fajok élőhelyeit meg kell őrizni ki kell bővíteni (zátony- és költőszigetek kialakítása, nádas parti sáv fejlesztése, szigetrendszer kialakítása).

KE3: Az egyes nádas élőhelyek vízellátásának biztosítására és mozaikos megnyitására irányuló élőhelyfejlesztési projektek kidolgozása.

KE5, KE6: Az erdős élőhelyek állapotának javítását elsősorban az idegenhonos inváziós fafajok arányának csökkentésével lehet elérni. Őshonos fafajú erdőkben az élő és véghasználatok során az inváziós fajok arányának csökkentése, az őshonos faállománytípus fenntartása. Az idegenhonos állományok esetében az erdőgazdálkodó egyetértése esetén fafajcserés szerkezetátalakítás javasolt. Avadhatás mérséklése, a vadlétszám csökkentése az erdők felújíthatósága érdekében indokolt.

KE7: Szántó területeken elsősorban a vadlúdfajok és a daru téli táplálkozóterületét szükséges leginkább biztosítani. Ezt a kukoricatarlóknak legalább február 28-ig történő fennhagyásával lehet biztosítani.

A Ferencmajori-halastavaknál az V-ös tótól keletre, illetve a IV-es tótól északra lévő szántón extenzív szántóföldi gazdálkodás megvalósítása javasolt, elsősorban őszi gabona, kukorica, lucerna vetése. Javasolt a IV-es tótól északra levő belvizes szántó, valamint a XIII-as tó és a Fényes patak közti szántó visszagyepesítése.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A területen előforduló védett fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések elsősorban élőhely kezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé. A kezelési egységekre vonatkozó előírás-javaslatok betartása révén az itt előforduló védett fajok fennmaradása biztosítható.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

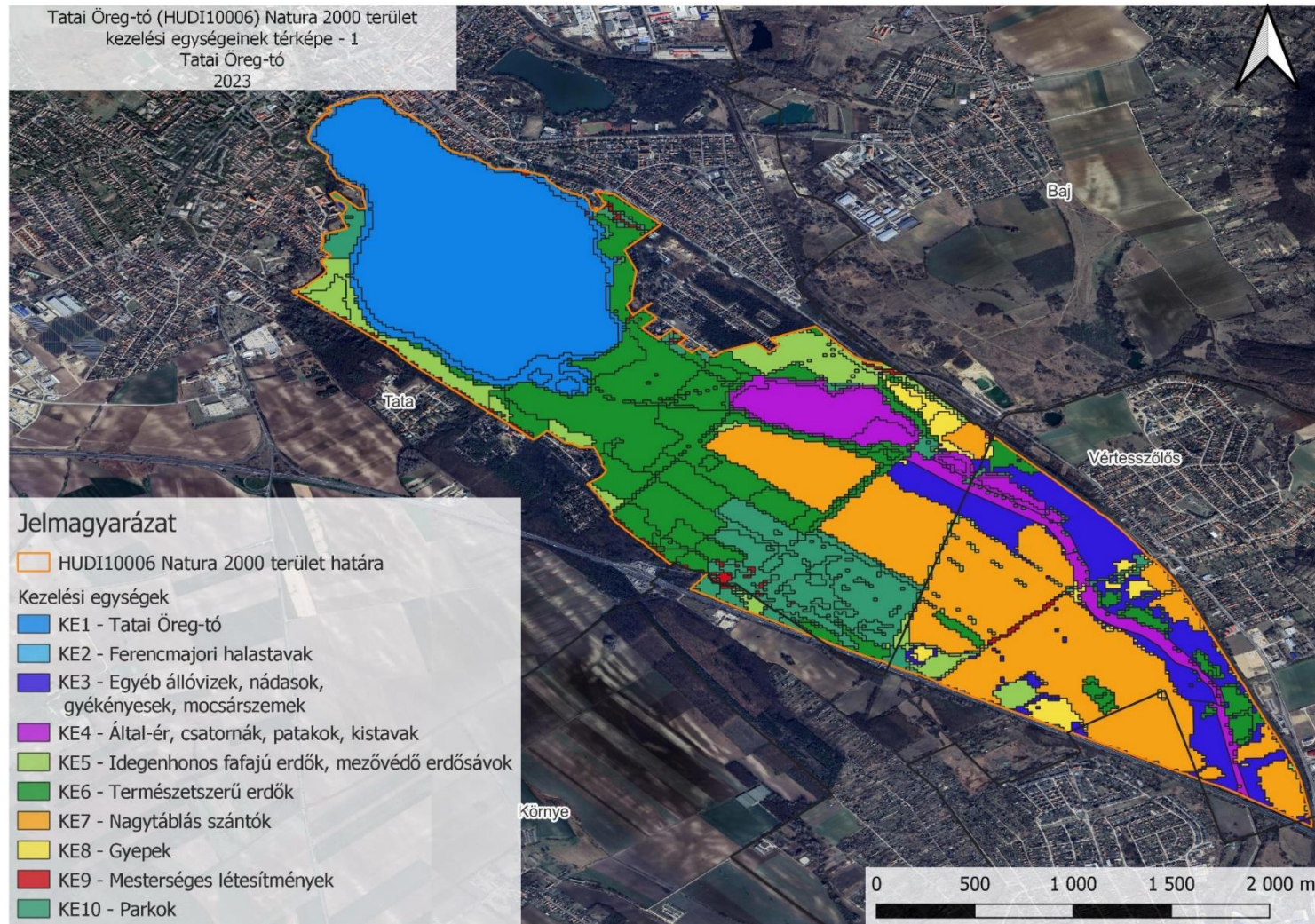
A természetvédelmi szempontú felmérések célja a területen előforduló, közösségi jelentőségű élőhelytípusok, ill. fajok rendszeres felmérése, továbbá a védett és veszélyeztetett fajok egyes populációinak nyomon követése, valamint a veszélyeztetett és/vagy természetközeli társulások megfigyelése. A vizsgálatok a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) sztenderd protokolljai alapján készülnek, amennyiben az adott faj felmérésére elkészült a felmérési protokoll.

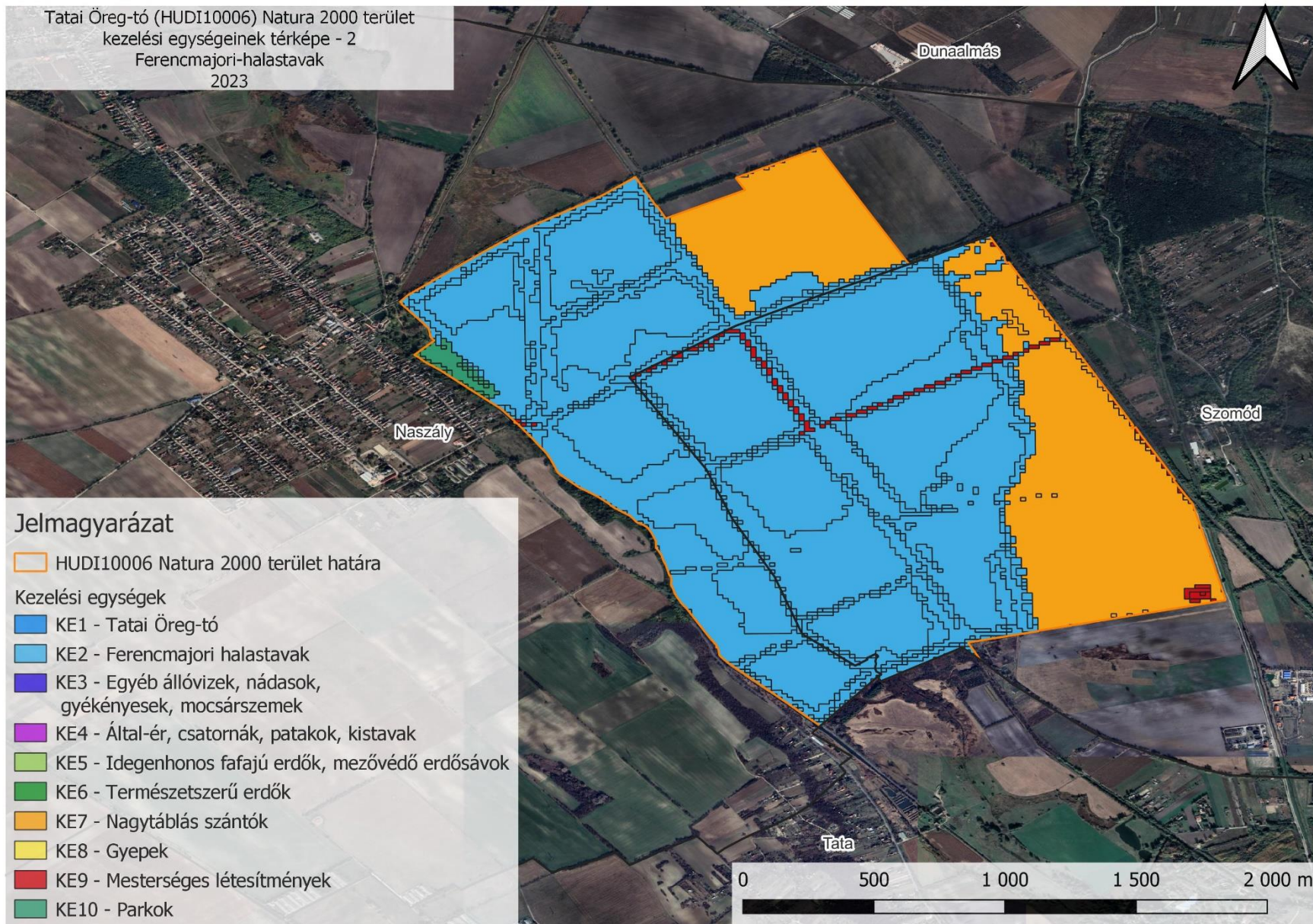
A területen rendszeresen felmérésre kerülnek az Ritka és telepesen fészkelő madárfajok felmérési program (RTM) keretein belül, a következő telepesen fészkelő madárfajok állományai: vörös gém (*Ardea purpurea*), nagy kócsag (*Egretta alba*), kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*).

A Magyar Vízivad Monitoring keretében több évtizede folynak szinkron vizsgálatok a Natura 2000 területen Tatai Öreg-tó területegységén. Ennek során a vonulási/telelési időszakban hosszú távú adatsorok készültek az itt megjelenő – elsősorban – vízimadarak állományadatairól. Ezt a munkát a továbbiakban is folytatni szükséges.

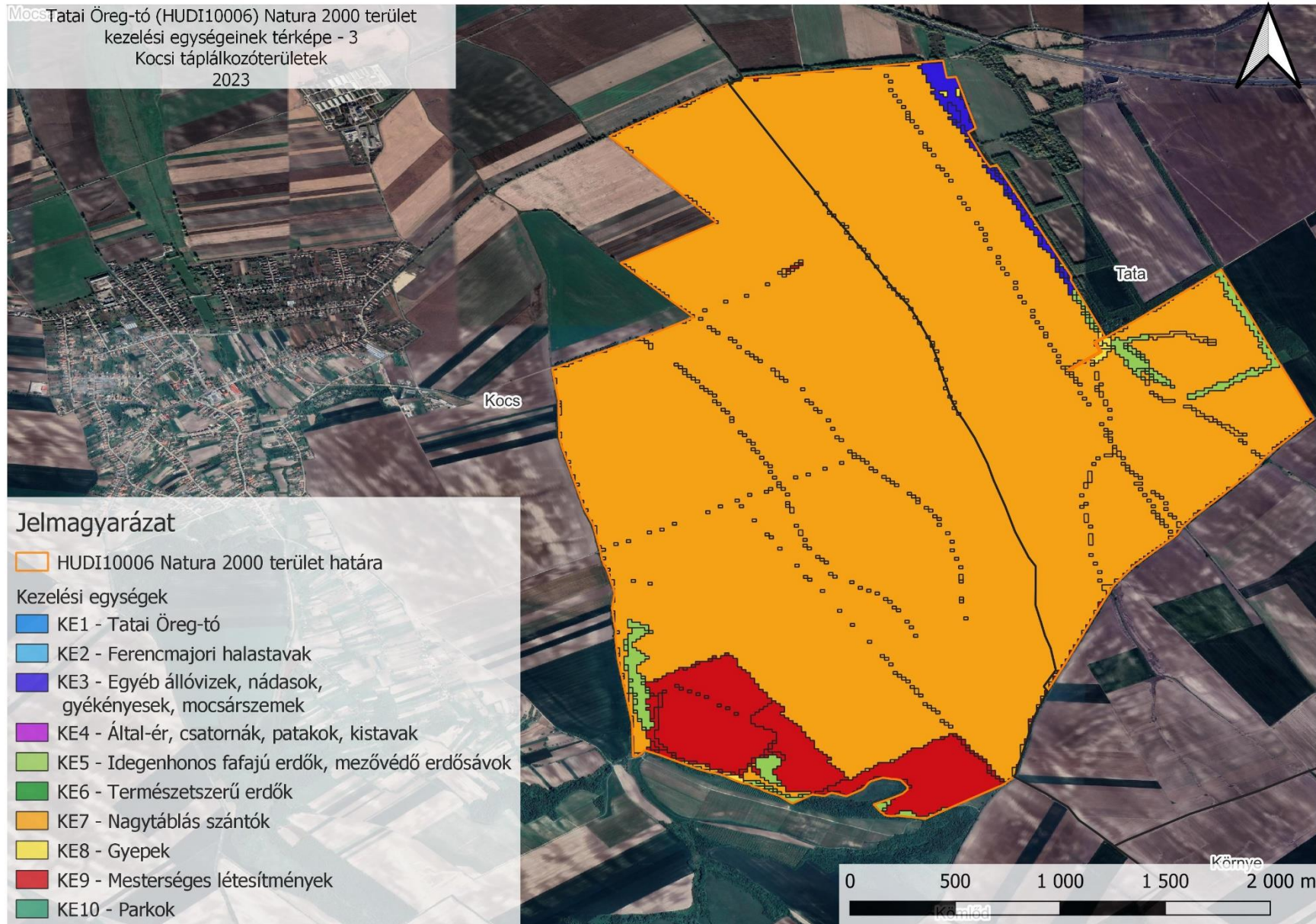
3.2.5. Mellékletek

Kezelési egységek térképe (2023):

MocsTatai Öreg-tó (HUDI10006) Natura 2000 terület
kezelési egységeinek térképe - 3
Kocsi táplálkozóterületek
2023

Kezelési egységek által elfoglalt területek kimutatása táblázat:

Kezelési egység kód	Kezelési egység név	Terület (ha)
KE1	Tatai Öreg-tó	212,54
KE2	Ferencmajori halastavak	89,79
KE3	Egyéb állóvizek, nádasok, gyékényesek, mocsárszemek	407,75
KE4	Által-ér, csatornák, patakok, kistavak	79,59
KE5	Idegenhonos fafajú erdők, mezővédő erdősávok	59,15
KE6	Természetszerű erdők	73,09
KE7	Nagytáblás szántók	179,96
KE8	Gyeppek, kisparcellás szántók	1413,27
KE9	Mesterséges létesítmények	19,35
KE10	Parkok	89,64

14. táblázat. A kezelési egységek által elfoglalt területek kimutatása

1. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési területre alapvetően a 275/2004. (X. 8.) Korm.rendeletben foglalt előírások az irányadók.

A terület magába foglalja a Tatai Öreg-tó elnevezésű helyi jelentőségű védett természeti terület jelentős részét (81 %-át).

A kezelési javaslatokhoz kapcsolódó jogszabályok felsorolása a 3.2.1. Élőhelyek kezelése fejezet C) Kötelezően betartandó előírások pontjában szerepel.

A tervezési terület 5 %-a erdő, 4,3 %-a gyeperdő (ebből legelő 2,9 %, rét 1,4 %). A terület több, mint fele (56 %-a) szántó művelési ágba tartozik. Kivett terület 21,1 %, a halastó területe a tervezési terület 10,2 %-a, nádas terület 1 %. Szőlő művelési ágban van a terület 1,6 %-a. Egyéb művelési ágak aránya nem éri el az 1 %-ot a tervezési területen.

Tulajdonosi szerkezet alapján a KMT területén belül meghatározó a magántulajdon (63,6 %) A társas vállalkozások a terület 4,6 %-át, a magán gazdálkodók 59 %-át birtokolják. Állami tulajdonban van a terület 26,7 %-a. Az önkormányzatok területe közel 10 %.

Az erdők 40 %-a van állami tulajdonban, körülbelül egyharmaduk önkormányzati tulajdonú, a fennmaradó rész magántulajdonban van. A tervezési terület több, mint felét kitevő szántó területek túlnyomó többsége magántulajdonban van, a fennmaradó rész önkormányzati tulajdonú. Hasonló az arány a gyepek közül a rétek esetében. A legelő területek egyharmada van állami tulajdonban, kétharmaduk magán, illetve önkormányzati tulajdon. A kivett területek jelentős részét a Tatai Öreg-tó teszi ki, ami állami tulajdonban és az EDUVIZIG vagyonkezelésében van. A halastó művelési ágban lévő területek 100 %-ban állami tulajdonban vannak.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket szükséges figyelembe venni.

3.3. Agrártámogatások

3.3.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a pályázati felhívások foglalják magukba.

A 2014-2020 időszak agrártámogatásairól összefoglaló található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végeztével – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. és 2022. évre átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti években a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek voltak. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus 2023-tól indul, és 2027-ig tart. A 2014-2020-as időszakhoz képest változás, hogy a következő években már nem a Vidékfejlesztési Program (VP) határozza meg a vidékfejlesztési támogatási szabályokat, hanem a KAP Stratégiai Terv, melyet 2022. november 7.-én hagyott jóvá az Európai Bizottság. Fontos ugyanakkor hangsúlyozni, hogy 2023 és 2025 között a VP és a KAP Stratégiai Terv párhuzamosan működik majd egymás mellett. Különösen figyelemmel kell lenni arra, hogy a KAP Stratégiai Terv keretében új vidékfejlesztési pályázati felhívás csak akkor hirdethető meg, ha a jelenlegi és most futó Vidékfejlesztési Programban már meglévő, ugyanerre a célra irányuló intézkedések pénzügyileg lezárulnak.

A 2023-2027-es támogatási ciklust meghatározó KAP Stratégiai Terv az alábbi linken érhető el: <https://kormany.hu/hirek/online-elarheto-magyarorszag-elfogadott-kozos-agrarpolitika-strategia-terve>

Kiemelendő, hogy a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú (BIS), agro-ökológiai alapprogram keretében meghirdetett támogatásokra is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírás csoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár, biotikus károsítás) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A tervezési területen elérhető, élőhelykezeléssel összefüggő támogatások rövid ismertetése

Erdőterületekre:

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdészeti potenciál helyreállítására normatív, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a természeti katasztrófa (pl. vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, valamint a másodlagos erdőkárok megelőzésére. A támogatás részletes feltételeit a VP5-8.4.1.-15 - Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása című támogatási felhívás tartalmazza.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához (erdőállomány alatti erdősítéssel történő teljes erdőszerkezet átalakítás, tarvágást követő teljes erdőszerkezet-átalakítás, alátelepítés során állománykiegészítéssel történő erdőszerkezet átalakítás) normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások felhívás alapján.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból támogatás igényelhető a jogszerű földhasználók és ezek társulásai számára mezőgazdasági és nem mezőgazdasági területeken történő erdő telepítések és ipari célú fás szárú ültetvények telepítése érdekében. A támogatás részletes feltételeit a VP5- 8.1.1-16 - Erdősítés támogatása című támogatási felhívás tartalmazza.

Csak magántulajdonú erdőterületekre:

A Natura 2000 területen található erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető a VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések felhívás alapján.

Támogatás igényelhető magán- és önkormányzati tulajdonú erdőterületekre vonatkozóan örökrdő erdőgazdálkodás folytatására, erdőállományok kézimunka igényes ápolása, valamint természetkimélő anyagmozgatásra a VP4-15.1.1-17 - Erdő-környezetvédelmi kifizetések felhívás alapján.

Gyepterületekre:

Gyepterületekre az egységes területalapú támogatás (SAPS) mellett a Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási intézkedések keretében a VP4-10.1.1-15 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés felhívás, valamint a VP4-10.1.1-21 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés alapján is igényelhető támogatás a horizontális gyepterületek tematikus programcsomagban. A programra pályázni 2015. évben lehetett 5 illetve 6 éves időtartalomra, 2021-ben 3 éves időtartamra. A pályázat elbírálása során a Natura 2000 területen gazdálkodók többletpontot kaptak.

AKG15 és AKG21 esetében horizontális gyepterület tematikus előírás csoportok mellett a gazdálkodók támogatási kérelmeik összeállítása során - területi lehatárolástól függően - választhattak zonális előírás csoportot is.

A gyepterületekre a VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 15), VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 18) és VP-4-11.1.1-11.2.1.-21 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 21) felhívásokkal támogatás igényelhető mind az ökológiai művelés alá vonás ösztönzésére, mind az ökológiai gazdálkodási mód fenntartására 5 éves időtartamra.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető a VP4-12.1.1-16. - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések felhívás alapján.

Szántóterületekre:

Szántóterületekre az egységes területalapú támogatás (SAPS) mellett a Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási intézkedések keretében a VP4-10.1.1-15, VP4-10.1.1-16 - illetve VP4-10.1.1-21 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés felhívások alapján is igényelhető támogatás a horizontális szántó tematikus programcsomagban. A programokra pályázni 2015. és 2016. évben lehetett 5, illetve hosszabbítás esetén hat éves, 2021-ben pedig 3 éves időtartalomra. A pályázat elbírálása során a Natura 2000 területen gazdálkodók többletpontot kaptak.

AKG15 és AKG21 esetében a horizontális szántó tematikus előírás csoportok mellett a gazdálkodók támogatási kérelmeik összeállítása során - területi lehatárolástól függően - választhattak zonális előírás csoportot is.

A szántókra a VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 15), VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 18) és VP-4-11.1.1-11.2.1.-21 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 21) felhívásokkal támogatás igényelhető mind az ökológiai művelés alá vonás ösztönzésére, mind az ökológiai gazdálkodási mód fenntartására 5 (vagy hosszabbítás esetén 6), illetve ÖKO21 esetében 3 éves időtartamra.

A VP4-4.4.2.2-16 Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: vízvédelmi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztése felhívás keretében támogatás igényelhető a területi vízvisszatartás elősegítése, illetve a felszíni és a felszín alatti víztesteket érő terhelések, szennyezések csökkentése, megakadályozása céljára. Szántókon partmenti vízvédelmi pufferzóna kialakítása, fejlesztése és vizes élőhelyek kialakítása egyaránt támogatható.

A VP4-4.4.2.1-16 Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: létesítmények kialakítása, fejlesztése felhívás célja a területi vízvisszatartás elősegítése, illetve a felszíni és a felszín alatti víztesteket érő terhelések, szennyezések csökkentése, megakadályozása, mind az éghajlatváltozással összefüggő problémák minimalizálása, mind a biodiverzitás megőrzésének, mind a vizeink mennyiségi és minőségi védelmének biztosítása. Ennek keretében területi vízvisszatartást szolgáló vízi létesítmények kialakítása, fejlesztése, valamint erózió elleni védelmet biztosító létesítmények kialakítása, fejlesztése támogatható.

A VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása felhívás keretében a fásítások, mezővédő erdősávok rendszerének kialakítása, fás legelők területének növelése támogatható. A felhívás keretében szántóföldi kultúrával kombinált agrár-erdészeti rendszer újonnan történő létrehozása, gyepterülettel kombinált fás legelő vagy fás kaszáló újonnan történő létrehozása, mezővédő fásítás létrehozása támogatható.

Elérhető az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás (zöldítés) is. A támogatás célja, hogy a mezőgazdasági tevékenységet végzők nagyobb mértékben járuljanak hozzá a környezeti és természeti erőforrások megőrzéséhez. A támogatás

igénybevételeinek részletes feltételeit az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételének szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről szóló 10/2015. (III. 13.) FM rendelet tartalmazza. A teljesítendő előírások három gyakorlatot fednek le: állandó gyepterületek fenntartása, növénytermesztés diverzifikálása, ökológiai jelentőségű terület (EFA) kijelölése a mezőgazdasági területeken. A támogatási kérelmek benyújtására évente az egységes kérelem (22/2016. (IV. 5.) keretében van lehetőség elektronikus úton.

Javasolt agrártámogatási rendszer

A tervezés megalapozása során a következő, agrártámogatások szempontjából releváns veszélyeztető tényezők kerültek beazonosításra:

1. Vízihiány (közvetlen emberi beavatkozáson alapuló és klímaváltozás eredetű)
 1. Intenzív szántóföldi kultúrák jelenléte
 2. Inváziós lágyművelés és fásszárú növényfajok jelenléte
 3. Gyepes élőhelyek kezelésének elégtelensége (kaszálás kedvezőtlen hatásai, alulhasznosítás, alullegetetés)
 4. Fészkelésre, odúkészítésre alkalmas egyedülálló faegyedek/fasorok hiánya
 5. Erőltetett szántóművelésben tartás az arra alkalmatlan területeken
 6. Lúdfajok és daru táplálkozását szolgáló tarlók fenntartása a táplálékkinálat bővítése a gazdálkodóknak nem érdeke

Az ezen veszélyeztető tényezők együttes kezelésére alkalmas agrártámogatási rendszer kialakítása érdekében a jelenleg ismert támogatási szerkezet több ponton, egymással összefüggésben történő módosítása javasolt. A Közös Agrárpolitika ún. zöld felépítményében az alábbi beavatkozások körében szükségesek módosítások:

Emelt szintű kondicionalitás

Az emelt szintű kondicionalitás számos garanciát teremt a mezőgazdasági tevékenység környezeti kockázatának csökkentése érdekében, melyek között a közösségi jelentőségű fajok és az élőhelyek védelmét segítő előírások is találhatóak. A gyepterületek védelme a tervezési területen a vonatkozó jogszabályok alapján a művelési ág váltás engedélyhez kötésével megoldottnak mondható. Mindemellett indokolt lehet az emelt szintű kondicionalitás kiegészítése a gyepek arányának gazdaság szintű megőrzésének követelményével (a jelenlegi országos szint helyett).

Az elmúlt időszak támogatási és földhasználati adatainak vizsgálatával megállapítható, hogy a természetvédelmi szempontból indokolt földhasználat-váltás (szántó-gyep, szántó-vizes élőhely) az önkéntes támogatási formák elérhetősége ellenére nem mozdult előre. A következő támogatási időszak alapkövetelményei között az erőltetett művelésben tartott szántóföldeken a magas értékű és környezeti szempontból kockázatos természetű növénykultúrák (pl. kukorica, napraforgó, repe) körének, vagy a művelés módjának (forgatásos talajművelés) tilalma indokolt lehet.

Agro-ökológiai támogatható területek bevezetése és kiterjesztése

A következő támogatási periódus lehetővé teszi a gazdálkodáshoz kapcsolódó nem termelő területek támogatási jogosultságának megteremtését. Ezzel a fontos lépéssel az érintett gazdálkodók anyagi érdekeltsége megteremthető a jelenlegi területeik határán található, vagy abba beékelődő természetes, természetközeli élőhelyfoltok fenntartásában. Ez különösen a zárványgyepfoltok és a víznyomás alatt álló területrészek esetében hozhat változást és eredményezheti ezen veszélyeztetett élőhelyfoltok hosszútávú fennmaradását.

Az agro-ökológiai támogatható területek kialakítása az erőltetett szántóföldi művelésben tartás megszüntetése tekintetében is jelentős lehet. A földhasználat-váltás során a megszokott szántóföldi növénytermesztési gyakorlat megváltozik, részben teret adva a természetes folyamatoknak. Ennek eredményeképpen az érintett területek ideiglenesen – vagy akár hosszabb távon is – gyomosodhatnak, vízborítás alatt lehetnek vagy egyéb módon olyan változásokon eshetnek keresztül, melynek következtében közvetlen területalapú támogatási formák egyes jogosultsági követelményeinek nem képesek megfelelni. Ez az állapot támogatáscsökkenéssel járhat a gazdálkodó számára, melyet az új típusú támogatható területek bevezetése megszüntethet.

Agro-ökológiai alapprogram előírásai

A KAP Stratégiai Terv támogatási ciklusának egyik legjelentősebb intézkedése az ún. agro-ökológiai alapprogram lehet, mely a gazdálkodók önkéntes környezeti vállalásait éves területalapú kifizetések keretében támogatja. Az előírások kidolgozása során a tervezési terület természetvédelmi célkitűzéseit nagyban szolgálná a szántóföldi művelés intenzitását visszafogó, valamint az időszakos vízborítás megőrzését ösztönző önkéntes vállalások megfelelő súllyal történő megjelenítése. Jelentős hatása lehet a gyepterületek alulhasznosítására az őshonos haszonállatfajtákkal történő legeltetés támogatás ezen a rendszeren keresztül.

Nem termelő beruházások támogatása

A földhasználat-váltás megvalósításában nagy szerepe van azoknak az önkéntes támogatási formáknak, melyek a szántóföldi művelésből kivonandó területeken új, hosszútávon fenntartható földhasználati – pl. természetes és természetközeli gyepek, vizes élőhelyek vagy őshonos fafajú erdők - formák létrehozását segítik. Javasolt a földhasználatváltást segítő támogatási formák:

- gyeptelepítés
- tartós zöldugár/méhlegelő telepítés
- egyedülálló faegyedek és fészkelésre alkalmas fasorok telepítése
- vizes élőhelyek vízkormányzási infrastruktúrájának kialakítása

Natura 2000 mezőgazdasági területek kompenzációs kifizetései

A jelenleg gyepterületekre elérhető kifizetések jövőbeli alkalmazása az általános, a kedvező természeti állapot megőrzését szolgáló előírások pénzügyi kompenzációja szempontjából mindenképpen indokolt. A 28/2017. (X. 25.) számú Alkotmánybírósági határozatban a további művelési ágakra meghatározandó kötelező földhasználati előírások bevezetése és annak ellentételezése legalább a szántó művelési ágú területek esetében indokolt és a tervezési terület természetvédelmi célkitűzéseit is segítheti a jövőben.

Agrár-környezetgazdálkodási támogatások

A tervezési folyamat során meghatározott kezelési előírások megvalósulásának legfontosabb támogatási eszköze az agrár-környezetgazdálkodási támogatások rendszerében keresendő. A horizontális agrár-környezetgazdálkodási kifizetések biodiverzitás védelme tekintetében releváns választható előírásaival kiegészítve széles körben elérhető a gazdálkodók számára. A jövőben kialakítandó Magas Természeti Értékű Terület természetvédelmi célú tematikus előírás csoportjai a madárvédelmi intézkedések hatékony kiegészítői lehetnek. A földhasználatváltás megvalósításának segítése érdekében hosszútávú, akár tíz éven túlmutató kötelezettségvállalási időtartammal jellemezhető tematikus előírás csoportok bevezetése indokolt, mellyel biztosítható az érintettek számára az extenzívebb hasznosítási módokból eredő bevételkiesés kompenzációja.

A kukoricatarlókon kipergett szemek a telelési időszakban elsődleges táplálékát képezik mind a vadlúdfajoknak, mind a darunak, ezért amíg ez a táplálkozási lehetőség adott a telelő madárállományoknak, a más – adott esetben gazdasági kár szempontjából sokkal érzékenyebb - növénykultúrákat (pl. őszi kalászos és őszi káposztarepce) sokkal kisebb

gyakorisággal látogatják. Javasolt a tarlók meghagyásának nagyobb támogatása, esetlegesen aratás előtt leszárzózott kukorica területek kiemelt támogatása.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési terület tekintetében nincs folyamatban természetvédelmi célú pályázat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Felhasznált kommunikációs eszköz	Érintett célcsoport	Kommunikáció címzettjei	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
önkormányzati közzététel	lakosság, gazdálkodók, tulajdonosok, települési önkormányzatok			
véleményezési kérelem	területileg érintett államigazgatási szervek, települési önkormányzatok, civil szervezetek, gazdálkodók, tulajdonosok	xxx hatóság és önkormányzat, xxx civil szervezet, egyéb érdekelt		
honlap	lakosság			

15. táblázat: Felhasznált kommunikációs eszközök

A Tatai Öreg-tó (HUDI10006) Natura 2000 terület fenntartási tervének elkészítése és az egyeztetési folyamat során az alábbi megkeresések történtek:

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A Tatai Öreg-tó (HUDI10006) Natura 2000 terület fenntartási terv egyeztetése során a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által az alább felsorolt érdekelt megkeresése történt meg.

1. véleményezési kérelem

címzett:

2. önkormányzati közélet
címezett:

3.4.3. *Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel*

Véleményalkotó	Időpont	Vélemény	Beépült-e a tervbe - indoklás

16. táblázat: Beérkezett vélemények és azok tervbe építése

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

4. A tervezési terület alapállapot jellemzése

4.1. Környezeti adottságok

A tervezési terület Magyarország Kistájainak Katasztere alapján, a Kisalföldön, azon belül a Komárom-Esztergomi-síkságon található, a Győr-Tatai-teraszvidék, valamint az Igmánd-Kisbéri-medence kistájak része.

4.1.1. Éghajlati adottságok

A terület éghajlati viszonyaiban az itt található két természetföldrajzi nagytáj hatása egyaránt megfigyelhető, így a Dunántúli-középhegység kissé hűvösebb, hegyvidéki és a Kisalföld enyhén kontinentális jellemzői. Az Öreg-tó nemzetközi jelentőségű madárgyülekezések színterévé válásában minden bizonnyal fontos tényező volt az egykor kiterjedt mocsárvilág és a közelben fakadt számos langyos forrás sajátos mikroklimatikus hatása. Az évszázadok folyamán feltehetően a legkeményebb teleken is ideális pihenőhelyet találtak itt a vonuló vízimadár tömegek. A források 1960-as években történt elapadásával ez a sajátosan enyhe mikroklíma és a különleges vonzerő jelentősen megkopott.

A terület az országos átlagnál valamivel borultabb, a felhőzet évi átlaga 55-60%, de a nyári hónapok átlagában ez 45%-ra csökken. Gyakori a ködképződés (főként november, december hónapokban), a napsütés évi összege az országos átlagnak megfelelően 1900-2000 óra. Az évi középhőmérséklet 9,5-10,0 °C körüli. Az első fagyos nap általában október 10-15 között, az utolsó tavaszi fagy pedig április 15-25 között jelentkezik. A sokéves csapadékmennyiség alapján a vízgyűjtő átlagos adottságúnak tekinthető (évi 560-610 mm). A csapadék 40-45%-a a téli félévben (november-április) esik, 55-60%-a pedig a nyári félévben (május-október). Az uralkodó szélirány az észak-északnyugati.

4.1.2. Vízirajzi adottságok

A 220 hektár kiterjedésű Öreg-tavat Magyarország legrégebbi mesterséges halastavaként tartják számon. Halastavi kialakítása a XIV. századig nyúlik vissza. A tó nyugati partján emelkedő mésztufa bányákban az 1910-es években napvilágra került csonttöredékek tanúsága szerint (LAMBRECHT, 1916) a tó már a pleisztocén korban (mintegy másfél millió évvel ezelőtt) is részét képezte annak a langyos forrásokkal táplált, hatalmas mocsárvilágnak, mely több ezer hektáron húzódott a Vértesaljától egészen a Dunáig. Egyes források (JENEI & BARANYAI, 1957) szerint már a rómaiak idejében is tóként funkcionált, ám maihoz hasonló formáját a XIV. században nyerte el, mikor Zsigmond megépíttette a ma is látható völgyzáró gátat és várat emeltetett a tó északi partján. A környező tatai mocsarakat a XVIII. században Mikoviny Sámuel tervei alapján csapolták le. E valójában évezredekre visszanyúló természetes eredet feltehetően fontos szerepet játszott az itt húzódó madárvonulási útvonal kialakulásában.

A XVIII. századi térképek szerint a tó egykori kiterjedése még mintegy 350 ha volt, a déli és keleti öblözetek azonban - részben a természetes szukcesszió eredményeként - a XX. század közepére jórészt beerdősültek illetve benádasodtak. E folyamatot sajnálatos módon meggyorsította a tó kétszeri kotrása (1970 ill. 1987), mivel a kitermelt több százezer köbméternyi iszappal - összhangban az akkori üdülőfejlesztési elképzelésekkel - éppen a tóparti nádasokat, mocsarakat és ligeterdőket töltötték fel. A partok kiépítésével a hajdani főnyek és nádasok csaknem teljesen eltűntek, a tó partvonalának mindössze egyharmada volt természetesnek tekinthető (MUSICZ

1998). Az Által-ér vízgyűjtőjének XX. században történt nagymértékű iparosítása, urbanizációja a tó vízminőségének látványos romlását idézte elő (MUSICZ 1992, SZILÁGYI 1992).

Az Öreg-tó érvényben lévő vízjogi üzemeltetési engedélye szerint az üzemeltető Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság a tó leeresztését minden év október 1-én kezdi meg. A tó leürítése általában 1 hónapos folyamat, de ennek üteme a mindenkori csapadék függvényében igen tág határok között változik, miként az őszi-téli hónapok vízállása is igen tág határok között alakult az elmúlt évtizedek során. A tó feltöltése rendszerint február végén kezdődik meg és május 1-re kell feltölteni a tavat a nyári üzemi vízszintre (a Vecserei-zsilipnél elhelyezett vízmérce szerinti 193 cm-es vízállást).

Tekintettel arra, hogy az Öreg-tó mindenkori vízállása a tapasztalatom szerint igen nagy mértékben határozza meg a tavon zajló vadlúd vonulást, így az alábbiakban részletesen elemzem a teljes (35 év) vizsgálati időszakból rendelkezésre álló vízállás adatokat (**1. táblázat**).

A Tatai Öreg-tó a vadludak telelési időszakában (november és február között) rendszerint leeresztésre kerül és a ludak számára optimális, iszaphátakkal tagolt, nagy kiterjedésű, sekély vízfelület áll rendelkezésre. Egyes teleken azonban eltértek ettől az ideális állapottól és túlságosan magas víz vagy szinte teljesen száraz tómeder fogadta a ludakat. Ezek a körülmények markáns ökológiai tényezőknek bizonyultak és jelentős mértékben meghatározták az Öreg-tó vadlúdforgalomban betöltött szerepét. Ilyen eset következett be 1993 novemberében, amikor a szokásosnál mintegy 1 méterrel volt magasabb a havi átlagos vízállás. Hasonló helyzet állt elő 1986/1987 és 2010/2011 telén is, amikor a sokévi átlaghoz képest csaknem fél méterrel magasabb volt az egész tél folyamán a vízállás. A másik végletre is bőven akadt példa a 35 év során, hiszen 1984/1985 telén a sokéves átlaghoz képest mintegy 1-1,5 méterrel engedték lejjebb az Öreg-tó vizét és gyakorlatilag egész télen szárazon állt. Hasonló alacsony vízállás volt megfigyelhető 1994/1995 és 1995/1996 telén.

A tatai Öreg-tó havi közepes vízállás adatai a téli félévben 1984-2018 között (Forrás: ÉDUVIZIG, Győr 2018, saját szerkesztés)

Hónap	Havi közepes vízállások minimuma [cm]	Havi közepes vízállások 35 évi átlaga [cm]	Havi közepes vízállások maximum [cm]
október	-42	102	188
november	-194	-53	53
december	-158	-48	50
január	-140	-37	28
február	-112	-7	76
március	-145	62	188

Ugyancsak fontos ökológiai tényezőnek bizonyultak az Öreg-tó jégviszonyai. Az elmúlt 35 év mindegyikében megvizsgáltam a tó vízfelületének jegesedését, fagyott állapotát.

Az elmúlt 35 évben akadt olyan tél (1988/1989 és 1997/1998), amikor már november második dekádjában befagyott az Öreg-tó és akadt olyan, amikor március végéig jegesen állt. És persze akadtak telek, amikor egyáltalán nem fagyott be a tó (1987/1988), vagy csak igen rövid ideig borította jég a vizet (2006/2007 vagy 2013/2014). Igazán kemény teleken a jég vastagsága elérte a 30 cm-t is (1986/1987 illetve 2016/2017). A jégborítottság tartóssága és a maximális jégvastagság szorzatával képzett ún. "jégtényezőnek" még fontos szerepe lesz a vadlúddinamika értékelésekor

Az Öreg-tavat tápláló Által-ér évtizedeken keresztül jelentős hőszennyezést kapott, elsősorban a tatabányai Bánhidai Erőmű 100 MW-os blokkjának működéséből, másrészt a tatabányai szennyvíztisztító telepről elfolyó tisztított szennyvíz révén. A Bánhidai Erőmű 2005. január 7-én állt le, addig hozzávetőleg 10-12 fokkal emelte a Bánhidai-hűtő és persze az Által-ér vízhőfokát. E hőszennyezés révén a tatai Derítő-tó szinte sosem fagyott be és az Öreg-tó jelentős része is jégmentesen maradt a leghidegebb teleken is. Az Öreg-tó medrében évszázadokig (évezredekig) fakadó langyos (20-22 °C hőmérsékletű) karsztforrások révén, majd ezek elapadásakor egyre intenzívebbé váló hőfokemelkedés következtében jelentős kiterjedésben maradtak fenn jégmentes vízfelületek, miközben a magyarországi tavak többségét jég borította (MUSICZ, 1990, MUSICZ, 1997b). Ez a speciális adottság feltehetően fontos ökológiai tényező volt abban, hogy az Öreg-tó kiemelt jelentőségű vadlúd-gyülekezőhellyé vált az elmúlt évszázadok során.

Dekádok	október			november			december			január			február			március			Összes jeges nap	Max jégvastagság [cm]	Jégtényező
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3			
1984/1985																			54	27	1458
1985/1986																			62	18	1116
1986/1987																			94	30	2820
1987/1988																			0	0	0
1988/1989																			38	4	152
1989/1990																			56	19	1064
1990/1991																			65	20	1300
1991/1992																			62	25	1550
1992/1993																			81	18	1458
1993/1994																			23	4	92
1994/1995																			50	8	400
1995/1996																			84	6	504
1996/1997																			60	11	660
1997/1998																			28	8	224
1998/1999																			86	16	1376
1999/2000																			42	13	546
2000/2001																			29	2	58
2001/2002																			58	3	174
2002/2003																			88	12	1056
2003/2004																			20	10	200
2004/2005																			57	11	627
2005/2006																			76	16	1216
2006/2007																			3	2	6
2007/2008																			28	9	252
2008/2009																			56	1	56
2009/2010																			57	17	969
2010/2011																			46	5	230
2011/2012																			45	21	945
2012/2013																			43	1	43
2013/2014																			13	8	104
2014/2015																			46	11	506
2015/2016																			31	10	310
2016/2017																			87	31	2697
2017/2018																			22	4	88

A tatai Öreg-tó jégviszonyai 1984-2018 között
(Forrás: ÉDUVIZIG, 2018, saját szerkesztés)

Jelentősebb hatású csatornák, vízfolyások:

- Által-ér
- Fényes-patak
- Mikoviny-csatorna
- Remeteségi-vízfolyás

Jelentősebb állóvizek:

- Tatai Öreg-tó
- Ferencmajori-halastavak (13 tóegység)
- Derítő-tó

- Kiskacsás-tó
- Nagykacsás-tó
- Szent-Tamás-forrástó

4.1.3. Talajtani adottságok

A tatai Öreg-tónál találkozó két természetföldrajzi nagytáj, a Kisalföld és a Dunántúli-középhegység a felszíni formák viszonylagos változatosságát eredményezi. Az Által-ér allúviumának többnyire sík, illetve enyhén hullámos teraszvidékéből a tó nyugati oldalán a Kálvária-domb (161 mBf.) a Nyugati-Gerecse anyagával egyező összetételű, magános mezozoós sásbércként emelkedik ki. Maga az Öreg-tó az itt mintegy 500 méterre szűkülő Által-ér völgy elrekesztésével létrehozott völgyzárógátás tó. Üzemi vízszintje 130,1 mBf. A tó északkeleti, tóvárosi oldalán a felsőpleisztocén és holocén korú forrástevékenységben lerakott édesvízi mészkőösszletek jöttek létre. Kisebb édesvízi mészkő előfordulások a nyugati oldalon, a folyó II/a és II/b szintjeire települve is találhatóak.

A keleti oldal forrásai az itt mélyebben fekvő mezozoós kőzetekből fakadnak. A források feltörési helye a II/a teraszra, sőt az Által-ér allúviumára (I. szint) esik, azaz a forrásmészkővek a mai tómederben is megtalálhatóak.

Az Öreg-tótól dél-keletre fekvő részeken az Által-ér mintegy 130-135 mBf magasságú ártéri síkja kerül el. A sík egyes részeit gyengén feltöltött vizenyős területek alkotják. Ilyen a Tófarok, illetve a Derítő-tó medrének kialakítására felhasznált terület. A legmélyebb térszínnek felett lépcsőzetesen emelkedő helyzetű folyóteraszokat találunk.

Az Által-ér mai ártéri síkja a Gerecse előterében az ó- és újholocénben formálódott ki. Az öreg-tavi védett komplexum területére eső egyes folyóvízi teraszok és az azokat befedő édesvízi mészkővek képződésének kora abszolút (C14, Th/U, ESR) és relatív (geológiai-geomorfológiai, biosztratigráfiai, paleomágneses) kormeghatározási módszerek alapján az alábbiakban adható meg:

I szint	ártéri sík	újholocén-recens	(12 000- év)
II/a szint	első ármentes terasz	felső würm	
II/b szint	második ármentes terasz	riss vége-riss/würm interglaciális	(90–110 000 év)

Az Által-ér völgyének ezen szakaszát zömében harmad-negyedkori (Pliocén-Pleisztocén) laza, üledékes talajképző kőzetek: váltakozva homok, löszös homok és homokos lösz alkotják. Ezekhez a völgy peremén jóval kisebb arányban szilárdabb kőzetek, úgymint Pleisztocén édesvízi mészkő és a földtörténeti középkorból (Jura) származó mélytengeri képződésű mészkő társulnak. A vizsgált területen mechanikai összetétel alapján homok- és homokos vályog talajok különíthetők el. A nagyobb kiterjedésben előforduló genetikai talajtípusok a karbonátos csernozjom barna erdőtalaj, a rozsdabarna erdőtalaj és a típusos mészlepedékes csernozjom.

4.2. Természeti adottságok

Növényföldrajzi szempontból a terület a Pannóniai flóratartomány (*Pannonicum*), Alföld flóravidék (*Eupannonicum*), Kisalföld flórajárásába (*Arrabonicum*) tartozik.

1. Területegység – Tatai Öreg-tó környezete: 890 ha
2. Területegység – Ferencmajori-halastavak: 503 ha
3. Területegység – Kocsi táplálkozóterületek: 1231 ha

A Tatai Öreg-tó Natura 2000 KMT 3 részterületének áttekintő térképe
(1- Öreg-tó, 2 – Ferencmajori-halastavak, 3 – Kocsi szántók)

A tatai Öreg-tó florisztikai kutatottsága – a közeli Fényes-források és láprétek „árnyékában” – meglehetősen elenyészőnek mondható. Kivételt képez az Öreg-tó hínár- és mocsári vegetációja, melynek múltszázadvégi állapota az akkori kutatásokból, a hazai botanikai irodalom és a herbáriumok adatainak feldolgozása alapján jól ismert. Az Által-ér e szakaszát és a kapcsolódó vízrendszereket hajdan igen gazdag hínár és mocsári flóra jellemezte (*Hippuris vulgaris*, *Lemna gibba*, *L. minor*, *L. trisulca*, *Myriophyllum verticillatum*, *Nuphar lutea*, *Polygonum amphibium*, *Potamogeton coloratus*, *P. crispus*, *P. gramineus*, *P. lucens*, *P. natans*, *P. nodosus*, *P. obtusifolius*, *P. pectinatus*, *P. pectinatus ssp. balatonicus*, *Ranunculus aquatilis*, *R. rionii*, *Spirodela polyrrhiza*, *Utricularia australis*, *U. minor*, *U. vulgaris*, *Zanichellia palustris*). Az Által-ér völgy felsőbb szakaszain kimutatták az *Elodea canadensis*, *Groenlandia densa*, *Nymphaea alba* és *Ranunculus circinnatus* jelenlétét is. A 2-3 évtizeddel ezelőtti megfigyelések ugyan már jóval szerényebb fajösszetételről tanúskodnak, de még így is változatos hínárflórát jeleztek. Az Öreg-tó és a környező vízrendszerek hajdan igen fajgazdag vízi növényzete mára szinte teljesen megsemmisült. Az alámerülten úszó hínárvegetációt csupán az Öreg-tó szélvédett délnyugati részén és a part mentén előforduló víziboglárkák (*Batrachium*) képviselik.

A gyökerező hínarak az Öreg-tó vizében nem jellemzőek, csak az érdes tócsagaz (*Ceratophyllum demersum*) fordul elő. Ennek a szennyezettség mellett valószínű oka, hogy a meder sekély részei telente ismételen szárazra kerülnek, illetve, hogy a mederperem jó részét betonozás borítja. A Szent-Tamás-forrásban, valószínűleg telepítés nyomán fordul elő a fehér tündérrózsa (*Nymphaea alba*).

A partrendezések előtt a mainál jelentősebb kiterjedésben fordultak elő mocsarak is, amelynek jellegzetes egyszikű fajai a békabuzogány (*Sparganium erectum*), a széles- és keskenylevelű gyékény (*Typha latifolia*, *T. angustifolia*), több sás faj (*Carex riparis*, *C. nigra*) és a tóvárosi oldalon a vízi harmatkása (*Glyceria maxima*) voltak. Az Öreg-tó hajdan jelentős nádas-gyékényes állománya szintén a múlté. Az elmúlt 3 évtizedben két alkalommal végzett tókotrás során kiterjedésük az egykori mintegy 30 hektárról napjainkra mintegy 2 hektárra csökkent. A tó környékén már csak kis kiterjedésben található mocsárréteket, nedves kaszálókat helyenként olyan természetvédelem alatt ugyan nem álló, de értékesebb fajok is színezik, mint a *Centaureum erythraea*, *Epilobium tetragonum*, *Equisetum palustre*, *Juncus articulatus*, *Lythrum salicaria*, *Senecio erraticus*, *Stachys palustris*, *Typhoides (Baldingera) arundinacea*.

Az Öreg-tó közvetlen környezetének növényzetére napjainkban a viszonylagos fajszegénység és a bolygatottság a jellemző. A tavat koszorúzó fenyvesek néhány évtizede még igen jelentős páfrányflórája már a múlté: mindössze 3 közönséges faj van jelen. A városi parkokban ültetett egzótákat leszámítva a nyitvatermőket összesen 5 faj képviseli. A zárvatermők közül 213 faj jelenlétét sikerült kimutatni. Szembeötlő, hogy az összesen kimutatott 223 magasabbrendű hajtásos faj meglehetősen alacsony szám a változatos vízellátottságú élőhelyeket magába foglaló területen.

A flóra mintegy fele olyan fajokból kerül ki, melyek emberi tevékenységgel bolygatott élőhelyeket jeleznek. Ezen belül 35%-ot tesznek ki a honos flóra zavarástűrő és gyomfajai, míg 15% idegenhonos elemekből áll. A flóra átlagos természetessége mintegy 2,5, ami alacsony-közepes értéknek tekinthető. A degradációt jelzők mellett relatíve kevés a természetközeli állapotokat indikáló faj. Kifejezetten ritka, kuriózumnak számító faj a területen nem található, a védett növényfajok száma is mindössze kettő: a fehér tündérrózsa (*Nymphaea alba*) a Tamás-forrásban bizonytalannal betelepített és hasonló gyanítható a Remeteségi-erdő egyik természetközeli, keményfás állományában előforduló tavaszi tőzike (*Leucojum vernum*) esetén is, melynek legközelebbi spontán előfordulásai a Bakonyból és a Rába felső folyásától ismeretesek.

A terület 1997-ben elkészített aktuális vegetációtérképe alapján a fás vegetációtípusok közül a legnagyobb kiterjedésben a fűz-nyár ligetek, bokorfüzesek találhatóak. Az őshonos fafajokból álló puhafás ligeterdőkben a legnagyobb részt a fehér fűz (*Salix alba*) uralta állományok képviselik. Gyakori a fehér nyár (*Populus alba*) is, a bokorfüzesek (*Salix cinerea*) kevésbé jelentősek. Az állományok túlnyomó többsége erősen degradált, a kevésbé bolygatott erdőszegélyekben néhol még megtalálható a mocsárréti vegetáció néhány értékesebb, de nem védett eleme is (*Angelica sylvestris*, *Cirsium canum*).

A magasabb ártéri szinten (főként Remeteségpuszta közelében) tölgy-köris-szil ligeterdők, valamint telepített kocsányos- és cseres-tölgyesek, gyertyánosok csekély maradványai találhatóak. A lombkoronaszintben jellemző a *Quercus robur* és a *Fraxinus angustifolia ssp. pannonica* jelenléte. A cserjeszint (*Sambucus nigra*, *Ligustrum vulgare*, néhol *Viburnum opulus*) és gyepszint (*Brachypodium sylvaticum*, *Deschampsia cespitosa*, *Festuca gigantea*, *Solidago gigantea*) általában erősen leromlott, gyomos fajszegény. Ez alól csupán kicsiny erdőrészek képeznek

kivételt. Pl. az Eszterházy-bástyától keletre, egy kis ér mentén (már a golfpálya közelében) fekvő kis területen az idős gyertyánok (*Carpinus betulus*), valamint a *Lamium maculatum*, *Pulmonaria officinalis*, *Convallaria majalis* együttes előfordulása közel érintetlen ligeterdőt jelez, a tavaszi aszpektusban újabb ritkaságok előfordulására is számítani lehet. Itt fordul elő a védett tavaszi tőzike (*Leucojum vernum*) is. A gyepszintben további fajok jelzik a természetközelséget (*Polygonatum latifolium*, *Ficaria verna*, *Vinca minor*, *Anemone ranunculoides*, *Aegopodium podagraria*, *Adoxa moschatellina* és *Avum orientale*).

Égeresek a mélyebb fekvésű területrészekben, így a Tófarokban és a Derítő-tó mentén jelentkeznek, jóval kisebb arányban. Aljnövényzetükben gyakori a podagrafű (*Aegopodium podagraria*), számos sás fajjal (*Carex spp.*) együtt. Az égeresek legnedvesebb részein a nádasokra jellemző lágy szárú fajok (*Butomus umbellatus*, *Iris pseudacorus*, *Typha angustifolia*, *Typha latifolia*, *Phragmites australis*) is megtalálhatók.

A száraz tölgyesek, egyéb száraz erdők a terület keleti és nyugati magasabban fekvő részein fordulnak elő. Leggyakoribb állományalkotók a csertölgy (*Quercus cerris*) és a kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), kisebb részben a mezei szil (*Ulmus minor*). A városhoz közelebbi területeken gyakori az egzóták (pl. *Celtis occidentalis*) állományszerű telepítése is. A juhar fajok (*Acer platanoides*, *Acer pseudo-platanus*, *Acer campestre*) viszonylag gyakori elterjedése is bizonytalannal erdészeti tevékenység következménye. A csejeszint mind az eredeti, mind pedig a módosított lombkoronaszintű állományokban fejlett (*Ligustrum vulgare*, *Berberis vulgaris*, *Crataegus monogyna*, *Prunus spinosa*) és előfordul a borostyán (*Hedera helix*) is.

Igen magas – 25%-ot is meghaladó – a tájidegen fafajokból álló telepített erdők részaránya. Legnagyobb kiterjedésűek a feketefenyő (*Pinus nigra*) állományok a Derítő-tótól északra fekvő száraz homokterületen. Cserje- és gyepszintjük jellegtelen, gyomos. A hajdan itt előfordult homoki gyepek fajai csak elvétve mutathatók ki az erdőszeleken. Erdeifenyves (*Pinus sylvestris*) telepítések az Öreg-tótól nyugatra figyelhetők meg többfelé. Flórájuk a feketefenyvesekhez hasonlóan degradált, 15-30 évvel ezelőtti páfránygazdagságuk ma már a múlté. Az akác (*Robinia pseudo-acacia*) az erdők mintegy 10%-át kitevő arányban van jelen, összefüggő állományban leginkább a tótól nyugatra és délre eső területeken figyelhető meg, növényzetük mindenütt erősen gyomos.

A tó körüli erdő és park bővelkedik öreg fáknak, közülük a Keresztelő Szent János tóban álló szobra mellett terebélyesedő, csaknem 6 méter törzskörméretű idős platán (*Platanus hybrida*) a leghatalmasabb.

A terület legjobban ismert gerinces csoportját, s egyben legnagyobb zoológiai értékét a vízi madarak jelentik, ezek leginkább a tatai Öreg-tóra és a Ferencmajori halastavakra koncentrálódnak, amelyek a vízi madarak kedvelt pihenő-, táplálkozó- és fészkelő helyei.

A tatai Öreg-tó az európai tradicionális vízimadár gyülekezőhelyek sorában különleges helyet foglal el, hiszen a mindössze 220 hektáros vízfelületével az egyik legkisebb olyan tó, ami a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyek védelméről szóló Ramsari Egyezmény jegyzékében szerepel 1989 óta és Tata Városa 2018-ban elnyerte a Ramsari Város rangot. Az ősszel leeresztésre kerülő tó sekély vizén, nagy kiterjedésű zátonyain naponta több tízezer lúd és ugyancsak több ezer egyéb vízimadár (elsősorban récék, sirályok, kócsagok, gémekek) pihen meg.

A tó madártani jelentősége szezonális. Az utóbbi 10 év adatai alapján október közepétől május végéig tartózkodnak különböző vonuló és telelő madárfajok állományai jelentős egyedszámban.

A Ferencmajori-halastavakról és szűkebb környezetükről olyan – magyarországi, sőt európai viszonylatban is említésre méltó – ritkaságok is előkerültek, mint a füles vöcsök (*Podiceps*

auritus), a rövidcsőrű lúd (*Anser brachyrhynchus*), a vörös ásólúd (*Tadorna ferruginea*), az énekes hattyú (*Cygnus cygnus*), a pehelyréce (*Somateria mollissima*), a kékcőrű réce (*Oxyura leucocephala*), a pusztai ölyv (*Buteo rufinus*), a szirti sas (*Aquila chrysaetos*), a havasi lile (*Charadrius morinellus*), a vándorpartfutó (*Calidris melanotos*), a székicsér (*Glareola pratincola*), a feketeszárnyú székicsér (*Glareola nordmanni*), a nagy sárszalonna (*Gallinago media*), a halászsirály (*Ichthyaetus ichthyaetus*), a csüllő (*Rissa tridactyla*), a sarki csér (*Sterna paradisea*), a rozsdás nádiposzáta (*Acrocephalus agricola*), a karmazsinpirók (*Carpodacus erythrinus*) és a barna zsezse (*Acanthis cabaret*).

A fészkelő madárfauna rendszeresen fészkelő, kiemelkedő fajai: a nyári lúd (*Anser anser*), a cigányréce (*Aythya nyroca*), a vörös gém (*Ardea purpurea*), a bölömbika (*Botaurus stellaris*), a törpegém (*Ixobrychus minutus*), a nagy kócsag (*Ardea alba*) és a barkóscinege (*Panurus biarmicus*). Alkalomszerűen vagy megfelelő élőhely kialakulásával megjelenő szereplők: a gólyatöcs (*Himantopus himantopus*), a gulipán (*Recurvirostra avosetta*), a piros lábú cankó (*Tringa totanus*), a kis lile (*Charadrius dubius*), a küszvágó csér (*Sterna hirundo*), a kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*), a pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*), a kékbegy (*Luscinia svecica*) és a fülemülesitke (*Acrocephalus melanopogon*).

A tavakat övező réteken, mezőgazdasági területeken egykor a sárszalonna (*Gallinago gallinago*) és a hamvas rétihéja (*Circus pygargus*) is költött. Sajnos az elmúlt évtizedekben már hiába keressük őket.

A fajgazdagság mellett a tavak „öregedésével” rendkívül látványosan emelkedett az itt megforduló madártömegek létszáma is. A 13 tőegység nyújtotta változatosság és viszonylagos zavartalanság révén nemcsak a különböző récefajok, partimadarak és sirályok itt megpihenő mennyisége növekedett meg az elmúlt évtizedekben, hanem azoknak a lúdfajoknak a mennyisége is, amelyek hosszú évtizedeken át szinte kizárólag a néhány kilométerre elhelyezkedő tatai Öreg-tóhoz kötődtek. A tundraludak (*Anser serrirostris*), nagy lilikék (*Anser albifrons*) és nyári ludak (*Anser anser*) együttes mennyisége a 2000-es évek elején kezdett több ezerre növekedni, mígnem 2006 után egyre gyakoribbá váltak a tízezres, sőt néha a húszezres lúdcapatok. Ezekben pedig megjelentek azok a ritkaságok is, amelyek korábban szintén csak az Öreg-tavon fordultak meg, így pl. a kis lilik (*Anser erythropus*), vörösnyakú lúd (*Branta ruficollis*), rövidcsőrű lúd (*Anser brachyrhynchus*), sarki lúd (*Chen caerulescens*). Mindez azt mutatja, hogy a Ferencmajori-halastavak a térségi madárvonulás terén korábban szinte egyeduralkodónak számító Öreg-tó mellett egyre rangosabb gyülekezőhellyé vált. Ma már nem ritka, hogy a Ferencmajori-halastavakon sokkal több madár gyülekezik, mint az Öreg-tavon.

4.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű madárfajok

A Natura 2000 adatlapon szereplő közösségi jelentőségű madárfajok:

Irányelv melléklete	magyar név	latin név	Státusz	Populáció (A-D)	Javasolt pop. (A-D)
I.	jégmadár	<i>Alcedo atthis</i>	fészkelő	C	
II., III.	csörgő réce	<i>Anas crecca</i>	vonuló	B	
II., III.	tőkés réce	<i>Anas platyrhynchos</i>	vonuló	C	
II.	kendermagos réce	<i>Anas strepera</i>	fészkelő	C	
II.	kendermagos réce	<i>Anas strepera</i>	vonuló	B	
II., III.	nagy lilik	<i>Anser albifrons</i>	vonuló	A	
II., III.	nyári lúd	<i>Anser anser</i>	fészkelő	C	
II., III.	nyári lúd	<i>Anser anser</i>	vonuló	B	
II., III.	vetési lúd	<i>Anser fabalis</i>	vonuló	A	

II., III.	vetési lúd	<i>Anser fabalis</i>	telelő	A	
I.	vörös gém	<i>Ardea purpurea</i>	fészkelő	C	
I.	barátréce	<i>Aythya ferina</i>	fészkelő	C	
I.	barátréce	<i>Aythya ferina</i>	vonuló	C	
II., III.	kontyos réce	<i>Aythya fuligula</i>	fészkelő	C	
II., III.	kontyos réce	<i>Aythya fuligula</i>	vonuló	C	
I.	cigányréce	<i>Aythya nyroca</i>	fészkelő	C	
I.	bölmébika	<i>Botaurus stellaris</i>	fészkelő	C	
I.	vörösnyakú lúd	<i>Branta ruficollis</i>	vonuló	B	
I.	fattyúszerkő	<i>Chlidonias hybridus</i>	vonuló	C	
I.	kormos szerkő	<i>Chlidonias niger</i>	vonuló	B	
I.	fehér gólya	<i>Ciconia ciconia</i>	fészkelő	C	
I.	fehér gólya	<i>Ciconia ciconia</i>	vonuló	C	
I.	fekete gólya	<i>Ciconia nigra</i>	vonuló	B	
I.	barna rétihéja	<i>Circus aeruginosus</i>	fészkelő	C	
I.	közép fakopáncs	<i>Dendrocopos medius</i>	fészkelő	C	
I.	balkáni fakopáncs	<i>Dendrocopos syriacus</i>	fészkelő	C	
I.	fekete harkály	<i>Dryocopus martius</i>	fészkelő	C	
I.	nagy kócsag	<i>Egretta alba</i>	vonuló	C	
I.	nagy kócsag	<i>Egretta alba</i>	fészkelő	C	
I.	nagy kócsag	<i>Egretta alba</i>	telelő	C	
I.	kis kócsag	<i>Egretta garzetta</i>	vonuló	C	
I.	örvös légykapó	<i>Ficedula albicollis</i>	fészkelő	C	
I.	daru	<i>Grus grus</i>	vonuló	C	
I.	rétisas	<i>Haliaeetus albicilla</i>	fészkelő	C	
I.	rétisas	<i>Haliaeetus albicilla</i>	telelő	C	
I.	gólyatöcs	<i>Himantopus himantopus</i>	vonuló	C	
I.	törpegém	<i>Ixobrychus minutus</i>	fészkelő	C	
I.	bakcsó	<i>Nycticorax nycticorax</i>	vonuló	C	
	kis kárókatona	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	vonuló	B	
I., II.	pajzsoscanó	<i>Philomachus pugnax</i>	vonuló	C	
I.	hamvas küllő	<i>Picus canus</i>	fészkelő	C	
I.	kanalagém	<i>Platalea leucorodia</i>	vonuló	C	
I.	pettyes vízicsibe	<i>Porzana porzana</i>	fészkelő	C	
I.	gulipán	<i>Recurvirostra avosetta</i>	fészkelő	C	
-	függőcinege	<i>Remiz pendulinus</i>	fészkelő	C	
I.	küszvágó csér	<i>Sterna hirundo</i>	fészkelő	C	
-	kis vöcsök	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	fészkelő	C	
I.	réti canó	<i>Tringa glareola</i>	vonuló	B	
I.	fülemülesitke	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	fészkelő	D	
I.	kis lilik	<i>Anser erythropus</i>	vonuló	D	C
I.	parlagi sas	<i>Aquila heliaca</i>	vonuló	D	C
I.	tövisszúró gébics	<i>Lanius collurio</i>	fészkelő	D	
I.	kékbegy	<i>Luscinia svecica</i>	fészkelő	D	
-	barkóscinege	<i>Panurus biarmicus</i>	fészkelő	D	
-	feketenyakú vöcsök	<i>Podiceps nigricollis</i>	fészkelő	D	

17. táblázat: A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű madárfajok

A Natura 2000 adatlapon szereplő közösségi jelentőségű jelölő fészkelő madárfajok:

Faj neve:	jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>)* (r)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Általános a víztestek mentén, kisebb és nagyobb folyók, széles patakok, nagyobb csatornák partfalában fészkel, előfordulására a Dunántúl vizes élőhelyein is lehet számítani. Egész évben megfigyelhető, az öreg madarak – ha nem fagynak be a vizek – a telet is a költőhelyen tölthetik. Tavakon és az Által-ér mentén szórványos költőfaj.
Állomány nagyság (jelöléskor):	3-6 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	3-6 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európában csökkenő, hazai állományának trendje bizonytalan, stabil. A tervezési területen stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vízszintingadozás költéskor, zavarás, vízügyi beavatkozások, szakadó partfalak kezelése miatti csökkenő fészkelési lehetőségek, vegyszerek bemosódása és a természetes vizes élőhelyek átalakítása, a klímaváltozás miatt időszakossá váló vízfolyások, víztestek. A26 - Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül) F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 - Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó édesvízi akvakultúra I01 – Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében F12 - Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kobocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében

Faj neve:	kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (r)
Írányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Növényzettel benőtt, sekély természetes vizek és halastavak a fészkelőhelyei. Ferencmajori halastavak.
Állománymagyság (jelöléskor):	1-4 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	1-4 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekvő, hazai fészkelőállománya is erős növekedést mutat. Vonulása egyre inkább tevődik át a Dunántúlra, és növekvő számot mutat ekkor is. A tervezési területen bizonytalan.
Faj veszélyeztetettsége:	Veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	<p>Túltartott halállomány, halgazdálkodás, hínártársulások kaszálása élőhelyvesztést okoznak. Emiatt a vizes élőhelyrekonstrukciók és élőhelyfejlesztések elősegítik megtelepedését.</p> <p>A26 - Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek</p> <p>F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)</p> <p>F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek</p> <p>G08 – Hal- és vadállomány kezelése</p> <p>G09 - Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)</p> <p>G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása</p> <p>G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra</p> <p>L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás</p> <p>L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)</p> <p>N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p> <p>H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön</p>

Faj neve:	nyári lúd (<i>Anser anser</i>)* (r)
Írányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Mocsarak, természetes tavak, halastavak kiterjedt nádas-gyékényes élőhelyein költ. Legfontosabb élőhelyei a lágy szárú dominanciájú vizes élőhelyek gyepék. Jelentős egyedszámban fészkel a Ferencmajori-halastavak területén, de az utóbbi években 2-3 pár az Öreg-tavon is sikeresen költ.
Állomány nagyság (jelöléskor):	30-40 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	30-40 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az elmúlt évtizedekben mindenütt növekedett vagy legalább szinten maradt az állomány. A tervezési területen növekvő.
Faj veszélyeztetettsége:	Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>Élőhelyeinek felszámolása, nyári időszakokban a vizes élőhelyek kiszáradása, zavarás, nádaratás, predáció (róka, vaddisznó). Nagy és közép feszültségű vezetéknek repülés, áramütés.</p> <p>A mezőgazdasági károkozása miatt fontos az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések elérhetővé tétele.</p> <p>A26 - Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek</p> <p>D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)</p> <p>E09 - Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység</p> <p>F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)</p> <p>F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek</p> <p>F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból</p> <p>G08 – Hal- és vadállomány kezelése</p> <p>G09 - Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)</p> <p>G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása</p> <p>G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra</p> <p>I01 – Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok</p> <p>L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás</p>

L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)
 N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát
 D03 - Napenergia, beleértve az infrastruktúrát
 D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra
 E08 - Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>)* (r)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Többnyire halastavak, holtágak, víztározók, természetes mocsarak és lápok nádasaiban fészkel, többnyire telepesen, de hajlamos kisebb nádasokban, laza, homogén kolóniát alkotva is megtelepedni. A naszályi Ferencmajori-halastavak rendszeres költőfaja.
Állománymagyság (jelöléskor):	5-10 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	5-10 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	A tervezési területen állománya stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyeinek felszámolása, nyári időszakokban a vizes élőhelyek kiszáradása, zavarás, nádaratás, predáció (róka, vaddisznó). Nagy és közép feszültségű vezetéknek repülés, áramütés. A26 - Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E09 - Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül) F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek G08 – Hal- és vadállomány kezelése

G09 - Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)
G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása
G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra
L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás
L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)
N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát
D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra
E08 - Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (r)
Irányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Elsősorban halastavak jellemző költőfaja, de más gazdag parti növényzetű vizes élőhelyeken is megtelepszik. A Ferencmajori-halastavakon fészkel kis egyedszámú állománya.
Állománynagyság (jelöléskor):	5-10 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	5-10 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai fészkelő- és telelőállománya is csökkenő, hazai fészkelőállomány trendje bizonytalan. A tervezési területen csökkenő.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Érzékenyen reagál az élőhelyek változásaira, táplálékforrás átalakulására, túllegeltetésre, vízviszonyok megváltozására. A költő- és telelőterületeken tapasztalható szárazodás, eutrofizáció, vízügyi beruházások, halászat, horgászat miatti zavarás, vadászat van negatív hatással az állományára.

A26 - Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek
 E09 - Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység
 F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)
 F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek
 G08 – Hal- és vadállomány kezelése
 G09 - Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)
 G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása
 G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra
 L01 - Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés)
 L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás
 L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)
 N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>)* (r)
Írányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Kisszámú fészkelő, átvonuló és telelő faj. Fészkelőterületének terjedése a Dunántúlra az 1980-as évektől indult. A sűrű part menti növényzettel, szigetekkel rendelkező állóvizeken fészkel, az állandó édesvizű tavak és halastavak is preferált élőhelyei. Ferencmajori-halastavakon fészkel kis egyedszámú állománya.
Állomány nagyság (jelölés):	1-5 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítés):	1-5 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európa egyes részein növekvő az állománya, a nagyobb részén a csökkenő tendencia jellemző. Hazai állománya az utóbbi évtizedben stabil-csökkenő tendenciájú. Országos állománytrendje vonuláskor az elmúlt két évtizedben csökkenést mutatott. A tervezési területen stabil.

Faj veszélyeztetettsége:	Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>Érzékenyen reagál az élőhelyek változásaira, táplálékforrás átalakulására, túllegeltetésre, vízviszonyok megváltozására. A költő- és telelőterületeken tapasztalható szárazodás, eutrofizáció, vízügyi beruházások, halászat, horgászat miatti zavarás, vadászat van negatív hatással az állományára.</p> <p>A26 - Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek E09 - Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül) F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek G08 – Hal- és vadállomány kezelése G09 - Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat) G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra L01 - Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés) L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás) N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön</p>

Faj neve:	cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>)* (r)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Vízinövényzetben gazdag halastavak, víztározók, mocsarak, morotvák, mélyebb vízállások fészkelője. Szórványos fészkelőfaj a naszályi Ferencmajori-halastavak területén.
Állomány nagyság (jelöléskor):	0-4 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	0-4 pár (fészkelő)

Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya jelentősen csökken. Európai és hazai fészkelő és vonuló állománya enyhén növekvő tendenciát mutat. A tervezési területen bizonytalan.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	<p>Túltartott halállomány, halgazdálkodás, hínártársulások kaszálása élőhelyvesztést okoznak. Emiatt a vizes élőhelyrekonstrukciók és élőhelyfejlesztések elősegítik megtelepedését.</p> <p>A26 - Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek E09 - Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül) F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek G08 – Hal- és vadállomány kezelése G09 - Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat) G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás) N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön</p>

Faj neve:	bölgömbika (<i>Botaurus stellaris</i>)* (r)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A mocsarak, lápok, nagyobb tavak, halastavak, víztározók nádasaiban, szegélyében fészkel. Lágyszárú dominanciájú vizes élőhelyek, gyepek közelében legvalószínűbb az előfordulása. A naszályi Ferencmajori-halastavak és az Által-ér menti Nagy-Kacsás-tó nagyobb kiterjedésű nádasainak szórványos költőfaja.
Állomány nagyság (jelöléskor):	4-6 pár (fészkelő)

Állománynagyság (tervkészítéskor):	4-6 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományát rejtett életmódja és a gyakori poligámia miatt nehéz pontosan meghatározni. Európai állományát stabilnak feltételezik, hazai állománya mérsékelten csökken. A revírek száma ingadozhat az adott év szárazságának függvényében. A tervezési területen stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	<p>Élőhelyeinek felszámolása, nyári időszakokban a vizes élőhelyek kiszáradása, zavarás, nádaratás, predáció (róka, vaddisznó). Nagy és közép feszültségű vezetéknek repülés, áramütés.</p> <p>A26 - Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek</p> <p>D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)</p> <p>F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)</p> <p>G08 – Hal- és vadállomány kezelése</p> <p>G09 - Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)</p> <p>G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása</p> <p>G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra</p> <p>I01 – Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok</p> <p>I02 - Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)</p> <p>L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás</p> <p>L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)</p> <p>N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p> <p>D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát</p> <p>D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)</p> <p>E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra</p> <p>F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében</p>

F12 - Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kobocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>)* (r)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Az állomány zöme lakott területeken, falvakban és a tanyavilágban költ. A Ferencmajori-halastavak területén rendszeres vonulófaj.
Állomány nagyság (jelölés):	2 pár
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	jelenleg nem ismert költése a területen. A Natura 2000 terület peremén költő 2 pár sikeres fiókanevelésében a madárvédelmi terület fontos szerepet tölt be.
Állomány változásának tendenciái és okai:	nem ismert
Faj veszélyeztetettsége:	közepesen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	A05 – Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás) N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát D03 – Napenergia, beleértve az infrastruktúrát D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra

H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>)* (r)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Tipikus fészkelőhelyei az alföldi mocsarak, tavak, halastavak, folyóvölgyek, csatornák, holtágak dús és magas növényzetet (nádasok, gyékényesek). Megtelepedéséhez tavasszal legalább 20-30 cm-es vízborítás szükséges, de ha megfelelő táplálék áll rendelkezésre a száraz füves pusztákon, mezőgazdasági területeken is megtelepedhet. A naszályi Ferencmajori-halastavak nádasaiban rendszeresen költő madárfaj.
Állomány nagyság (jelöléskor):	3-6 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	3-6 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekszik. A faj állománya az 1970-es évekre kritikus mélypontot ért el. A dúvadírtás szigorú szabályozása kedvezően hatott a költőpárok számára. A költőpárok aktuális száma nagymértékben függ a táplálékellátottságtól, pocokgradációs években akár 50-100%-kal is emelkedhet. A tervezési területen stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Illegális pusztítás (csapdázás, mérgezés), élőhelyeinek szárazodása, nádasok, gyékényesek levágása fészkelési időben, emlősök predációja, öntözőberendezések üzemeltetése (maga az öntözés ténye fészkelőhelyein, de az azzal járó infrastruktúra kiépítése, a csatornapartok intenzív használata is). A05 – Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül) G08 – Hal- és vadállomány kezelése G09 - Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)

G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása
 G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra
 L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás
 L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>)* (r)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Tatai Öreg-tavat szegélyező erdőterületek, közparkok.
Állomány nagyság (jelöléskor):	10-15 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	10-15 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekszik. Tervezési területen kissé növekvő.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Erdőgazdálkodás, közparkok kezelése. A05 – Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából B06 – Fakitermelés B07 – Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is B08 – Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát) B09 – Tarvágás E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra

Faj neve:	balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>)* (r)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Tatai Öreg-tavat szegélyező erdőterületek, közparkok.
Állomány nagyság (jelöléskor):	10-12 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	10-12 pár (fészkelő)

Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya stabil. Tervezési területen kissé növekvő.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Erdőgazdálkodás, közparkok kezelése. A05 – Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából B06 – Fakitermelés B07 – Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is B08 – Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát) B09 – Tarvágás E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra

Faj neve:	fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>) (r)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Állandó faj, természetes állapotú, öreg lombos erdeink kisszámú fészkelője. A középhegységi lombos erdők mellett más egyéb élőhelyen is megtalálható, mint az ártéri erdők, alföldi tölgyesek stb. Amennyiben talál vastag, idős fákat odúja kialakításához, fragmentált erdőfoltokban is megtelepszik, lombos és túlevelű állományokban egyaránt. A legnagyobb denzitást középhegységi bükköseinkben éri el. A teljes tervezési területen előfordul kis számban, stabil állománnyal.
Állománynagyság (jelöléskor):	5-10 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	5-10 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya rövid távon stabil. Hazánkban mára egy igen gyors expanzió hatására országosan elterjedté vált, a hazai fészkelőállomány több évtizede folyamatos növekedést mutat. A növekvő állománysűrűség magyarázata egyfelől az erdősültség növekedése, illetve az erdők idősödése lehet, másfelől a faj élőhelyi preferenciájának szélesedése. Tervezési területen kissé növekvő.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Erdőgazdálkodás, közparkok kezelése.

A05 – Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából
 B06 – Fakitermelés
 B07 – Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is
 B08 – Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát)
 B09 – Tarvágás
 E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra

Faj neve:	nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>)* (r)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Általánosan elterjedt faj, csak a zárt, erdős térségeket kerüli. Telepesen, gyakran vegyes gémtelepeken fészkel. Kolóniái fűzbokrokban, tavak, mocsarak, lápok, halastavak nádasaiban vannak. A naszályi Ferencmajori-halastavak rendszeres költőfaja. Táplálkozóhelyei sekély vízű természetes vagy mesterséges állóvizek és vízfolyások. Száraz területeken, így kaszált gyepeken, legelőkön és lucernatarlókon is gyakran vadászik. Télen be nem fagyott, meleg vízű területeken vagy áramló vizek mentén fordul elő.
Állománymagyság (jelöléskor):	1-5 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	1-5 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekedést mutat, hazai állománya az utóbbi időszakban erősen növekvő. a tervezési területen kissé növekvő.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyeinek felszámolása, nyári időszakokban a vizes élőhelyek kiszáradása, zavarás, nádaratás, predáció (róka, vaddisznó). Nagy és közép feszültségű vezetéknek repülés, áramütés. A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység

F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)
 F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek
 G08 – Hal- és vadállomány kezelése
 G09 – Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)
 G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása
 G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra
 L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás
 L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)
 N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 D01 – Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát
 D03 – Napenergia, beleértve az infrastruktúrát
 D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra
 E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>)* (r)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Tatai Öreg-tavat szegélyező erdőterületek, közparkok.
Állománymagyság (jelöléskor):	10-20 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	10-20 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekvő. A tervezési területen kissé növekvő.
Faj veszélyeztetettsége:	Kissé veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Erdőgazdálkodás, közparkok kezelése. B06 – Fakitermelés B07 – Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is

B08 – Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát)
B09 – Tarvágás

Faj neve:	rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (r)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Fészkelési időben a Dunántúl déli részén fordul elő nagy sűrűségben, korábbi, kedvező állapotban fennmaradt költőhelyeit folyamatosan foglalja vissza. Kedveli a vizes élőhelyek közelségét. Az alföldek és az alacsony dombvidékek azon területeit részesíti előnyben, ahol a táplálékabőség mellett költésre alkalmas erdőket, fasorokat, facsoportokat talál.
Állomány nagyság (jelölés):	0-1 pár fészkelő
Állomány nagyság (tervkészítés):	0-1 pár fészkelő
Állomány változásának tendenciái és okai:	Jelenleg nem ismert költése a területen. A Natura 2000 területhez közel költő pár sikeres fiókanevelésében a madárvédelmi terület fontos szerepet tölt be.
Faj veszélyeztetettsége:	veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Mérgezések, fészkek körüli – főleg a fahasználatok és halastó hasznosítás miatti – zavarás, áramütés, légvezetékek ütközés. A05 – Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek B08 – Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát) D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (belső és külső hatás) E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát D03 – Napenergia, beleértve az infrastruktúrát

D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra
 F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>)* (r)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Mocsarak, lápok, tavak, halastavak, víztározók, holtágak nádasaiban, nádszegélyében fészkel. Kisebb kiterjedésű vizes élőhelyek nádasában is költ. Általánosan elterjedt, a Dunántúlon elsősorban a dunántúli-dombság vizes élőhelyein valószínűsíthető a fészkelése. Kis egyedszámú fészkelő állománya jellemzően előfordul a Ferencmajori-halastavak területén, de 1-2 pár megjelenik az Öreg-tavon is.
Állománynagyság (jelöléskor):	15-20 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	15-20 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Rejtett életmódja miatt állományának méretét nehéz becsülni. Világállománya csökken, de európai állománya stabil. A tervezési területen bizonytalan.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nádirtás a költési időben, csatornák, gátoldalak karbantartása, csapadékviszonyok, nem megfelelő vízmegőrzés, légvezetéknek ütközés, predáció. A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül) F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból G08 – Hal- és vadállomány kezelése G09 - Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)

G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása
G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra
I01 – Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok
I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok
L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás
L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)
N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra
F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében

Faj neve:	hamvas küllő (<i>Picus canus</i>)* (r)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A tatai Öreg-tó környéki erdők kis egyedszámú fészkelő faja, de alkalomszerűen a Ferencmajori-halastavak fasoraiban is megtelepszik.
Állománynagyság (jelöléskor):	10-15 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	10-15 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya rövid távon stabil. A tervezési területen kissé növekvő.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Erdőgazdálkodás, közparkok kezelése. A05 – Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából B06 – Fakitermelés B07 – Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is B08 – Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát) B09 – Tarvágás

E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra

Faj neve:	pettyes vízicsibe (<i>Porzana porzana</i>)* (r)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Sekély vízű, ecset és hernyópázsitos rétek jellegzetes költőfaja. Mind az őszi, mind a tavaszi vonulás során megfigyelhető halastavak, víztározók náddal-gyékénnyel sűrűbben benőtt szegélyében. A Ferencmajori-halastavak fészkelő faja.
Állománymagyság (jelöléskor):	2-5 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	2-5 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya stabilnak tartott, európai állománytrendje nem ismert. A faj rejtett éjszakai életmódja miatt nehéz felmérni az állományát, hazai pontos adatok nem állnak rendelkezésre. A tervezési területen csökkenő állományú.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Szárazodás, vízvisszatartás hiánya, hínártársulások kaszálása, vadak taposása. A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek G08 – Hal- és vadállomány kezelése G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás) N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Faj neve:	gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>)* (r)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A hazai szikes területek egyik jellegzetes karakterfaja. Klasszikus, természetes fészkelőhelyei a szikes tavak,

	vakszikes területek, legeltetett vízállásos szikes gyepek és legelőtavak, de költ mesterséges élőhelyeken is: vízállásos szántókon, lecsapolt halastavakon, rizsföldeken, kavicsbányatavakon. Kevésbé területhű, jellegzetes opportunistá fészkelő. A leeresztett tavak medrében fordul elő. Ferencmajori halastavak 3-as tőegységén jelentős üzemvízszint csökkentéssel kialakuló szigeteken költ.
Állomány nagyság (jelölés):	0-7 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítés):	0-7 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállományának trendje bizonytalan, az európai állomány mérete ingadozó. Hazai költőállománya jelentősen függ az évi csapadék mennyiségétől, szoros kapcsolatban van a tengerparti populációkkal is. A tervezési területen fluktuáló.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vízszint ingadozás, ökológiai vízkormányzás hiánya, fás szárú inváziós fajok és nádasok terjedése, gyepgazdálkodás felhagyása, predáció. A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek G08 – Hal- és vadállomány kezelése G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás) N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>) (r)
Irányelv melléklete:	- (Article1)
Faj előfordulásai a területen:	Folyó- és állóvizek parti fűzeseiben, hullámtéri puhafás ligeterdőkben, mocsarak fűzfáin, ritkán nádasokban fészkel. Fészket fákra, nagyobb cserjékre vagy kivételes esetekben nádszálakra építi. Fészkelését mind a hat nagytájon kimutatták, elsősorban a folyók és nagyobb

	természetes tavak, halastavak mentén. Előfordulása a területen: naszályi Ferencmajori-halastavak, Nagy-Kacsás tó melletti nádas.
Állománynagyság (jelöléskor):	8-15 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	8-15 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya stabil volt, az utóbbi két évtizedben több országban csökkent. A hazai állomány változásának iránya bizonytalan. A tervezési területen stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyének nem megfelelő kezelése, vízparti fűzfák kivágása. B07 – Lábonálló és fekvő holtfa eltávolítása, beleértve a törmeléket is B08 – Idős fák eltávolítása (kivéve a lábonálló vagy fekvő holt fát) F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül) G09 - Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)

Faj neve:	küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>)* (r)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Szórványosan telepesen fészkel az alföldi természetes és mesterséges tavak szigetein, folyóvízi zátonyokon, kavicsbánya tavakon. Önállóan is alkot telepet, de más sirály- és partimadár-fajokhoz is csatlakozhat. Nyílt vízterületek, lágyszárúak dominálta vizes élőhelyek, szikes és szikesedére hajlamos gyepek kedvezőek a megtelepedéséhez. A naszályi Ferencmajori-halastavakon a vízkormányzás függvényében esetenként költő faj. Költésére a 3-as tóegység megfelelő vízszintje esetében lehet számítani, annak szigetének kibukkanásával.
Állománynagyság (jelöléskor):	0-100 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	0-100 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az európai állományok alakulása helyenként és időben eltérő irányú, de összességében stabil. Magyarországon

Faj veszélyeztetettsége:	valószínűleg soha nem volt túl gyakori. A tervezési területen fluktuáló.
Veszélyeztető tényezők:	Közepesen veszélyeztetett. Áradások, vízkormányzás, szigetek benövényesedése, interspecifikus kompetíció a fészkelő telepen, predáció. A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek G08 – Hal- és vadállomány kezelése G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás) N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)* (r)
Irányelv melléklete:	- (Article1)
Faj előfordulásai a területen:	Országszerte elterjedt fészkelő. Tavakon, halastavakon, víztározókon, mély vizű mocsarakban és lápokon, holtágakban telepszik meg, csapadékos években szikes mocsarakban is költhet. Fészkeléskor kedveli a dús növényzetű, hínáros, zsiókás, nádas területeket, ahol nyílt vízfelszín is talál. A tervezési területen az összes vizes élőhelyen megtalálható.
Állomány nagyság (jelöléskor):	5-30 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	5-30 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya csökken, bár egyes populációi stabilak. Hazai fészkelőállományának trendjét nem lehet megállapítani a különböző felmérések eltérő módszertana miatt. Állománya az egyes évek csapadékviszonyainak függvényében eltérő. A tervezési területen fluktuáló.
Faj veszélyeztetettsége:	Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	A költő- és telelőterületeken tapasztalható szárazodás, eutrofizáció, vízügyi beruházások, halászat, horgászat

miatti zavarás, vadászat van negatív hatással az állományára.
A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek
F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)
F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból
G08 – Hal- és vadállomány kezelése
G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása
G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra
I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok
L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás
L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)
N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Telelő fajok

Faj neve:	vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>)* (w)
Írányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Nagyobb állóvizek közelében (tatai Öreg-tó, naszályi Ferencmajori-halastavak) nagyobb számú őszi és tavaszi átvonuló. Rendszeresen áttelel.
Állomány nagyság (jelöléskor):	200-2000 egyed (telelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	200-2000 egyed (telelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya csökkenő, a klímaváltozás hatására a vonulási időszaka is rövidül, illetve kevesebb madár kel útra, több telel ki fészkelőterülete környékén. A tervezési területen erősen csökkenő.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett.

Veszélyeztető tényezők:

Élőhelyek lecsapolása, legeltetés és kaszálás elmaradása, vadászat, mezőgazdasági vegyszerhasználat, olajszennyezések, zavarás a vonuló- és telelőhelyeken, pihenőhelyeken.

A mezőgazdasági károkozása miatt fontos az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések elérhetővé tétele.

A17 – Aratás és termőföldek vágása

A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban

A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek

D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)

E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek

E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység

F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)

F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek

F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák

F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból

G07 – Vadászat

G08 – Hal- és vadállomány kezelése

G09 – Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)

G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása

G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra

H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások

L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás

L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)

N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

D01 – Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát

D03 – Napenergia, beleértve az infrastruktúrát

D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)

E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra

E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek

F02 –Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken
 F03 – Más földhasználatú terület kereskedelmi vagy ipari területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)
 F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
 F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön
 N08 – Fajok elterjedésének változása (természetes bevándorlók) a klímaváltozás következtében

Faj neve:	nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>)* (w)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Általánosan elterjedt faj, csak a zárt, erdős térségeket kerüli. Telepesen, gyakran vegyes gémtelepeken fészkel. Kolóniái fűzbokrokon, tavak, mocsarak, lápok, halastavak nádasaiban vannak. A naszályi Ferencmajori-halastavak rendszeres költőfaja. Táplálkozóhelyei sekély vízü természetes vagy mesterséges állóvizek és vízfolyások. Száraz területeken, így kaszált gyepeken, legelőkön és lucernatarlókon is gyakran vadászik. Télen be nem fagyott, meleg vízü területeken vagy áramló vizek mentén fordul elő. A teljes tervezési területen kisebb egyedszámban előfordul.
Állománymagyság (jelöléskor):	200-350 egyed (telelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	200-350 egyed (telelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekedést mutat, hazai állománya az utóbbi időszakban erősen növekvő. A tervezési területen növekvő.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Zavarás, vaddisznó, légvezetékek, vizek állapota, halászati eszközök nem megfelelő ellenőrzése (ivadékvédő hálók). A17 – Aratás és termőföldek vágása A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek

D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)

E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek

E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység

F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek

F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák

F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból

G07 – Vadászat

G08 – Hal- és vadállomány kezelése

G09 – Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)

G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása

G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra

H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások

L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás

L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)

N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát

D03 – Napenergia, beleértve az infrastruktúrát

D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)

E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra

E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek

F02 –Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken

F03 – Más földhasználatú terület kereskedelmi vagy ipari területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)

F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében

F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében

H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>) (w)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Fészkelési időben a Dunántúl déli részén fordul elő nagy sűrűségben, korábbi, kedvező állapotban fennmaradt költőhelyeit folyamatosan foglalja vissza. Kedveli a vizes élőhelyek közelségét. Az alföldek és az alacsony dombvidékek azon területeit részesíti előnyben, ahol a táplálékabőség mellett költésre alkalmas erdőket, fasorokat, facsoportokat talál. A naszályi Ferencmajori-halastavak és a tatai Öreg-tó területén rendszeres vonulófaj.
Állománynagyság (jelöléskor):	5-12 egyed (telelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	5-12 egyed (telelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az utóbbi évtizedekben európai állománya szinte mindenütt növekedett. A hazai fészkelőállomány egy a 1970-es évek végéig tartó csökkenő tendencia után a fajra irányuló célzott védelmi intézkedések következtében látványosan emelkedett. Fokozatosan visszafoglalta az észak-dunántúli területein lévő élőhelyeit is. A tervezési területen enyhén növekvő.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Mérgezések, fészkek körüli – főleg a fahasználatok és halastó hasznosítás miatti – zavarás, áramütés, légvezetékeknek ütközés. A05 – Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából A17 – Aratás és termőföldek vágása A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek B06 – Fakitermelés B08 – Idős fák eltávolítása (kivéve a lábbonálló vagy fekvő holt fát) B09 – Tarvágás D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül) F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból

G07 – Vadászat
G08 – Hal- és vadállomány kezelése
G09 - Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)
G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása
G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra
H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások
L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás
N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát
D03 – Napenergia, beleértve az infrastruktúrát
D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra
E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
F02 –Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken
F03 – Más földhasználatú terület kereskedelmi vagy ipari területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)
F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Átvonuló fajok

Faj neve:	csörgőréce (<i>Anas crecca</i>)* (c)
Irányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Sekély, gazdag parti vegetációjú, eutrofizálódott vízfelületekhez kötődik. Alkalmi fészkelő, helyenként tömeges átvonuló. A Dunántúlról a Kis-Balatonról és a Balatonról mutatták ki nagyobb egyedszámban. Az utóbbi két évtizedben nagyobb mennyiségben jelent meg a

	Dunántúl egyes vizeinél is. Tatai Öreg-tó, Ferencmajori-halastavak.
Állománynagyság (jelöléskor):	600-1600 egyed (átvonuló)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	600-1600 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai és hazai fészkelőállományának trendje is bizonytalan, vonuló állománya mérsékelt csökkenést mutat. A tervezési területen stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	<p>Állományait veszélyeztető tényezők az élőhelyvesztés (vízrendezés, lecsapolás, erdősítés, szárazodás), a szabadidős tevékenységek a költő-, pihenő- és vedlőhelyeken, a vadászat direkt és indirekt hatásai, különösen az ólomsörét használatából eredő ólommérgezés, valamint a botulizmus.</p> <p>A17 – Aratás és termőföldek vágása A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül) F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból G07 – Vadászat G08 – Hal- és vadállomány kezelése G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás) N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p>

D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát
 E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
 F02 –Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken
 F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
 F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>)* (c)
Irányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Hazánk valamennyi vizes életterében, mocsarakban, tavaknál, halastavaknál, víztározóknál, folyók árterein és holtágaiban, csatornák mentén, rizsföldeken és egyéb árasztásokon is előfordul és költ. Sokszor a víztől távol is megjelenik. A teljes tervezési terület vizes élőhelyein jelentős egyedszámban előfordul.
Állományméret (jelölés):	3500-9000 egyed (átvonuló)
Állományméret (tervkészítés):	3500-9000 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya stabil. A telelő állomány mérsékelt csökkenést mutat. A tervezési területen stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	Kissé veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Vadászat zavaró hatásai, predáció (róka, vaddisznó, dalmányos varjú, vándorpatkány), botulizmus, a növényvédő szerek okozta mérgezések és környezetszennyezés (vízszennyezés). A03 – Vegyes művelésű és agro-erdészeti rendszerek átalakítása specializált termelésűvé (pl. monokultúra) A15 – Mezőgazdasági talajművelés (pl. szántás) A17 – Aratás és termőföldek vágása A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúziós szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek

E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység
 F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)
 F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek
 F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák
 F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból
 G07 – Vadászat
 G08 – Hal- és vadállomány kezelése
 G09 – Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)
 G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása
 G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra
 H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások
 L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás
 L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)
 N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 D01 – Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát
 D03 – Napenergia, beleértve az infrastruktúrát
 D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra
 E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
 F02 – Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken
 F03 – Más földhasználatú terület kereskedelmi vagy ipari területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)
 F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
 F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>) (c)
Írányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A teljes tervezési terület vizes élőhelyein kisebb egyedszámban előfordul.
Állománymagyság (jelöléskor):	200-350 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	200-350 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekvő, hazai fészkelőállománya is erős növekedést mutat. Vonulása egyre inkább tevődik át a Dunántúlra, így növekvő számot mutat ekkor is. A tervezési területen a trend bizonytalan.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	<p>Legfontosabb veszélyeztető tényező az élőhelyvesztés, így a vizesélőhely-rekonstrukciók és élőhelyfejlesztések elősegítik megtelepedését. A tőkés réce vadászatakor e faj felismerése különösen nehéz, ezért a vadászat is veszélyeztető tényezőként jelentkezik.</p> <p>A17 – Aratás és termőföldek vágása A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül) F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból G07 – Vadászat G08 – Hal- és vadállomány kezelése G09 – Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat) G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)</p>

N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra
 E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
 F02 –Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken
 F03 – Más földhasználatú terület kereskedelmi vagy ipari területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)
 F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
 F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>)* (c)
Írányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Legnagyobb számban az Alföldön fordul elő, érkezése szeptember közepére/végére tehető, számuk novemberben/decemberben tetőzik. Télen egy részük délebbre vonul tovább, így számuk januárban éri el a téli minimumot. Őszi tetőzése során nagyobb egyedszámban fordul elő a Hortobágyon, és a kiskunsági szikes tavak környékén, nagyobb természetes tavaknál. Újabban egyre nagyobb mennyiségben jelent meg a Dunántúlon is. Nagyobb állóvizek közelében (tatai Öreg-tó, naszályi Ferencmajori-halastavak) tömeges őszi és tavaszi átvonuló. Nagyobb egyedszámban rendszeresen áttelel.
Állománymagyság (jelöléskor):	20 000-50 000 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	20 000-50 000 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai fészkelőállománya stabil, a telető állomány létszáma növekvő, hazai állománya is mérsékelt növekedést mutat. A tervezési területen növekvő.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Zavarás, vadászat, nagyfeszültségű vezetéknek ütközés, nem megfelelő vízszint, kukoricatarlók korai beszántása, betárcsázása.

A mezőgazdasági károkozása miatt fontos az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések elérhetővé tétele.

A03 – Vegyes művelésű és agro-erdészeti rendszerek átalakítása specializált termelésűvé (pl. monokultúra)

A15 – Mezőgazdasági talajművelés (pl. szántás)

A17 – Aratás és termőföldek vágása

A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban

A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek

D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)

E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek

E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység

F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)

F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek

F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák

F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból

G07 – Vadászat

G08 – Hal- és vadállomány kezelése

G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása

G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra

H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások

L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás

L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)

N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát

D03 – Napenergia, beleértve az infrastruktúrát

D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)

E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra

E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek

F02 – Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken

F03 – Más földhasználatú terület kereskedelmi vagy ipari területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)
 F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
 F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön
 N08 – Fajok elterjedésének változása (természetes bevándorlók) a klímaváltozás következtében

Faj neve:	nyári lúd (<i>Anser anser</i>)* (c)
Irányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Vonuló állománya pihenő, éjszakázó helyként használja a tervezési terület nagy, nyíltvízes részeit.
Állománymagyság (jelöléskor):	1300-5 000 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	1300-5 000 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az elmúlt évtizedekben mindenütt növekedett vagy legalább szinten maradt az állomány. A tervezési területen növekvő a trend.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Zavarás, vadászat, nagyfeszültségű vezetéknek ütközés, nem megfelelő vízszint, kukoricatarlók korai beszántása, betárcsázása. A mezőgazdasági károkozása miatt fontos az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések elérhetővé tétele. A03 – Vegyes művelésű és agro-erdészeti rendszerek átalakítása specializált termelésűvé (pl. monokultúra) A15 – Mezőgazdasági talajművelés (pl. szántás) A17 – Aratás és termőföldek vágása A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység

F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)

F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek

F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák

F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból

G07 – Vadászat

G08 – Hal- és vadállomány kezelése

G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása

G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra

H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások

L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás

L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)

N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát

D03 – Napenergia, beleértve az infrastruktúrát

D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)

E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra

E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek

F02 –Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken

F03 – Más földhasználatú terület kereskedelmi vagy ipari területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)

F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében

F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében

H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>)* (c)
Írányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Nagyobb állóvizek közelében (tatai Öreg-tó, naszályi Ferencmajori-halastavak) kis számú őszi és tavaszi átvonuló. Rendszeresen áttelel.
Állománynagyság (jelöléskor):	500-4000 egyed (átvonuló)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	500-4000 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya csökkenő, a klímaváltozás hatására a vonulási időszaka is rövidül, illetve kevesebb madár kel útra, több telet ki fészkelőterülete környékén. A tervezési területen erősen csökkenő.
Faj veszélyeztetettsége:	Erősen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	<p>Élőhelyek lecsapolása, tőzegkitermelés, legeltetés és kaszálás elmaradása, vadászat, mezőgazdasági vegyszerhasználat, olajszennyezések, zavarás a vonuló- és telelőhelyeken, pihenőhelyeken.</p> <p>A mezőgazdasági károkozása miatt fontos az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések elérhetővé tétele.</p> <p>A03 – Vegyes művelésű és agro-erdészeti rendszerek átalakítása specializált termelésűvé (pl. monokultúra)</p> <p>A15 – Mezőgazdasági talajművelés (pl. szántás)</p> <p>A17 – Aratás és termőföldek vágása</p> <p>A21 – Növényvédőszeresek használata a mezőgazdaságban</p> <p>A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek</p> <p>D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)</p> <p>E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek</p> <p>E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység</p> <p>F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)</p> <p>F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek</p> <p>F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák</p> <p>F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból</p> <p>G07 – Vadászat</p> <p>G08 – Hal- és vadállomány kezelése</p> <p>G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása</p>

G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra
H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások
L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás
L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)
N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát
D03 – Napenergia, beleértve az infrastruktúrát
D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra
E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
F02 –Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken
F03 – Más földhasználatú terület kereskedelmi vagy ipari területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)
F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön
N08 – Fajok elterjedésének változása (természetes bevándorlók) a klímaváltozás következtében

Faj neve:	barátréce (<i>Aythya ferina</i>) (c)
Írányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	A vonuláson és teleléskor is a nagyobb tavakat, halastavakat, víztározókat, folyókat preferálja. A teljes tervezési terület vizes élőhelyein változó egyedszámban előfordul.
Állománymagyság (jelöléskor):	400-800 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	400-800 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai fészkelő- és telelőállománya is csökkenő. A tervezési területen csökkenő.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

Érzékenyen reagál az élőhelyek változásaira, táplálékforrás átalakulására, túllegeltetésre, vízviszonyok megváltozására. A költő- és telelőterületeken tapasztalható szárazodás, eutrofizáció, vízügyi beruházások, halászat, horgászat miatti zavarás, vadászat van negatív hatással az állományára.

A17 – Aratás és termőföldek vágása
A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek
E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység
F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)
F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek
F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák
F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból
G07 – Vadászat
G08 – Hal- és vadállomány kezelése
G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása
G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra
H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások
L01 – Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés)
L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás
L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)
N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát
E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
F02 – Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken
F03 – Más földhasználatú terület kereskedelmi vagy ipari területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)
F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében

F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>)* (c)
Irányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Kisszámú fészkelő, átvonuló és telelő faj. Vonuló állományának nagyobb része az őszi és tavaszi vonulás során a Dunántúlon jelent meg, a Dunántúl szerepe télen is kiemelt fontosságú. A tervezési területen halastavakon, mocsarakban fordul elő vonuló állománya.
Állomány nagyság (jelöléskor):	200-500 egyed (átvonuló)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	200-500 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európa egyes részein növekvő az állománya, a nagyobb részén a csökkenő tendencia jellemző. Hazai állománya az utóbbi évtizedben stabil-csökkenő tendenciájú. Országos állománytrendje vonuláskor az elmúlt két évtizedben csökkenést mutatott. A tervezési területen fluktuáló.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Érzékenyen reagál az élőhelyek változásaira, táplálékforrás átalakulására, túllegeltetésre, vízviszonyok megváltozására. A költő- és telelőterületeken tapasztalható szárazodás, eutrofizáció, vízügyi beruházások, halászat, horgászat miatti zavarás, vadászat van negatív hatással az állományára. A17 – Aratás és termőföldek vágása A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül) F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból

G07 – Vadászat
 G08 – Hal- és vadállomány kezelése
 G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása
 G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra
 H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások
 L01 – Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés)
 L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás
 L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)
 N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát
 E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
 F02 –Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken
 F03 – Más földhasználatú terület kereskedelmi vagy ipari területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)
 F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
 F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	vörösnakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>)* (c)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Az országban rendszeres átvonuló ősszel és tavasszal, enyhe teleken alkalmilag áttelel. Tatai Öreg-tó, Ferencmajori halastavak.
Állomány nagyság (jelöléskor):	5-51 példány (vonuló)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	5-51 példány (vonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állományváltozásának trendje nem ismert, hazai előfordulása vonulásban enyhe növekedést mutat (változó vonulási útvonal). A tervezési területen fluktuáló.
Faj veszélyeztetettsége:	Erősen veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

Vadászat, zavarás, élőhelyének átalakítása, mezőgazdasági kultúraváltás, turisztikai fejlesztések, legeltetés hiánya.

A03 – Vegyes művelésű és agro-erdészeti rendszerek átalakítása specializált termelésűvé (pl. monokultúra)

A15 – Mezőgazdasági talajművelés (pl. szántás)

A17 – Aratás és termőföldek vágása

A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban

A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek

D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)

E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek

E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység

F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)

F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek

F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák

F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból

G07 – Vadászat

G08 – Hal- és vadállomány kezelése

G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása

G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra

H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások

L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás

L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)

N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát

D03 – Napenergia, beleértve az infrastruktúrát

D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)

E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra

E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek

F02 – Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken

F03 – Más földhasználatú terület kereskedelmi vagy ipari területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)
F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön
N08 – Fajok elterjedésének változása (természetes bevándorlók) a klímaváltozás következtében

Faj neve:	fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>)* (c)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Előfordulása erősen kötődik a lágy szárú dominanciájú vizes élőhelyekhez és a nyílt vízfelületekhez. A tervezési területen nagy számú átvonuló.
Állományméret (jelölés):	20-50 egyed (átvonuló)
Állományméret (tervkészítés):	20-50 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya stabil, hazai állománya a vízviszonyok függvényében fluktuál. A tervezési területen fluktuáló.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vízkezelés a mesterséges élőhelyeken, tókaszállás, hínárirtás, a természetes vizes élőhelyek vízháztartásának kedvezőtlen rendezése, predáció. A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás) N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
 F12 - Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kobocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	kormos szerkő (<i>Chlidonias niger</i>)* (c)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Elsősorban az Alföldön kisszámú, ingadozó állomány nagyságú telepesen fészkelő madárfaj, a Dunántúlon is előfordul költőfajként. A tervezési területen nagy számú átvonuló.
Állomány nagyság (jelöléskor):	250-650 egyed (átvonuló)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	250-650 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állományát erősen befolyásolják az aktuális év felszíni vízborítási viszonyai. A világállomány trendje csökkenő, a hazai állomány a mindenkori csapadékmennyiség következtében kialakuló vizes élőhelyektől függően erősen ingadozó. A tervezési területen stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vízkezelés a mesterséges élőhelyeken, tókaszálás, hínárirtás, a természetes vizes élőhelyek vízháztartásának kedvezőtlen rendezése, predáció. A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás) N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
 F12 - Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kobocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>)* (c)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A Ferencmajori-halastavak területén rendszeres vonulófaj.
Állomány nagyság (jelöléskor):	50-150 egyed
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	50-150 egyed
Állomány változásának tendenciái és okai:	Hazai állományában enyhe csökkenés mutatkozik, inkább a Tisza mentén tapasztalható csak lokális állománynövekedés. A tervezési területen csökkenő.
Faj veszélyeztetettsége:	Kissé veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	A17 – Aratás és termőföldek vágása A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül) F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)

N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát
 D03 – Napenergia, beleértve az infrastruktúrát
 D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra
 E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
 F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
 F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) (c)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Vonuláskor a nyílt, alkalmas vízállapotú helyeken nagy csapatban is jelen lehet. A naszályi Ferencmajori-halastavak területén rendszeres vonulófaj.
Állománymagyság (jelöléskor):	50-135 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	50-135 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állományára trendet a faj nagy elterjedési területe miatt nem lehet meghatározni. Az országos trendje bizonytalan-növekvő (a bizonytalanság a növekvő felmérési aktivitásból fakad). A tervezési területen csökkenő.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Elektromos vezetékek és fejszerkezetek. (vonuláskori veszteségek - lelövés, elektromos hálózat) A17 – Aratás és termőföldek vágása A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek B08 – Idős fák eltávolítása (kivéve a lábönálló vagy fekvő holt fát) D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)

E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
 E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység
 F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)
 F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek
 F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák
 F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból
 G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása
 G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra
 H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások
 L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás
 L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)
 N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát
 D03 – Napenergia, beleértve az infrastruktúrát
 D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra
 E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
 F02 –Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken
 F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
 F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>)* (c)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Általánosan elterjedt faj, csak a zárt, erdős térségeket kerüli. Télen be nem fagyott, meleg víű területeken vagy

	áramló vizek mentén fordul elő. A teljes tervezési területen átvonul változó egyedszámban.
Állománynagyság (jelöléskor):	200 egyed (átvonuló)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	200 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekedést mutat, hazai állománya az utóbbi időszakban erősen növekvő. A tervezési területen növekvő.
Faj veszélyeztetettsége:	Kissé veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Zavarás, vaddisznó, légvezetékek, vizek állapota, halászati eszközök nem megfelelő ellenőrzése (ivadékvédő hálók). A17 – Aratás és termőföldek vágása A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül) F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból G08 – Hal- és vadállomány kezelése G09 – Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat) G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás) N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát

D03 – Napenergia, beleértve az infrastruktúrát
D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra
E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
F02 –Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken
F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>)* (c)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Nagyobb vonuló állománya a naszályi Ferencmajori-halastavak területén van.
Állománymagyság (jelöléskor):	50-90 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	50-90 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya növekszik, európai állománya rövidtávon csökkenő, más elemzések szerint stabil. Országos állománya csökkenő. A tervezési területen stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vizek visszatartásának és megőrzésének hiánya, zavarás, nádirtás, halastavakon nem megfelelő időben végzett vízkormányzás, mederkotrás, predáció (vaddisznó), légvezetékeknek ütközés. A17 – Aratás és termőföldek vágása A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák

F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból
 G09 - Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)
 G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása
 G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra
 L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás
 L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)
 N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát
 D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
 F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
 F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	daru (<i>Grus grus</i>) (c)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Jellemzően vonuló faj, az 1910-es évekig költött Magyarországon. Vonuláskor az ország egész területén előfordul. Az elmúlt évtizedekben jelentősen gyarapodott a dunántúli észlelések gyakorisága és a megfigyelt csapatok mérete is. A teljes tervezési területen nagyobb számú átvonuló ősszel (szeptember-november), és kis létszámú tavasszal (március). Éjszakázó kis létszámú csapatai alkalomszerűen jelennek meg az Öreg-tavon és a Ferencmajori-halastavakon.
Állomány nagyság (jelöléskor):	30-100 egyed (átvonuló)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	30-100 egyed (átvonuló)

Állomány változásának tendenciái és okai:	Világ- és európai állománya is növekvő, bár néhány populációja csökken. A jelentős növekedésben a költőállomány növekedése mellett a telelőterület északabbra tolódása és a vonulási útvonalak módosulása is szerepet játszott. A tervezési területen növekvő.
Faj veszélyeztetettsége:	Kissé veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	<p>A táplálkozóterületekként szolgáló szántók vetésszerkezetének megváltozása, éjszakázóhelyek zavarása, halastavak lecsapolásának és mocsarak vízpótlásának nem megfelelő időzítése, légvezetékek ütközés.</p> <p>A03 – Vegyes művelésű és agro-erdészeti rendszerek átalakítása specializált termelésűvé (pl. monokultúra) A15 – Mezőgazdasági talajművelés (pl. szántás) A17 – Aratás és termőföldek vágása A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül) F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból G08 – Hal- és vadállomány kezelése G09 - Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat) G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás) N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát D03 – Napenergia, beleértve az infrastruktúrát</p>

D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
F02 –Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken
F03 – Más földhasználatú terület kereskedelmi vagy ipari területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)
F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>)* (c)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A tervezési területen a leeresztett tavak medrében fordul elő vonulási időszakban.
Állomány nagyság (jelöléskor):	10-52 egyed (átvonuló)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	10-52 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	A tervezési területen a vonuló állomány fluktuáló tendenciát mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Vizes élőhelyek, vízmegőrzés hiánya, legeltetéssel biztosított élőhely rehabilitáció hiánya, predáció, inváziós fajok terjedése, zavarás. A17 – Aratás és termőföldek vágása A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek G08 – Hal- és vadállomány kezelése G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás

L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)
 N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
 F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>) (c)
Irányelv melléklete:	I.
aj előfordulásai a területen:	Nagyobb vonuló állománya a naszályi Ferencmajori-halastavak területén van, kisebb számban más tavakon is jelen van.
Állománynagyság (jelöléskor):	100-260 egyed (átvonuló)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	100-260 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	A tervezési területen stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vizek visszatartásának és megőrzésének hiánya, zavarás, nádirtás, cserjeirtás, fakivágás halastavakon nem megfelelő időben végzett vízkormányzás, mederkotrás, predáció (vaddisznó), légvezetékek ütközés. A17 – Aratás és termőföldek vágása A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek B08 – Idős fák eltávolítása (kivéve a lábönálló vagy fekvő holt fát) D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból G09 - Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat) G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása

G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra
 L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás
 L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)
 N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát
 D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
 F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	kis kárókatona (<i>Phalacrocorax pygmeus</i>)* (c)
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Költési időn kívül a nagyobb tavakon, halastavakon, nagyobb vízfolyásokon és csatornákon fordul elő. A tatai Öreg-tavon szórványosan fordul elő, a naszályi Ferencmajori-halastavak területén rendszeres.
Állomány nagyság (jelöléskor):	150-410 egyed (vonuló)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	150-410 egyed (vonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Állománya a teljes elterjedési területén jelenleg stabil vagy növekvő tendenciájú. A tervezési területen stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vizes élőhelyek átalakítása, lecsapolása, nem megfelelő vízkormányzás, zavarás, gyérítés, vadászat, emlős predáció, légvezetékek ütközés. A17 – Aratás és termőföldek vágása A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek B08 – Idős fák eltávolítása (kivéve a lábönálló vagy fekvő holt fát) D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek

E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység
 F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül)
 F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek
 F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák
 F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból
 G08 – Hal- és vadállomány kezelése
 G09 – Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)
 G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása
 G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra
 H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások
 L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás
 L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)
 N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 D01 – Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát
 D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
 F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
 F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	pajzsos cankó (<i>Philomachus pugnax</i>)* (c)
Irányelv melléklete:	I., II.
Faj előfordulásai a területen:	Gyakori őszi és tömeges tavaszi átvonuló. Elöntéseken, szántóföldeken, halastavakon, szikes tavakon és pusztákon egyaránt megjelenik. Előfordulhatnak átnyaraló és áttelelő példányok. A tervezési területen a leeresztett tavak medrében fordul elő.

Állománymagyság (jelöléskor):	500-2200 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	500-2200 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya csökkenő tendenciát mutat, nálunk nincs kimutatható állományváltozási trendje. A Tervezési területen fluktuáló.
Faj veszélyeztetettsége:	Kissé veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Nem megfelelő vízszint a tavaszi és őszi gyülekezési időszakban, víztestek szennyezése, mezőgazdaság intenzifikációja vagy művelés felhagyása. A17 – Aratás és termőföldek vágása A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás) N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Faj neve:	kanalagém (<i>Platalea leucorodia</i>)* (c)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A naszályi Ferencmajori-halastavak területén rendszeres vonulófaj.
Állománymagyság (jelöléskor):	12-65 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	12-65 egyed (átvonuló)

<p>Állomány változásának tendenciái és okai:</p>	<p>Világállományának trendje bizonytalan, egyedül Nyugat-Európában növekedett az állománya, a többi európai területen csökkent. Okai között feltételezhető a vonulási útvonalon és telelőhelyeken fokozódó illegális lelővések, illetve számottevő a múlt századtól kezdődő jelentős mértékű lecsapolások okozta a vizes élőhelyek megszűnése. A csapadékviszonyok függvényében is fluktuálódik az állománya. A tervezési területen is fluktuáló.</p>
<p>Faj veszélyeztetettsége:</p>	<p>Közepesen veszélyeztetett.</p>
<p>Veszélyeztető tényezők:</p>	<p>Légvezetéknek ütközés, nem megfelelő vízszint a tavaszi és őszi gyülekezési időszakban, zavarás, nádas, gyékényes vegetáció túlzott mértékű visszaszorítása. A17 – Aratás és termőföldek vágása A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül) F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élőködés, patogenitás) N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön</p>

Faj neve:	réti cankó (<i>Tringa glareola</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Rendszeres és igen gyakori őszi, illetve gyakori tavaszi átvonuló. Főként szikes tavakon, árasztásokon, lecsapolt halastavakon, nedves kaszálókon, réteken és rizsföldeken jelenik meg, akár több százas vagy ezres csapatokban. Dunántúli pihenőhelyei között jelentősek a nagyobb halastavak. A tervezési területen a leeresztett tavak medrében fordul elő.
Állomány nagyság (jelöléskor):	300-1200 egyed (átvonuló)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	300-1200 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya stabilnak tekintett, állományának hazai trendje nem ismert. A tervezési területen fluktuáló.
Faj veszélyeztetettsége:	Kissé veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Nem megfelelő vízszint a tavaszi és őszi gyülekezési időszakban, víztestek szennyezése, mezőgazdaság intenzifikációja vagy művelés felhagyása. A17 – Aratás és termőföldek vágása A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás) N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

Jelölő értékek javasolt közösségi jelentőségű madárfajok:

Faj neve:	kis lilik (<i>Anser erythropus</i>)* (c)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A Dunántúlon egyre növekvő számban fordul elő. A vonulási és téli időszakban esetenként megfigyelhető a KMT nagyobb kiterjedésű nyílt területein, nagyobb halastavakon.
Állomány nagyság (jelöléskor):	1-10 egyed (átvonuló)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	1-10 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világ- és európai állománya csökkenő, hazai állományának országos trendje bizonytalan. A tervezési területen fluktuáló.
Faj veszélyeztetettsége:	közepesen veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Vadgazdálkodás, riasztás, nagyfeszültségű vezetékeknek ütközés, nem megfelelő vízszint tartása a tavaszi, őszi gyülekezési és telelési időszakban, zavarás, kukoricatarlók korai beszántása, betárcsázása. A03 – Vegyes művelésű és agro-erdészeti rendszerek átalakítása specializált termelésűvé (pl. monokultúra) A15 – Mezőgazdasági talajművelés (pl. szántás) A17 – Aratás és termőföldek vágása A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek E09 – Egyéb földi, vízi és légi közlekedési tevékenység F05 – Sport, turisztikai és szabadidős infrastruktúra létrehozása vagy fejlesztése (városi vagy rekreációs területeken kívül) F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek F24 – Zaj-, fény-, hő- vagy egyéb szennyezést okozó lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák F31 – Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból G07 – Vadászat G08 – Hal- és vadállomány kezelése G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása

G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra
H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások
L04 – Természetes eutrofizáció vagy savasodás
L06 – Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élősködés, patogenitás)
N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát
D03 – Napenergia, beleértve az infrastruktúrát
D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra
E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
F02 –Építkezés vagy átalakítás (pl. lakott területé vagy településé) meglévő városi vagy rekreációs területeken
F03 – Más földhasználatú terület kereskedelmi vagy ipari területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)
F11 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi esővíz lefolyás következtében
F12 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezése városi szennyvíz kibocsátása (kivéve vihar okozta kiáradás vagy városi esővíz lefolyások) következtében
H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön
N08 – Fajok elterjedésének változása (természetes bevándorlók) a klímaváltozás következtében

Faj neve:	parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>) (c)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A vonulási és téli időszakban esetenként megfigyelhető a KMT nagyobb kiterjedésű nyílt területein, nagyobb halastavakon.
Állománymagyság (jelöléskor):	1-4 egyed (vonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	1-4 egyed (vonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	A tervezési területen stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	közepesen veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

Erdőgazdálkodás, vadgazdálkodás, nem megfelelő földhasználat.
 A05 – Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából
 A17 – Aratás és termőföldek vágása
 A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban
 B06 – Fakitermelés
 B08 – Idős fák eltávolítása (kivéve a lábbonálló vagy fekvő holt fát)
 D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 E08 – Zaj-, fény- vagy egyéb szennyezést okozó földi, vízi és légi közlekedési tevékenységek
 H08 – Egyéb emberi beavatkozások és zavarások
 D01 - Szél-, hullám- és árapályenergia, beleértve az infrastruktúrát
 D03 – Napenergia, beleértve az infrastruktúrát
 D06 - Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 E01 - Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra
 F03 – Más földhasználatú terület kereskedelmi vagy ipari területté alakítása (kivéve lecsapolás, valamint tengerpart, torkolat és parti körülmények átalakítása)
 H01 – Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

A területen megtalálható, adatlapon nem szereplő **közösségi jelentőségű** madárfajok:

Magyar név	Tudományos név	Irányelv mellélete
billegetőcankó	<i>Actitis hypoleucos</i>	-
kanalas réce	<i>Anas clypeata</i>	II.
bőjti réce	<i>Anas querquedula</i>	II.
szirti sas	<i>Aquila chrysaetos</i>	I.
békászó sas	<i>Aquila pomarina</i>	I.
üstökös gém	<i>Ardeola ralloides</i>	I.
régi fülesbagoly	<i>Asio flammeus</i>	I.
kerceréce	<i>Bucephala clangula</i>	II.
pusztai ölyv	<i>Buteo rufinus</i>	I.
lappantyú	<i>Caprimulgus europaeus</i>	I.
széki lile	<i>Charadrius alexandrinus</i>	I.

kígyászölyv	<i>Circaetus gallicus</i>	I.
kékes rétihéja	<i>Circus cyaneus</i>	I.
hamvas rétihéja	<i>Circus pygargus</i>	I.
kék galamb	<i>Columba oenas</i>	II.
haris	<i>Crex crex</i>	I.
kerecsensólyom	<i>Falco cherrug</i>	I.
kék vércse	<i>Falco vespertinus</i>	I.
vándorsólyom	<i>Falco peregrinus</i>	I.
kis légykapó	<i>Ficedula parva</i>	I.
sárszalónka	<i>Gallinago gallinago</i>	II.
szerecsensirály	<i>Larus melanocephalus</i>	I.
nagy goda	<i>Limosa limosa</i>	II.
kis bukó	<i>Mergus albellus</i>	I.
barna kánya	<i>Milvus migrans</i>	I.
hegyi billegető	<i>Motacilla cinerea</i>	-
nagy póling	<i>Numenius arquata</i>	II.
kis póling	<i>Numenius phaeopus</i>	II.
halászsas	<i>Pandion haliaetus</i>	I.
darázsölyv	<i>Pernis apivorus</i>	I.
batla	<i>Plegadis falcinellus</i>	I.
aranylile	<i>Pluvialis apricaria</i>	I.
vörösnyakú vöcsök	<i>Podiceps grisegena</i>	-
kis vízicsibe	<i>Porzana parva</i>	I.
guvat	<i>Rallus aquaticus</i>	II.
partifecske	<i>Riparia riparia</i>	-
kis csér	<i>Sterna albifrons</i>	I.
karvalyposzáta	<i>Sylvia nisoria</i>	I.
piroslábú cankó	<i>Tringa totanus</i>	II.

18. táblázat: A tervezési területen előforduló, adatlapon nem szereplő közösségi jelentőségű madárfajok

4.3. Területhasználat

4.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

A tervezési terület 5 %-a erdő, 4,3 %-a gyepek (ebből legelő 2,9 %, rét 1,4 %). A terület több, mint fele (56 %-a) szántó művelési ágba tartozik. Kivett terület 21,1 %, a halastó területe a tervezési terület 10,2 %-a, nádas terület 1 %. Szőlő művelési ágban van a terület 1,6 %-a. Egyéb művelési ágak aránya nem éri el az 1 %-ot a tervezési területen.

Ingyen-nyilvántartás szerinti művelési ág megoszlás:

művelési ág	terület (ha)	arány(%)
erdő	124,1185	4,73
fásított terület	4,4898	0,17
gyümölcsös	20,0721	0,76
halastó	267,8952	10,21
kert	-	
kivett	554,2282	21,12
legelő	76,8812	2,93
nádas	27,8261	1,06
rét	36,9636	1,41
szántó	1469,0260	55,99
szőlő	42,4470	1,62
ÖSSZESEN:	2623,9477	100,0

19. táblázat: Művelési ág szerinti megoszlás

4.3.2. Tulajdoni viszonyok

Tulajdonosi szerkezet alapján a KMT területén belül meghatározó a magántulajdon (63,6 %). A magán gazdálkodók a tervezési terület 59 %-át birtokolják, a gazdasági társaságok a 4,6 %-át. Az önkormányzatok területe közel 10%.

Az erdők 40 %-a van állami tulajdonban, körülbelül egyharmaduk önkormányzati tulajdonú, a fennmaradó rész magántulajdonban van. A tervezési terület több, mint felét kitevő szántó területek túlnyomó többsége magántulajdonban van, a fennmaradó rész önkormányzati tulajdonú. Hasonló az arány a gyepek közül a rétek esetében. A legelő területek egyharmada van állami tulajdonban, kétharmaduk magán, illetve önkormányzati tulajdon. A kivett területek jelentős részét a Tatai Öreg-tó teszi ki, ami állami tulajdonban és az EDUVIZIG vagyongkezelésében van. A halastó művelési ágban lévő területek 100 %-ban állami tulajdonban vannak.

Tulajdonos	terület (ha)	arány %
Állami területek	700,0460	26,68
Önkormányzatok területe	255,7565	9,75
Természetes személyek területe	1547,8686	58,99
Gazdasági társaságok	120,2765	4,58
ÖSSZESEN:	2623,9477	100,0

20. táblázat: Tulajdoni viszonyok

4.3.3. Területhasználat és kezelés

Mezőgazdaság

A tervezési területen a DINPI vagyonekezelésében nincs ingatlan. A tervezési terület közel 56 %-a szántó művelési ágban van. Jelentős a víztér, vízzel borított terület és a nádasok kiterjedése, halastó művelési ágban van a terület több, mint 10%-a. A gyepek aránya nem jelentős, nem érik el az 5 %-ot. A kocsi területegység közel 100%-ban mezőgazdasági művelés alatt áll, nagytáblás szántók jelentenek táplálkozási lehetőséget elsősorban a vadludak számára.

A Ferencmajori-halastavak területegységen túlnyomó részben (kb. 85%) a halgazdálkodás dominál, a nád és vadgazdálkodás mellett. A halastórendszer környezetében, a fennmaradó területeken szántók és vetett gyepterületek fekszenek, mocsár maradványok beékelődésével. A gyepeket kaszálják.

A nádasok hasznosításával kapcsolatban a nádgazdálkodóval minden évben területhasználati egyeztetésre kerül sor, a megbeszéltek jegyzőkönyvben kerülnek rögzítésre.

A harmadik területegység, Tata-Vértesszőlős területén fekszik és a legváltozatosabb hasznosítású. A tatai Öreg-tavon halgazdálkodás folyik, míg több víztéren (Nagy- és Kiskacsástó, Derítő-tó) horgásztatás a jellemző hasznosítás. Nádgazdálkodás nincs a területen. A gyepeket jellemzően kaszálással hasznosítják. Azok túlhasználata nem jellemző. A cserjésedés, nádasodás kis foltokban jelenik meg.

A szántóföldi kultúra nagyon változatos, szemes gabonától a különböző kapás kultúrákig változó parcella mérettel.

Erdészet

Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A terület az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (Evt.) végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet 5. sz. melléklete alapján az alábbi erdőtervezési körzetekhez tartozik:

Gerecse-Vértesi Erdőtervezési Körzet (erdészeti azonosítóval):

Szomód (4514), Tata (4553), Tatabánya (4536), Vértesszőlős (4555)

Súri-Bakonyaljai erdőtervezési körzet:

Kocs (4547), Naszály (4551)

Valamennyi érintett település szakigazgatásilag a Pest Megyei Kormányhivatalhoz tartozik.

Ugyanezen rendelet 6. melléklete alapján a körzet erdőtervezése a 2023/2024-es évre van besorolva. A 206. számú Gerecse-Vértesi körzet erdőterve 2014. január 1-től 2023. december 31-ig érvényes.

A Nemzeti Földügyi Központ Erdészeti Főosztálya hivatalból megindította a **Gerecsei erdőtervezési körzetre** vonatkozó körzeti erdőtervezési eljárást.

A Tatai Öreg-tó KMT által érintett erdőtervezési körzetek:
Gerecse-Vértesi és a Súri-Bakonyaljai

A madárvédelmi területen az ingatlan-nyilvántatás szerint 124,1 hektár erdő, illetve 4,5 hektár fásított terület található. Ennél lényegesen nagyobb, 225,8 hektár az erdőtervezett erdők kiterjedése a tervezési területen. Ennek oka, hogy Tata város belterületén, kivett művelési ágban nyilvántartott erdőtervezett részletek is vannak. Az erdőtervezett területekből 223,6 hektárt tesznek ki az erdőrészletek, míg az egyéb részletek kiterjedése 2,2 ha.

Erdőtervezett erdők szinte kizárólag a tervezési terület Tatai Öreg-tó területegységén vannak Tata és Vértesszőlős területén (216,3 ha). Minimális kiterjedésű erdőtervezett erdők (7,3 ha) a Kocsi táplálkozóterületen is vannak. A területi adatok, a fás növényzet mintázata, illetve a kapcsolódó közösségi jelentőségű madárfajok alapján az erdők és azok fenntartási feladatai a vizes élőhelyekhez képest kisebb, de nem elhanyagolható szereppel bírnak a tervezési terület természetességi állapota és természeti értékei megőrzése, illetve a Natura 2000 célok megvalósítása vonatkozásában.

Tulajdonforma	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
állami tulajdon	57,6	25,6
magán tulajdon	106,6	47,1
rendezetlen	61,6	27,3
Összesen:	225,8	100,00

Erdőgazdálkodó	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Tata Város Önkormányzata	102,0	45,3
Vérteserdő Zrt. Gerecsei Erdészeti Igazgatóság	57,6	25,6
Rendezetlen gazdálkodási viszony	61,6	27,3

Magántulajdonos	4,6	2,0
Összesen:	225,8	100,00

A madárvédelmi terület erdei túlnyomó részben (90,6 %) védelmi elsődleges rendeltetésűek. A jórészt természetvédelmi elsődleges rendeltetés (80,6 %), kiegészül talajvédelmi, mezővédő és településvédelmi rendeltetésű erdőkkel. Gazdasági elsődleges rendeltetésű erdők a fentiekből következően a területnek csak kis részén vannak, a faanyagtermelő erdő besorolású részletek aránya 9,2 %. (A lentebbi, részletes kimutatásban és a további táblázatokban az egyéb részletek területadata már nem szerepel.)

Rendeltetés	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Természetvédelmi rendeltetésű erdők	180,6	80,6
Talajvédelmi rendeltetésű erdők	13,5	6,0
Mezővédő rendeltetésű erdők	8,0	3,6
Településvédelmi rendeltetésű erdők	0,8	0,4
<i>Védelmi rendeltetésű erdők (összesen)</i>	202,9	90,6
Faanyagtermelő erdők	20,7	9,2
<i>Gazdasági rendeltetésű erdők (összesen)</i>	20,7	9,2
Összesen:	223,6	100,0

Az állományok üzem mód szerinti besorolásánál nagyobb arányú az átmeneti üzem mód (56,8 %), a fennmaradó erdő részletek vágásos üzem módban vannak.

Üzem mód	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Átmeneti üzem mód	127,3	56,8
Vágásos üzem mód	96,3	43,2
Összesen:	223,6	100,0

Természetességi besorolás alapján az állományok jelentős részét az őshonos és idegenhonos fajok tekintetében kevert jellegű átmeneti erdők adják (52,1 %). A fennmaradó területen egyenlő arányban találhatók kultúrerdők és származék erdők.

Természetesség	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Átmeneti erdő	116,7	52,1
Kultúrerdő	53,9	24,1
Származék erdő	53,0	23,7
Összesen:	223,6	100,0

A tervezési területen jelenleg érvényben levő erdőtervek számos fakitermelési előírást, illetve lehetőséget tartalmaznak. A korosztályviszonyoknak és üzem módoknak megfelelően jelentős a különböző nevelővágásokra beütemezett erdők területe és aránya (együttesen 49,3 %). A 40 év alatti erdők kisebb hányada miatt a tisztításra tervezett erdők területe alacsony (1 %). Az átmeneti üzem módban kezelt erdőkben a haszonvételi gyérités és az egyéb termelés jellemző

(33,8%), ez gyakorlatilag a folyamatos erdőborítást biztosítja nagy területen, elsősorban az Öreg-tó parti sávjában.

A véghasználatok nagyjából öshonos, védelmi rendeltetésű állományokat érintenek és minden esetben tarvágások, arányuk 15%-nál magasabb.

Fahasználat módja	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Növedékfokozó gyérités (NFGY)	72,8	40,9
Egyéb termelés (ET)	53,4	30,0
Tarvágás (TRV)	28,0	15,7
Törzskiválasztó gyérités (TKGY)	14,9	8,4
Haszonvételi gyérités (HGY)	6,8	3,8
Tisztítás (TI)	1,7	1,0
Teljes terület:	177,6	100,0

Vadgazdálkodás, vadászat, halászat, horgászat

A tatai Öreg-tó a vízivad vadászata terén évtizedeken keresztül kiemelt helyet foglalt el. Bár egy 1740-es lőjegyzék szerint mindössze 1, 1748-ban pedig 3 lúd szerepelt az éves terítéken (STERBETZ, 1993), az Öreg-tó XX. századi lúdbőségéről több adalék is ismert. 1926 novemberében gróf Esterházy Ferenc az Öreg-tavon éjszakázó vadlúdcapatból csónakra szerelt fényszórók segítségével három éjjel 326, 200 illetve 93 ludat ejtett el (SZÉCHENYI, 1963). Ezen a meglehetősen etikátlan eseten túlmenően szintén az Esterházy uradalomhoz kötődik, hogy Esterházy Ferenc gróf az Öreg-tavon 605 libát ejtett el, vendégei 498-at és az uradalom személyzete további 271-et (NIMRÓD, 1936).

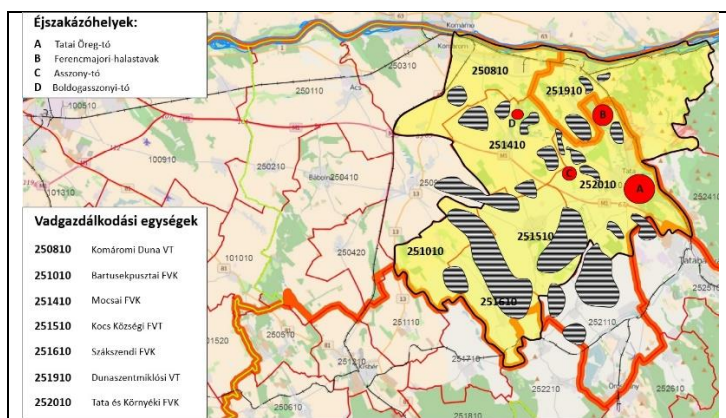
A módszereit és mértéktelenségüket illetően is etikátlannak tekinthető esetek mellett is szót kell ejteni arról a több évtizeddel később is bevett gyakorlatról, ahogy az 1960-as és 1970-es években az Öreg-tóról reggelente kihúzó vadlúdcapatokra a vadászok a tó medrében felállva, illetve a partmenti nádszegély fedezékéből vadásztak (KUGLI J. szóbeli közlése 2016). 1977-ben az Öreg-tóról került ki az országos libateríték 12%-a, amit FARAGÓ (1982) is túlzottnak tekinthető vadászati megterhelésként jelez.

Holland kutatók számoltak be azon tapasztalatukról, hogy 1980. november 22-én az Öreg-tóról kihúzó ludakra 20 perc alatt 305 lövés, másnap pedig 25 perc alatt 449 (!) lövés esett (BERGH & PHILIPPONA, 1986).

A Komárom-Esztergom megyei vadászati hatóság az 1980-as évek végétől egyre határozottabb partnerévé vált az Öreg-tó természetvédelmi szerepének megerősítésének (a tó már 1977-ben természetvédelmi terület lett). A megyei vadászati hatóság rendszeresen bevonta a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület megyei csoportját is azokba az egyeztetésekbe, amelyek eredményeként a vízivad kíméleti zóna az Öreg-tó partjától egyre nagyobb távolságra került kijelölésre. 1987-ben a tó nyugati oldalán húzódó Fekete út lett a vadászati lövonal (a tó partjától 80-180 méterre), majd a következő években az egykori vadászhoz és fácántelephez (250 méterre) került, míg ezután még távolabb – a mintegy 400-600 méterre húzódó Bánhidai útra – helyeződött át (MUSICZ, 1990, 1992)

A tatai Öreg-tó környezetében zajló vízivad vadászat egyre kevésbé volt összeegyeztethető a madárvonulásban betöltött nemzetközi jelentőséggel, ezért a tónak a Ramsari Egyezménybe történő felvételét külföldi (elsősorban holland) kutatók is egyre inkább sürgették (STERBETZ szem. közl). Az Öreg-tó végülis 1989-ben kerülhetett fel a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyek védelméről szóló Ramsari Egyezmény jegyzékére.

Amikor a 8/1993. (I.30.) FM rendelet a legfontosabb hazai vizes élőhelyek vonatkozásában 1993-ban bevezette a teljes vízivad vadászati tilalmat, az Öreg-tó körül is egy több kilométer szélességű kíméleti terület került kijelölésre. A vadászat esetenként még ezt követően is előidézett zavaró hatást az Öreg-tavon gyülekező vadlúdcapatok számára, elsősorban a közeli dörrenések okozta riadalom és idő előtti kirepülés formájában (MUSICZ, 1992, 1997). A vadlúd vadászat Tata térségében 1993 óta csakis a táplálkozóterületeken megengedett, több kilométerre az öreg-tavi éjszakázóhelytől.

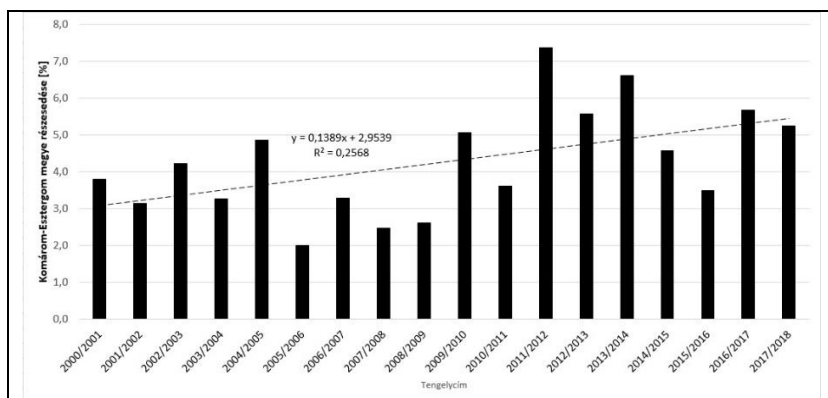
A tatai telelőcentrum táplálkozóterületei jellemzően a várostól nyugatra, 15 km-es távolságon belül húzódnak, elsősorban Tata, Naszály, Mocsai, Komárom, Kocs, Szákszend, Dad, Kömlőd és Környe térségében

A legfontosabb vadlúd táplálkozóterületek és az általuk érintett vadászterületek elhelyezkedése Tata tágabb térségében (Forrás, OVA, saját adatbázis)

Ezzel összhangban a vadlúdvadászatnak is elsősorban Komárom-Esztergom megye ezen vadászterületein alakult ki hagyománya. A 2000-2015 évek terítékadatai alapján a megyei vadlúdteríték túlnyomó része a térképen ábrázolt 7 vadgazdálkodási egységből származik, köztük is elsősorban a dunaszentmiklósi, mocsai, tatai és kocsai vadásztársaságokból.

A tatai térségben telelő vadludak egyes időszakokban szlovákiai táplálkozóterületeket keresnek fel. Ezek jellemzően a Nyergesújfalual szemközti Kőbölkút, Muzsla, Szógyén, Kürt, Libád, Búcs határában húzódnak. Estenként a Komárom és Martos környéki területeket is nagy lúdcapatok keresik fel.

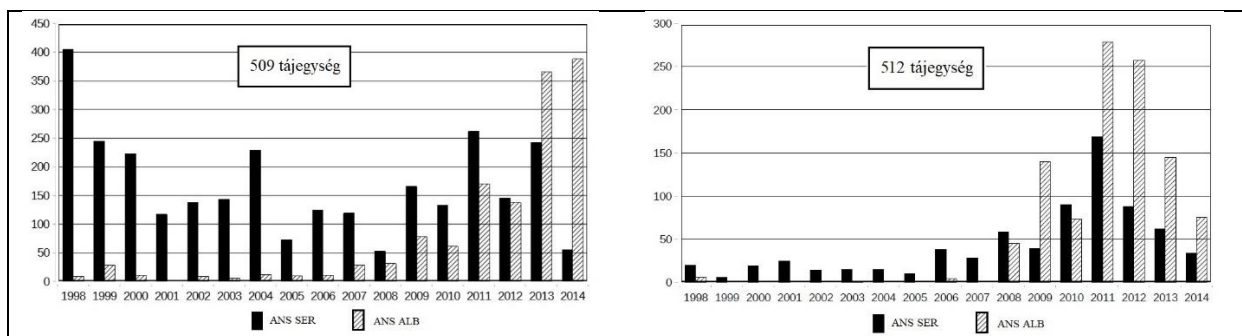
A vadászati hasznosítás mértéke a 2000-2018 közötti időszakban csaknem duplájára emelkedett Komárom-Esztergom megyében. Míg a 2000-2001. években 135-245 db lúdlelövés szerepel az Országos Vadgazdálkodási Adattárban, addig 2017-ben 800, 2014-ben pedig 921 lúdlelövésre került sor. Ez a több, mint négyszeres emelkedés az országos terítékadatok tükrében is folyamatos emelkedést jelent. Az országban elejtett vadludak éves mennyiségéből Komárom-Esztergom megye átlagosan 4,3%-kal részesedett az elmúlt 18 évben, de ez az arány folyamatosan emelkedő tendenciát mutat és esetenként ez az arány meghaladja a 6 %-ot is (2011/2012-ben 7,4 %, 2013/2014-ben 6,6%).

Komárom-Esztergom megye részesedése az országos éves lúdtelelővésekből 2000-2018 között

E folyamatosan emelkedő tendencia ellenére sem állítható, hogy Komárom-Esztergom megyében a vadludak vonatkozásában túlzott vadászati hasznosításra került volna sor. A vadászható lúdfajok köréből a tundra lúd jóval nagyobb (akár 7-17%) arányban szerepel a lelőési statisztikákban, összhangban annak tényével, hogy Tata térsége a faj egyik legjelentősebb Kárpát-medencei telelőhelye. A nagy lilik tekintetében Komárom-Esztergom megye részesedése rendkívül látványosan nőtt az országos terítékből az elmúlt 18 esztendő során, mint ahogy a faj igen látványos dunántúli expanziójára került sor ebben az időszakban az alföldi gyülekezőhelyek rovására. A 2000-es évek elején itt elejtett lilikek 0,3-0,7 %-os aránya 4-6%-ra emelkedett az elmúlt évekre. A nyári lúd esetében azonban nagyjából stagnálón 3-4%-os arányról beszélhetünk.

A Bakonyalja-Komáromi tájegységben az elejtett vetési ludak éves mennyisége 1998-2014 között 53-405 db között alakult, míg a nagy lilikeké 0-388 db között változott az elmúlt 17 esztendőben. A Dunazugi tájegységben ugyanezen időszakban 6-169 tundra lúd és 0-278 db nagy lilik esett évente

Vadlúd teríték adatok a Bakonyalja-Komáromi Vadgazdálkodási tájegység (509) és a Dunazugi Vadgazdálkodási tájegység (512) területén 1998-2014 között (Forrás: OVA 2018a, 2018b)

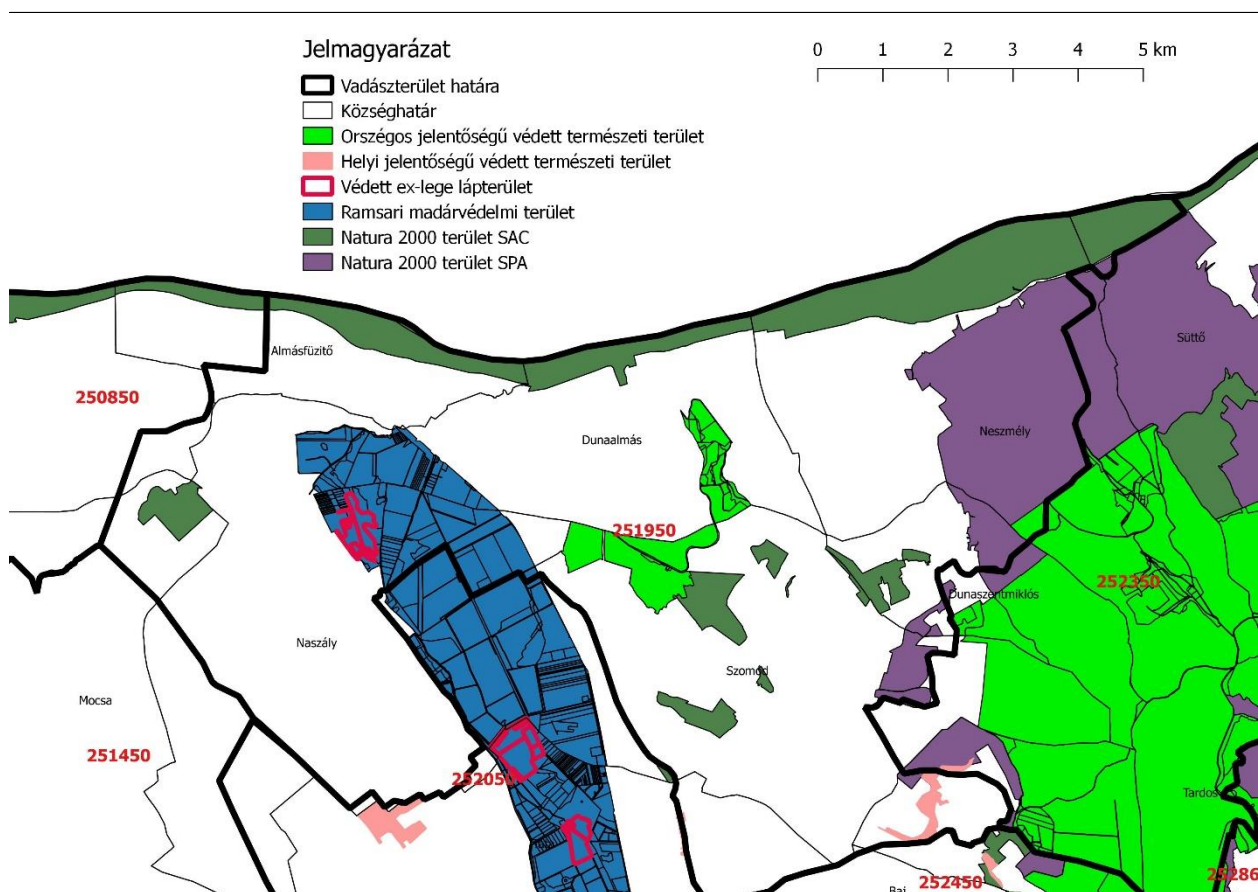
A vadásztársaságok és vadászatszervezők többnyire olyan szemlélettel szervezik a lúd vadászatokat, hogy azok ne idézzék elő a ludak indokolatlan zavarását és bár törekedniük kell a több tízezres lúdcsapatok okozta mezőgazdasági kártételek minimalizálására, mégis abban érdekeltek, hogy a ludak ne hagyják el a térséget. Ez a szemlélet nagymértékben hozzájárul, hogy Tata térsége hosszabb távon is kiemelt lúdtelelőhely maradjon.

Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A tervezési terület három vadászatra jogosult vadásztársaság területére esik.

- Kocs Községi Földtulajdonosok Vadásztársasága

- vadgazdálkodási tájegység: Dunazugi Vadgazdálkodási tájegység
 - vadgazdálkodási terület kódszáma: 11-251550-509
 - érvényes: 2017. március 1 – 2037. február 28.
- Dunaszentmiklósi Rákóczi Vadásztársaság
 - vadgazdálkodási tájegység: Dunazugi Vadgazdálkodási tájegység
 - vadgazdálkodási terület kódszáma: 11-251950-512
 - érvényes: 2017. március 1 – 2037. február 28.
 - Tatai Gazdák Vadásztársasága
 - vadgazdálkodási tájegység: Dunazugi Vadgazdálkodási tájegység
 - vadgazdálkodási terület kódszáma: 11-252050-509
 - érvényes: 2017. március 1 – 2037. február 28.

A Dunaszentmiklósi Rákóczi VT vadászterületének határa és a 2. területegység környéki Ramsari (kék színű) és egyéb Natura 2000, ex lege láp (piros) területek

Mind a tatai Öreg-tó, mind a Ferencmajori-halastavak, mind a kocsi területegység Tata közigazgatási határába eső része a Tatai Gazdák Vadásztársaság vadászterületéhez tartozik (vadászterület kódszáma: 11-252050-509). A kocsi táplálkozóterületek területegység Kocs határába eső része a Kocs Községi Földtulajdonosok VT vadászterületére esik.

A Natura 2000 terület szempontjából meghatározó jelentőségű vadludak vonatkozásában a Komárom-Esztergom megyében 2016-ban kialakított 40 vadászterület közül négy olyan érintett van, ahol számottevőbb mennyiségű vadlúd kerül terítékre.

A tatain kívül a mocsai, dunaszentmiklósi és kocsi vadászterületeken esik a legtöbb lúd. A 2007-2018 közötti időszak vadgazdálkodási adatai alapján a Komárom-Esztergom megyében elejtett 6112 elejtett vadlúd 93 %-a erről a négy vadászterületről került ki.

Kiemelt vadlúderítéssel érintett vadásztársaságok Komárom-Esztergom megyében a 2007-2018 közötti időszak adatai alapján (Forrás: OVA)

Vadlúd lelövési adatok Komárom-Esztergom megye néhány vadászterületén 2007-2018 időközében (Forrás: OVA, Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal)

Vadászterület kódja	Vadásztársaság	Teríték adatok 2007-2018 között (db)			Összes lúdlelövés (db)	Részeseadás a megyei terítékből (%)
		Tundra lúd	Nagy lilik	Nyári lúd		
11-251450-509	Mocsai Gazdák VT	419	1 017	250	1 686	27,59
11-251550-509	Kocs Községi Földtulajdonosok VT	293	465	8	766	12,53
11-251950-512	Dunaszentmiklósi Rákóczi VT	580	1 327	162	2 069	33,85
11-252050-509	Tatai Gazdák VT	309	848	16	1 173	19,19
A négy VT összes		1 601	3 657	436	5 694	93,2
Megye összes		1 942	3 734	436	6 112	100,00

A vízivad vadászat az 1970-es és 1980-as években igen nagy megterhelést jelentett az Öreg-tavon gyülekező vadludak tekintetében. FARAGÓ (1982) szerint 1977-ben Tatáról került ki az országos libateríték 12%-a, de e túlzott vadászati megterhelést holland kutatók vizsgálatai is alátámasztották (BERGH & PHILIPPONA 1986). Nem mellékes körülmény, hogy a vadászok az 1980-as évekig közvetlenül a tómederben, a partközeli nádas takarásában álltak fel. A vadászok felállási helye 1987-től fokozatosan tolódott hátrébb a tó partjától és bár 1989-ben a tavat felvették a Ramsari Egyezmény jegyzékébe, megoldást csak az az 1993-as miniszteri rendelet hozott, mely végérvényesen megtiltotta a tavon és a közvetlen környékén történő vízivad vadászatot (MUSICZ 1997b).

A tavon 1993-ban bevezetett vízivad vadászati tilalom ma is érvényben van. A tó környezetében biztonságos védőzónát jelöltek ki, amely ma is kellő nyugalmat biztosít az itt gyülekező vadludak számára a táplálkozó területeken vagy a közeli halastavakon folyó vadászat hatásaival szemben.

A területre vonatkozó tájegységi vadgazdálkodási előírások a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj részét képező, 401. számú Mezőföldi vadgazdálkodási tájegység vadgazdálkodási tervéről szóló 10/2018. (VII.3.) AM rendeletben található. A rendelet 5. és 6. számú melléklete meghatározza a vadgazdálkodás során betartandó természetvédelmi előírásokat, elvárásokat.

Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen 6 nyilvántartott halgazdálkodási terület található.

1. Öreg-tó (halastó)
2. Ferencmajori-halastavak (halastó)
3. Kiskacsás-tó (horgásztó)
4. Nagykacsás-tó (horgásztó)
5. Derítő-tó (horgásztó)
6. Által-ér, Tatabányai Erőmű-tótól az Öreg-tó előtti halrácsig terjedő szakasz (horgászvíz)

A tatai Öreg-tó Magyarország legrégebbi halastavaként ismert. Erre vonatkozó adalékok a XIV. századig visszamenően ismertek (SZAIFF, 1856), tehát gyakorlatilag a Várral egyidős a halastavi hasznosítás. Luxemburgi Zsigmond uralkodása óta az itt folyó halászat jelentős változásokon ment keresztül, de az alapvetően húzóhálós jellege mind a mai napig megmaradt.

Az Öreg-tó halászata a XVIII. századtól 1945-ig az Eszterházy uradalom keretében zajlott, majd 1946-1965 között az állami tulajdonú Tatai Halgazdasághoz került a halászati jog. Ezt követően a Tatai Állami Gazdaság folytatott a tavon eleinte intenzív, majd félintenzív halászatot, 1993-tól pedig a jogutód Tatai Mezőgazdasági Zrt. néven gyakorolta a halászati jogot. A halászatról és a horgászatról szóló 1997. évi XLI. törvény értelmében benyújtott és elnyert pályázat révén 2001-2015 között szintén a Tatai Mezőgazdasági Zrt. volt a halászatra jogosult. A tó halászati hasznosítási jogát a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény alapján meghirdetett pályázat alapján 2016-tól Tata Város Önkormányzata gyakorolja, e tevékenység folytatására hozta létre a Tatai Öreg-tó Halászati Kft-t. Szakmai partnerként az Aranypony Halászati Zrt. (Százhalombatta) működik közre. Az Öreg-tó halászati vízterületének nagysága 219,28 hektár, a halászati hasznosítás módja a kerítőhálóval végzett húzóhálós halászat. A halászati joggal rendelkező halászati üzemtervében mellékhasznosításként szerepel a horgászat is, de ennek feltételei kevésbé állnak fenn és ezt nem is gyakorolja a cég.

A 2001-2015. években a tervezett 500 kg/ha kihelyezés mellett mintegy 1.200 kg/ha halfogás szerepelt az üzemtervekben, elérendő célként pedig egy megfelelő halszerkezet kialakításával elérhető biomanipulációs vízminőségjavítást tűzték ki. Ennek érdekében félintenzív haltermelést folytattak a tavon polikultúras népesítéssel, létfenntartó takarmányozás, gazdasági abrak mellett. A tó déli öblözetében halászati kíméleti terület került kijelölésre.

A tatai Öreg-tó halgazdálkodásának intenzitása jelentősen változott az elmúlt 35 év során. Az 1980-as és 1990-es években a tavaszi hálnépesítés során évente 62.000-140.000 kg halat helyeztek a tóba és 199.000-566.000 kg takarmány felhasználása mellett 211.000-396.000 kg hal került lehalászásra (Honti 2000). 2009-ben a 119.927 kg halkihelyezés mellett rekord mennyiségű (412.464 kg) hal került lehalászásra. 2016-ban nem került sor hálnépesítésre, és 2017-ben is mindössze 56.100 kg halat helyeztek a tóba. A lehalászott halmennyiség 2017-ben 190.000 kg volt, míg 2018-ban 150.000 kg. A felhasznált takarmány mennyisége 200.000 kg volt.

A tatai Öreg-tavon a húzóhálós halászat turisztikai látványossággá is vált

Az Öreg-tavon zajló halgazdálkodásban a ponty (*Cyprinus carpio*) játssza a döntő szerepet, de a halszerkezetet a fehér busa (*Hypophthalmichthys molitrix*), az európai harcsa (*Silurus glanis*), a fogassüllő (*Sander lucioperca*) és nem kevés vadhal is színesíti.

A tatai Öreg-tó halgazdálkodási adatai, 2007 (Forrás: KEM Kormányhivatal)

Halfaj, méret	Kihelyezett mennyiség	Lehalászott mennyiség
kétnyaras tenyészponty	200.000 db (70.000 kg)	100.000 db (160.000 kg)
fehér busa	8.500 db (3.500 kg)	6.000 db (14.000 kg)
tenyészharcsa, kétnyaras	600 db (400 kg)	400 db (1.200 kg)
süllő, egynyaras ivadék	2.500 db (250 kg)	2.000 db (1.000 kg) kétnyaras

süllő, előnevelt vadhal	8.500 db	4.000 db (600 kg) egynyaras ivadék
	-	18.000 db (5.500 kg)
Összesen	74.150 kg	182.300 kg

A kárókatona okozta halkárok vonatkozásában 1998-2006 között kiterjedt vizsgálatok történtek (Musicz 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006). Ezek során az Öreg-tavon a vizsgált 8 esztendő átlagában 12,5 kg/ha (vagyis az egész tóra vetítve mintegy 2.750 kg) mértékű halvesztéssel lehetett kalkulálni. Összességében az éves haltermelés 0,6-4,0 százaléka volt tehető a kárókatona okozta halvesztés.

Vízgazdálkodás

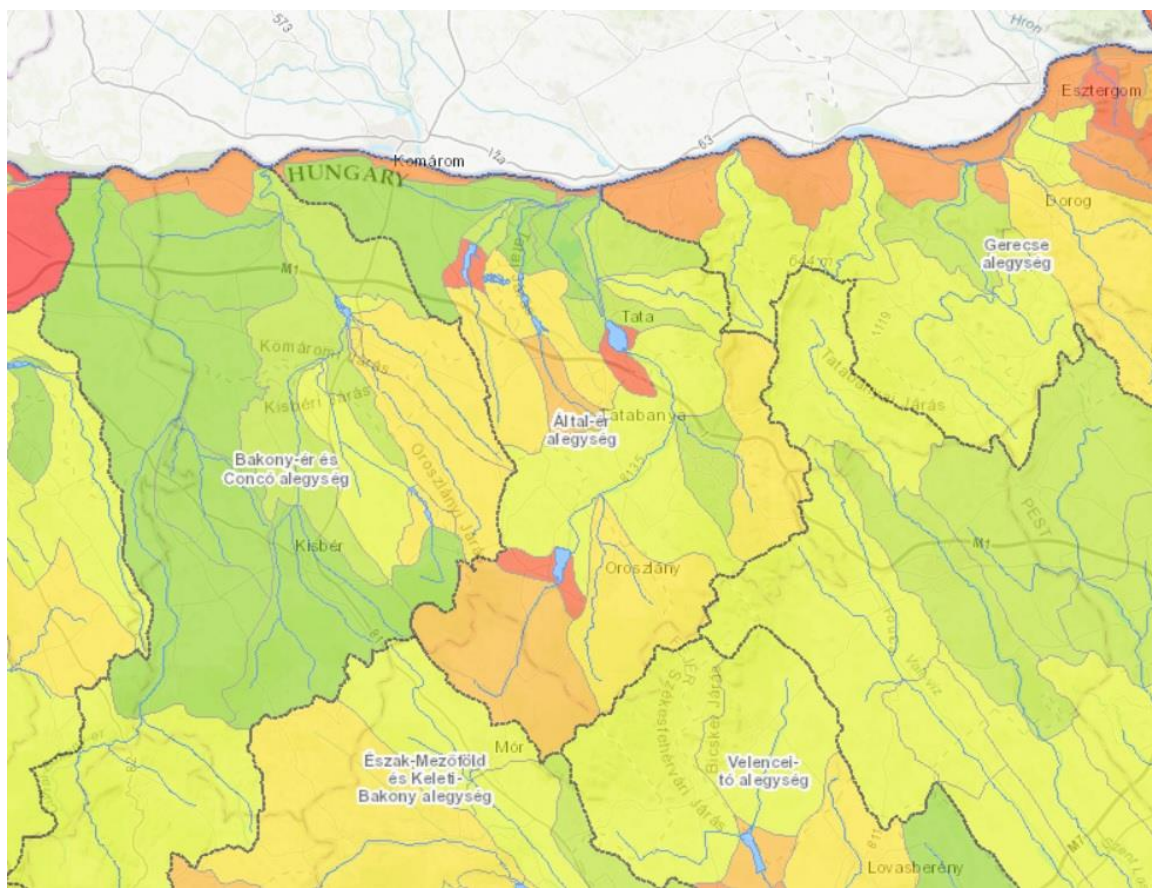
A Tatai Öreg-tó vízjogi üzemeltetési engedélye megfelelően veszi figyelembe a természetvédelmi szempontokat, évente jellemzően 2 alkalommal kerül összehívásra a „tóhasználók ülése”, melyen a Nemzeti Park Igazgatóság is képviseli a természetvédelem érdekeit.

A naszályi Ferencmajori-halastavak halászati jogának gyakorlójával évente több alkalommal belső egyeztetés zajlik a tavak vízkormányzásával kapcsolatban a természeti értékek védelme érdekében.

Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

Az Európai Unió Víz Keretirányelve alapján a 2014-2020 közötti időszakra már a második VGT készült el. 2020-ban került sor a VGT3 előkészítésére, mely Kvassay Jenő Terv részeként fogalmazza meg a szakpolitikai stratégiákat, célfüggvényeket.

A hazai vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés részeként kerültek kidolgozásra tervezési alegységeként a Jelentős Vízgazdálkodási Kérdések. A Tatai Öreg-tó Natura 2000 területet az Által-ér tervezési alegység érinti.

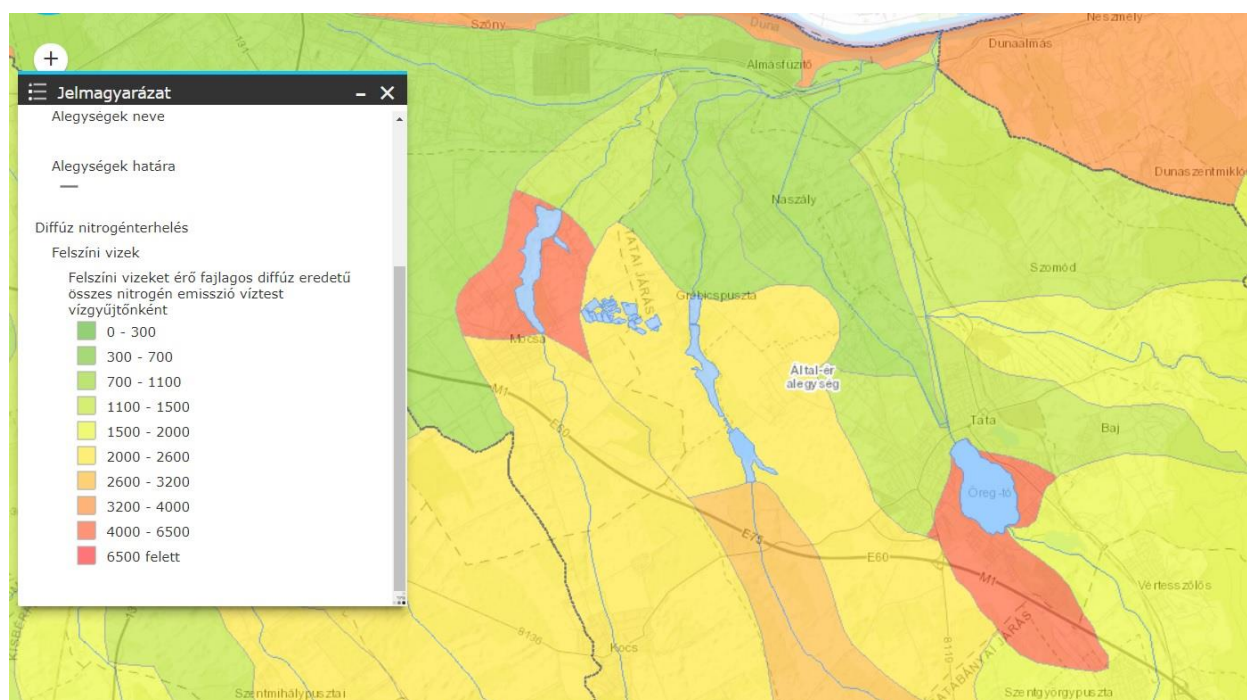

A Duna részvízgyűjtő Által-ér alegysége

Az Által-ér tervezési alegységre összeállított Jelentős Vízgazdálkodási Kérdések:

1. Vízkészlet probléma, vízhiány
2. Szervesanyag szennyezés
3. Az árvízvédelmi helyzetek megoldatlansága, a települések távlati fejlődésével kapcsolatos vízgazdálkodási célok összehangoltságának hiánya
4. A hódállomány által okozott problémák
5. A halgazdálkodás hatása a biológiai elemekre
6. A karsztvízszintek általános emelkedésével kapcsolatos problémák, megengedhető lokális depresszió az újra megszólaló források szempontjából
7. Vízbázisvédelem
8. Gazdasági problémák
9. A klímaváltozással együttjáró kihívások a közeljövőben
10. Az Által-ér vízrendszerében néhány éve megjelent inváziós vízinövények problémaköre

Fentiek közül lényegében az összes vízgazdálkodási kérdés érinti a Tatai Öreg-tó Natura 2000 területet is.

A Tatai Öreg-tó KMT diffúz nitrogénterhelése

Turizmus

A tatai Öreg-tó a város életében, gazdasági fejlődésében, vonzerejének alakításában évszázadok óta kiemelt szerepet tölt be. A város – bár szálláshelyeinek vendégforgalmi adatai dinamikusan növekednek – jellemzően még többnyire az ún. egynapos turisták célpontja. A kirándulók többnyire a város építészeti értékei, természeti adottságai és kultúrája, jó éttermei miatt keresik fel a várost és ebben jelentős szerepe van a térség legnagyobb vízfelületének számító Öreg-tónak. A tó partján álló XIV. századi Öregvár, az Ugyancsak itt álló Eszterházy kastélyegyüttes, a vízimalmok sokasága, lovarda és egyéb építészeti értékek igazi barokk keretet adnak az Öreg-tónak. A látványhoz a tó fölé magasodó Kálvária-domb és a várost távolabb koszorúzó Gerecse és Vértes hegyvonulatai is hangsúlyos természeti vonzerőként járulnak hozzá. De az egyik leghangsúlyosabb látványossága mégis az Öreg-tavon zajló vadlúd vonulás.

Egész Európában szinte példa nélküli, hogy egy város által körülvevő tavon (szinte a város közepén) vadludak tízezrei gyülekezzenek és ezt a jelenséget hivatott bemutatni 2001 óta a város egyik nagyszabású fesztiválja, a Tatai Vadlúd Sokadalom. E rendezvény a maga 15-20 ezres közönségével Magyarország leglátogatottabb természetvédelmi rendezvényének tekinthető.

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság és a Száz Völgy Természetvédelmi Egyesület által minden év november utolsó szombatján megszervezett fesztivál nem csupán a hazai természetvédelem egyfajta seregszemléje, hanem igen népszerű, teljesen ingyenes családi fesztivál.

Az Öreg-tó turisztikai szerepéhez hozzátartoznak egyes sportrendezvények is (a tó-futások, triatlon bajnokságok, evezős, vitorlás és sárkányhajó versenyek) és rengeteg szörfös, jégszörfös, kite-os, korcsolyázó is felkeresi a tavat. Tavasztól ősziig pedig a városban működő Hódysport Egyesület kajakosai, kenusai edzenek napi rendszerességgel a tó vizén. A korábbi években volt

példa arra is, hogy a tavat még jég borította, amikor az első kajakosok már a vízre merészkedtek, néha maguk előtt törve a jeget, nem kis zavarást előidézve a ludak körében. Az ennek kapcsán tartott egyeztetések hatására az utóbbi években ilyen probléma, zavarás nem adódott.

A városban több mobilapplikációs sétaútvonalat is kialakítottak az elmúlt években. Ezek egyike (“Séta az ősi hullámok hátán”) az Öreg-tavat délről kerüli meg, bepillantást nyújt a tó természeti látványosságaiba, így a vadludak életébe. A sétaút embléma-állataként a vetési ludat választották, hiszen ez a faj tette a tavat egykor nemzetközi jelentőségűvé.

A tó és a tó közvetlen környezete tehát a Tatára irányuló turizmus kiemelt helyszínének számít. A turizmust egyre növekvő mértékben a vadlúdvonulás élménye is generálja és természetesen vissza is hat magukra a vadludakra. Az elkövetkező évek fontos feladata, hogy ezt a hatást rendezett keretek között tartsa.

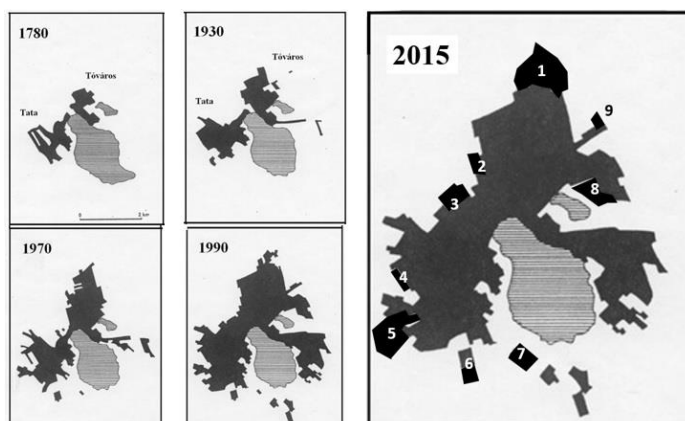
Ipar

Ipari tevékenység nem folyik a területen.

Infrastruktúra

A tatai Öreg-tó az egyik legsajátosabb vadlúdgyülekezőhely Európában, hiszen egy 24 ezer lakosú város csaknem teljesen körülveszi. Az elmúlt évszázadok során jelentősen, és egyre gyorsuló ütemben nőtt a tó tágabb környezetének beépítettsége. Különösen az 1970 utáni évtizedekben épült be egyre több erdő illetve mezőgazdasági terület (**5. ábra**).

A gyorsuló ütemű urbanizációt lassította és korlátok közé szorította ugyan a tó körüli területek védettsége (1977), majd Ramsari jellege (1989) és Natura 2000 státusza (2004), de a tágabb városi területek beépítési intenzitása így is jelentősen növekedett.

Tata város beépíttségének változása 1780-2015 között

Jelmagyarázat a 4. ábrához:

Az 1990-2015 között megvalósult jelentősebb beépítések: **1.** Szomódi úti ipari park (Güntner) **2.** Fényes lakópark **3.** Csever utcai lakópark, **4.** Levendula lakópark **5.** Kocsi úti ipari park **6.** TESCO **7.** Fácánoskert lakópark **8.** Agostyáni úti ipari park **9.** Szélkút utcai lakópark

Tata népessége 1949-ben még nem érte el a 14 ezer főt, de az 1980-as évekre már 25 ezer fölé emelkedett. Azóta ugyan valamelyest csökkent a város lakosainak száma (2015-ben mintegy 23.600 fő), de a lakásállomány és az intézmények, gazdasági épületek, ipari telephelyek száma, kiterjedése folyamatosan növekszik (2011-ben 10.038 db lakás volt Tatán).

A beépítettség mértékének növekedését jól jelzi a művelési ágak területének elmúlt 25 év alatt bekövetkezett változása. Legnagyobb mértékben a szántók kiterjedése csökkent (csaknem 260 hektárral), miközben a "kivett" területek nagysága több, mint 270 hektárral növekedett a város közigazgatási területén.

A művelési ágak területi változása Tatán 1993-2018 között (Forrás: www.takarnet.hu)

Művelési ág	1993 [ha]	2004 [ha]	2018 [ha]	Változás 1993-2018 [ha]
Szántó	4001.4	3909.2	3742,2	- 259,2
Szőlő	246.1	225.2	182,5	- 63,6
Kert	70.6	88.0	65,8	- 4,8
Gyümölcsös	40.8	40.6	25,2	- 15,6
Gyep	429.0	416.3	453,7	+ 24,7
Erdő	764.0	787.4	788,3	+ 24,3
Fásított terület			17,3	+ 17,3
Nádas	12.5	13.1	13,1	+ 0,6
Halastó	113.8	113.8	113,8	0,0
Kivett	2138.5	2223.5	2409,0	+ 270,5
ÖSSZESEN	7816.6	7816.9	7816.9	

Az Öreg-tó szűkebb környezetében, partmenti területein a zöldterület kiterjedése ugyan nem csökkent látványosan, de itt-ott átalakult egy-egy korábbi panzió, megjelent egy-egy épület a korábbi beépítetlen területeken, netán szintraépítésre került sor vagy új kandelláber sor létesült.

Összességében elmondható, hogy az Öreg-tó szűkebb-tágabb környezetében a beépítettség intenzitása jelentős mértékben nőtt az elmúlt évtizedek során. Mindez egyre jelentősebb tényezőként veendő figyelembe a város által körülvelt Öreg-tó vadlúd-dinamikájának térségi léptékben történő értelmezésekor.

Településrendezési eszközök

TATABÁNYA

Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése 8/2018. (IV. 19.) önkormányzati rendelete Tatabánya Megyei Jogú Város Helyi Építési Szabályzatáról

13. § A táj és a természeti környezet védelmére vonatkozó előírások

(2) Külterületen levő, a tájkaraktert meghatározó fasorok, mezsgyék, védőerdősávok megőrzendők.

...

(4) Külterületi fásítás, erdősítés esetén törekedni kell honos fafajok telepítésére, és honos erdőállományok kialakítására. Invazív fa- és cserjefajok nem alkalmazhatók.

(5) Az országos és a helyi jelentőségű természetvédelmi területeken, Natura 2000 területeken, az ökológiai és természetvédelmi, továbbá a tájképvédelmi érdekekkel összhangban, gondoskodni kell a természetszerű erdőállományok megőrzéséről, a tájidegen erdőállományoknak honos erdőtársulásokra való fokozatos cseréjéről.

Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület

28.§ (1) A kereskedelmi-szolgáltató terület építési övezet, mely elsősorban a környezetre jelentős hatást nem gyakorló, kereskedelmi szolgáltató és szolgáltatóipari tevékenységi célú épületek elhelyezésére szolgál.

(2) Kereskedelmi szolgáltató területen a kereskedelmi szolgáltató rendeltetésen kívül elhelyezhető:

- a) ipari szolgáltató,
- b) raktározási, logisztikai, településgazdálkodási, iroda,
- c) szállás jellegű,
- d) kereskedelem, szolgáltatás,
- e) parkolóház, üzemanyagtöltő,
- f) közösségi szórakoztató rendeltetésű is lehet.

(3) Terepszint alatti építményt legfeljebb a telekterület 20%-ának megfelelő mértékben lehet elhelyezni, amennyiben a zöldfelületi követelmények is teljesülnek.

Gksz-10 kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület

Beépítés módja: szabadonálló

Legkisebb kialakítható telek területe 4000 m²

Legnagyobb beépítettsége (%) 50

Legkisebb zöldfelületi aránya (%) 20

Legnagyobb ép. magasság (m) <12,5

vízgazdálkodási terület

14. § (6) ...vízgazdálkodási területként szabályozott vízfolyások medrének felső rézsű élétől számított 50-50 m védőtávolságán belül új épület nem létesíthető.

40. § (1) A vízgazdálkodási terület vízfolyások, tavak, tározók területe.

(2) A szabályozott vízfolyások területén a vízgazdálkodással összefüggő építmények létesíthetők. közúti közlekedési terület

33. § (2) A közlekedési és közműterület övezetekben az országos településrendezési követelmények szerinti épületek mellett a közlekedési létesítmények, a közművek létesítményei és berendezései, környezetvédelmi létesítmények, utcabútorok, köztárgyak és közcélú hirdetőoszlopok helyezhetők el, valamint fasor(növényzet) telepíthető.

VÉRTESSZŐLÓS

Vértesszőlős Község Önkormányzatának 15/2005. (X. 17) rendelete Vértesszőlős Építési Szabályzatáról

Ev védelmi erdőterület

41. § (2) Az Ev jelű övezethez tartozó erdőrészek elsődleges rendeltetése a védelem, amelynek:

- a) a természeti területeken, láprekonstrukciós és élőhely gazdálkodási területen megjelenő védett,
- b) levegő és zajvédelmi, földvédelmi, települési környezetvédelmi védő,
- c) erózió és defláció elleni védő, d) geofizikai stabilizációs, sérült vagy szennyezett területeken rekultivációs védő funkciója van.

(3) Az övezetben a beépítés mértéke 0%, ahol: a) csak erdei berendezések, építmények létesíthetők

b) a kialakítható legkisebb telek területe legalább 1500 m²

Beépítés módja: -

Legkisebb kialakítható telek területe: 1500 m²

Legnagyobb beépítettsége (%) 0

Legnagyobb ép. magasság (m) -

44. § (1) Az Má jelű általános mezőgazdasági övezethez tartoznak a korlátozott használatú nedves rétek, gyepgazdálkodási területek és az időszakos növényborítottságú szántóterületek.

(3) Az övezetekben az 50 méternél keskenyebb mezővédő erdősávok, tájfásítási felületek övezetmódosítás nélkül telepíthetők.

(4) Az Má/1 jelű általános mezőgazdasági övezet építési határértékei az 1. melléklet táblázatában található:

Beépítés módja: SZ (szabadonálló)

Legkisebb kialakítható telek területe: 10 ha

Legnagyobb beépítettség (%) 0,1

Legnagyobb ép. magasság (m) 3,5

a) a telkeken jellemzően a gyepgazdálkodását szolgáló épületek és a gazdálkodást kiegészítő, idegenforgalmi - szolgáltató funkciók számára építhető építmény.

b) az építés feltétele, ha a telek területe eléri a 10,0 ha-t és a telek megközelítését biztosító út legalább 10,0 m széles

(5) Az Má/2 jelű általános mezőgazdasági övezet építési határértékei az 1. melléklet táblázatában található.

Beépítés módja : SZ

Legkisebb kialakítható telek területe: 1 ha

Legnagyobb beépítettség (%) 3

Legnagyobb ép. magasság (m) 6

Az építési hely határvonalai -a szabályozási terv eltérő rendelkezései hiányában- a telekhatároktól 10,0 m, az állandó vízfolyás telkétől 50,0 m.

(6) Az Má/3 jelű általános mezőgazdasági övezet építési határértékei az 1. melléklet táblázatában található.

Beépítés módja: SZ

Legkisebb kialakítható telek területe: 2 ha

Legnagyobb beépítettség (%) 1

Legnagyobb ép. magasság (m) 5

a) a kialakult telkek tovább nem oszthatók, melyeken a terület rendeltetésszerű gyepgazdálkodását szolgáló, lakórendeltetés nélküli épületek helyezhetők el.

b) 20 ha feletti telekterületnél a gazdálkodást kiegészítő, lakó- és idegenforgalmi szolgáltató rendeltetés is kialakítható.

Mv korlátozott használatú mezőgazdasági terület

44./A § (1) Az Mv jelű korlátozott használatú mezőgazdasági terület természeti és vízvédelmi jelentőségű övezetéhez tartozó terület építési határértékei az 1. melléklet táblázatában található.

Beépítés módja: -

Legkisebb kialakítható telek területe: kialakult

Legnagyobb beépítettség (%) 0

Legnagyobb ép. magasság (m) -

(2) Az övezetben:

a) a meglévő növényállományt, különösképpen a nádállományt, a természeti képződményeket a kialakult állapot szerint meg kell őrizni,

b) épület nem létesíthető,

c) kizárólag a természetszerű vízgazdálkodással kapcsolatos építési munkák végezhetők..

Váv vízgazdálkodási terület – állandó vízfelület

Viv vízgazdálkodási terület - ideiglenes vízfelület

45. § (1) A szabályozási terven jelöltek szerint a vízgazdálkodási övezetek:

...

b) a Váv jelű övezet az állandó vízfelületű terület,

c) a Viv jelű övezet az időszakosan vízfelületű terület,

melyek kezelő/védősávjában épület, a vízgazdálkodással össze nem függő építmény nem építhető, kivéve a közművek és a közlekedés műtárgyait.

(2) Az övezeten belül csak a vízügyi jogszabályokban meghatározott építmények, monitoring eszközök helyezhetők el, illetve olyan, természetes anyagokból készített berendezések, bútorzatok (pl. korlát, esőbeálló, jelzőtábla, információs tábla), amelyek az élőhelyek bemutatását lehetővé teszik.

Kk/g különleges beépítésre nem szánt golf terület

45/A. § (1) A Kk/g jelű különleges beépítésre nem szánt golf terület övezetének építési határértékei az 1. melléklet táblázatában találhatók.

Beépítés módja: SZ

Legkisebb kialakítható telek területe:

Legnagyobb beépítettsége (%) 0,5 (max. 100 m²)

Legnagyobb ép. magasság (m) 3,5

a) Az övezetben a golfozáshoz szükséges pálya és terepalakulatok alakíthatók ki, valamint az alaptevékenységet kiszolgáló építmények (WC, pihenő) illetve a parkfenntartás építményei építhetők tájbaillesztett módon.

b) Egy telken, egy épület legfeljebb 100 m² beépített alapterületű lehet.

KOCS

Kocs Község Önkormányzata Képviselő-testületének 3/2022. (VI. 10.) önkormányzati rendelete Kocs Község Helyi Építési Szabályzatáról

Eg gazdasági rendeltetésű erdőövezet

Ev védelmi rendeltetésű erdőövezet

36. § (1) Erdőterület övezetében a közműellátás mértéke és módja:

a) a legalább részleges közművesítettség, valamint

b) a keletkező szennyvíz

ba) szennyvízcsatorna-hálózatba kötése, vagy

bb) zárt, szivárgásmentes szennyvíztárolóban történő gyűjtése, vagy

bc) egyedi biológiai szennyvíztisztítóban történő megtisztítása.

(2) Erdőterületen az OTÉK 10. § (2) bekezdés, valamint 28. § (3) és (4) bekezdésében szereplő valamennyi rendeltetés – az ott szereplő korlátozásokkal – elhelyezhető.

Mk kertes mezőgazdasági övezet

38. § (1) Kertes mezőgazdasági terület [Mk] jelű övezetében lakó rendeltetés nem helyezhető el.

(2) Kertes mezőgazdasági területen épület maximum 3 %-os beépítettséggel helyezhető el úgy, hogy egy telken legfeljebb egy darab épület létesíthető, amelynek alapterülete nem haladhatja meg a 40 m²-t. Terepszint alatti beépítés, vagy földi pince 10 %-os beépítettséggel létesíthető.

(3) Kertes mezőgazdasági terület övezetében az OTÉK 29. § (5) és (6) bekezdés szerinti birtokközpont nem alakítható ki.

Máb-3 általános mezőgazdasági övezet borászati célú hasznosítással /Natura2000/

39. § (4) Általános mezőgazdasági övezet borászati célú hasznosítással: Máb-3 jelű:

- a) lakóépület nem építhető
- b) gazdasági épületként gyepeken csak a gyepterületek művelésével (szénatároló), a legeltetési állattartással (istálló, karám) kapcsolatos építmény építhető, illetve elhelyezhető még a természetvédelmi bemutatást és kezelést szolgáló épület és a sportolási célú állattartást szolgáló istállóépület is.
- c) nagy létszámú állattartó telep nem létesíthető, hígrágyás rendszerű állattartás nem folytatható
- d) 10 %, beépítettség legnagyobb mértéke– szőlő, gyümölcs művelési ágba sorolt és legalább 80 %-ban úgy művelt ingatlan területen megvalósuló bor, szőlő, gyümölcs feldolgozó épület esetén, egyéb művelési ág esetén 2 % épülettel és legfeljebb 300 m² alapterülettel.

Má-2 általános mezőgazdasági övezet korlátozott használat /Natura 2000/

40. § (2) Általános mezőgazdasági övezet korlátozott használat Mák-2 jelű:

- a) Az övezetbe eső, Natura 2000 hálózatba tartozó gyepterületeken csak a gyepterületek természetvédelmi kezelését szolgáló extenzív legeltetési infrastruktúra építményei (karámmal/villanypásztorral körülvett jószágállás, nyitott istálló, vízvételi hely, stb.) helyezhetők el, amennyiben az védett természeti érték, Natura 2000 jelölő élőhely károsodásával nem jár.
- b) Az övezetbe eső, Natura 2000 hálózatba nem tartozó földrészek esetében:
 - ba) lakóépület nem építhető
 - bb) gazdasági épületként gyepeken csak a gyepterületek művelésével (szénatároló), a legeltetési állattartással (istálló, karám) kapcsolatos építmény építhető, illetve elhelyezhető még a természetvédelmi bemutatást és kezelést szolgáló épület és a sportolási célú állattartást szolgáló istállóépület is.
 - bc) nagy létszámú állattartó telep nem létesíthető, hígrágyás rendszerű állattartás nem folytatható.

V vízgazdálkodási terület

41. § (1) Vízgazdálkodási terület övezetében a közműellátás mértéke és módja:

- a) a legalább részleges közművesítettség, valamint
- b) a keletkező szennyvíz
 - ba) szennyvízcsatorna-hálózatba kötése, vagy
 - bb) zárt, szivárgásmentes szennyvíztárolóban történő gyűjtése.

(2) Vízgazdálkodási terület övezetében:

- a) árvízvédelmi,
- b) felszíni vízrendezési,
- c) a meder használatával, fenntartásával összefüggő műszaki-technológiai,
- d) vízi sporttal, horgászporttal összefüggő, valamint
- e) híd elhelyezésével összefüggő

rendeltetés(ek)e)t tartalmazó épület(ek) helyezhető(k) el.

Övezeti paraméterek

	A	B	C	D	E	F	G
1	Az építési övezet jele	Az épületre meghatározott	Az építési telekre meghatározott				
2		legnagyobb épület-magasság	beépítés módja	legnagyobb beépítettség	legkisebb zöldfelület	legkisebb kialakítható telekterület	Oldalkert mérete
3		m		%	%	m ²	m
5	Ev	NP	SZ	NP	NP	NP	kialakult, vagy minimum 3,0 m

6	Eg	4,5	SZ	NP	NP	NP	kialakult, vagy minimum 3,0 m
8	Mák-2	4,5	SZ	Natura 2000 területen csak a HÉSZ 40 §. (2) bek. a) szerinti építmények. NATURA 2000 területen kívüli földrészekeken 3 %, egy épülettel, legfeljebb 300 m ² alapterülettel	NP	beépíthető telek legkisebb mérete: 10.000 m ²	minimum 10 m
9	Máb-3	7,5	SZ	10 %, beépítettség legnagyobb mértéke – szőlő, gyümölcs művelési ágba sorolt és legalább 80 %-ban úgy művelt ingatlan területen megvalósuló bor, szőlő, gyümölcs feldolgozó épület esetén, egyéb művelési ág esetén 2 % épülettel és legfeljebb 300 m ² alapterülettel.	NP	beépíthető telek legkisebb mérete: 10.000 m ²	minimum 10 m
10	Mk	a legnagyobb épületmagasság 4,0 m, legnagyobb homlokzatmagasság a természetes terepszinttől 6,0 méter lehet, a legnagyobb épületszélesség 6,0 m lehet.	oldalhatáron álló, de a 10 méter szélességet meghaladó telkek szabadonálló beépítési móddal is beépíthetők	3 %, de az épület alapterülete nem haladhatja meg a 40 m ² -t.	NP	beépíthető telekméret az OTÉK szerint	kialakult vagy minimum 3 m.
12	V	5,0	SZ	10	NP	NP	OTÉK szerint

SZOMÓD

Szomód Község Önkormányzat Képviselő-testületének 4/2011.(III.21.) önkormányzati rendelete a Helyi Építési Szabályzatról

Gip-m a mezőgazdasági tevékenységet szolgáló, állattartás céljára is hasznosítható gazdasági területek övezete

28. § (1) A Gip-m jelű övezet a mezőgazdasági tevékenységet szolgáló, állattartás céljára is hasznosítható gazdasági területek övezete.

(2) A Gip-m jelű övezet mezőgazdasági hasznosítású beépítésre szánt üzemi terület, ahol a mezőgazdasági termeléssel kapcsolatos üzemi építmények:

terményfeldolgozó,

terménytároló,

állattartó épületek,

gépjavitó és –tároló műhelyépületek,

egyéb mezőgazdasági tevékenységet szolgáló gazdasági épületek, továbbá

a terület őrzéséhez, üzemeléséhez szükséges szolgálati lakás,

az energiaszolgáltatás létesítményei és

a területhez tartozó védőfásítás helyezhetők el.

(4) Az övezetben a megengedett legnagyobb építménymagasság 4,5 m lehet, amelytől csak speciális technológiai előírások miatt, eseti módon megállapított és engedélyezett építménymagassággal lehet eltérni.

- (5) A beépíthetőség legnagyobb mértéke 30%, legfeljebb 0,4 értékű szintterületi mutató biztosításával.
- (6) A legkisebb beépíthető telekterület 10.000 m².
- (7) A zöldfelület kötelező mértéke legalább 30%.

Kszt-1 különleges beépítésre szánt terület - folyékony hulladék, szennyvíziszap elhelyezésére

31. § (1) A Kszt-1 jelű övezet folyékony hulladék, szennyvíziszap elhelyezésére szolgáló különleges terület a 0203/31 hrsz.-ú telken, ahol a beépíthetőség megengedett mértéke 30%, a kötelező zöldfelület legkisebb mértéke 60%, az építménymagasság a technológiának megfelelő.

Má-á

45. § (1) A mezőgazdasági terület a település beépítésre nem szánt területének a növénytermesztés és állattenyésztés, továbbá az ezekkel kapcsolatos termékfeldolgozás és tárolás, együttesen mezőgazdasági termelés és az ahhoz szükséges építmények elhelyezésére szolgáló része.

(3) A mezőgazdasági terület a szabályozási terven jelölteknek megfelelően az alábbi övezetekre tagolódik:

a) az Má-á jelű általános mezőgazdasági övezet, ahol az üzemszerű szántóföldi művelés a jellemző,

(4) Az Má-á jelű övezetben jellemzően elhelyezhető épületek és építmények:

a) a mezőgazdasági termeléshez

aa) a növénytermesztés és feldolgozás és

ab) az állattartás és feldolgozáshoz szükséges gazdasági építmények jellemzően

ac) állattartó épületek,

ad) terménytárolók,

ae) szárítók,

af) gépjárműtárolók és

ag) trágyatárolók).

Beépítés módja: SZ

Legkisebb kialakítható telek területe: 5000 m²

Legnagyobb beépítettsége (%) 0,3

Legnagyobb ép. magasság (m) 5,5

V vízgazdálkodási terület

46. § (1) A vízgazdálkodással összefüggő övezetekbe tartoznak:

V jelű övezet

a) vízfolyások, a felszíni vízelvezető rendszer fő elemei, a közcélú nyílt csatornák medre,

b) tavak, tározók,

c) a vízmedrek parti sávja a szabályozási tervben vagy a HÉSZ előírásai szerint vízgazdálkodási területként szabályozott szélességben

(2) A területen építményt elhelyezni, jelentős földmunkát végezni, művelési ágot változtatni vízjogi engedély birtokában, a vonatkozó rendelkezések előírásainak megfelelően, valamint az alábbiak figyelembe vételével csak úgy szabad, hogy a beavatkozás:

a) a biztonságos felszíni vízelvezetést ne veszélyeztesse, illetve szolgálja,

b) segítse elő a csapadékvizek tárolását, a vízhiányos időszakokra való visszatartását,

c) biztosítsa a meglévő, természetvédelmi szempontból értékes élőhelyek védelmét és újak kialakulását.

NASZÁLY

Naszály Község Önkormányzat Képviselő-testület 9/2021. (XI.8.) önkormányzati rendelete Naszály Község Helyi Építési Szabályzatáról

Ev védelmi rendeltetésű erdőterület

Ek közjóléti rendeltetésű erdőterület

23. § (1) Erdőterület a szabályozási terveken E jellel jelölt erdő művelési ágú és erdő telepítésre tervezett terület.

(2) Az erdőterület az építmények elhelyezése szempontjából:

a) védelmi rendeltetésű (Ev),

c) közjóléti rendeltetésű (Ek),

övezetekre tagozódik.

(3) Védelmi rendeltetésű övezetben épületet elhelyezni nem lehet.

(5) Közjóléti rendeltetésű erdő övezetében a látogatók fogadását, az erdei turizmust szolgáló épületek létesíthetők.

(6) Közjóléti rendeltetésű erdőövezetben a (5) bekezdés szerinti épületek, építmények a következő feltételekkel helyezhetők el:

a) a beépíthető telek területe: kialakult,

b) a beépítettség mértéke max. 5 %,

c) a beépítési mód szabadonálló,

d) az épületmagasság legfeljebb 6 m,

e) előkert, oldalkert, hátsókert legalább 10 m.

(7) Az erdei turizmust szolgáló épületnek nem minősülő építmények a (2) bekezdés a)-c) pont szerinti erdőövezetben kialakíthatók.

Tk természetközeli terület

28. § (1) Természetközeli terület a mocsár, nádas és az ex lege védett láp területe.

(2) Természetközeli terület övezeteiben épület nem létesíthető.

V1 vízgazdálkodási terület

29. § (1) A vízgazdálkodási terület (V) a szabályozási terveken jelölt tavak és vízfolyások medre.

(2) A vízfolyások szabályozott területén csak a vízgazdálkodással összefüggő műtárgyak létesíthetők.

(4) A Natura 2000 területen lévő halastavak V1 övezetében a vízgazdálkodással, halgazdálkodással és madárvédelemmel, madármegfigyeléssel összefüggő műtárgyak létesíthetők.

TATA

Tata Város Önkormányzati Képviselő-testületének 38/2005.(XII.6.) önkormányzati rendelete Tata Építési Szabályzatáról

K-Id idegenforgalmat szolgáló különleges terület

	A	B	C	D	E	F
1.	övezet jele	Megengedett legkisebb telekméret [m ²]	Beépítési mód	Megengedett legnagyobb beépítettség [%]	Megengedett legnagyobb építménymagasság [m]	Legkisebb zöldfelület [%]
2.	Kid-1	2000	SZ	40	6,0	40

Köu-2 jelű övezet

27. § (1) A közlekedési és közműelhelyezésre szolgáló Köu-2 jelű övezetben a helyi (települési) közúthálózati elemek, azok csomópontjai, tömegközlekedési megállóhelyek és építményeik, várakozóhelyek (parkolók) kerékpárutak és sávok, járdák, mindezek vízelvezetési és környezetvédelmi létesítményei, továbbá közművek és hírközlési létesítmények helyezhetők el.

Városi zöldterületek

Általános zöldterületek (ZKp)

33. § (1) A ZKp jelű általános zöldterületi övezetbe Tata belterületi közterületei közül az állandóan növényzettel fedett, különleges karaktert, sajátos, egyedi értéket nem képviselő városi közparkok tartoznak.

Védett zöldterületek

34. § (1) A város területi védelmi rendszeréhez tartozó, eredeti helyükön megmaradt kulturális és 509 természeti örökségvédelem helyi szintű emlékeiként, zöldfelületként funkcionáló közparkok Tata védett zöldterületei.

(2) A ZKp-1 jelű övezet a helyi jelentőségű természetvédelmi terület kezelési övezetében lévő közparkok.

a) Területük nem csökkenthető.

...

d) A burkolt felületek megengedhető legnagyobb aránya 15%.

...

(3) A ZKp-2 jelű övezetbe tartozó védett közpark övezetbe tartozik a Tanoda u. egykori temetőjének területe

...

b) Az építés anyagai természetes anyagok lehetnek, a burkolt felületek megengedhető legnagyobb aránya 15%.

c) Magas és erős fényforrások, reflektorok, hangerősítők nem alkalmazhatók.

...

(5) A védett közparkokban kutyafuttató nem jelölhető ki.

	A	B	C	D	E	G	H
	övezet jele	Megengedett legkisebb		Beépítési mód	Megengedett legnagyobb beépítettség [%]	Megengedett legnagyobb építménymagasság [m]	Legkisebb zöldfelület [%]
		beépíthető	telekméret [m ²]				
4.	ZKp-1	K		-	0		85
5.	ZKp-2			SZ	2		85

A Tatai Öreg-tó parti sétánya (KP-TÓS)

36. § (1) A Tatai Öreg-tó vízfelülete szabad körüljárhatóságát, a szabad rálátást mindenkor biztosítani kell.

(3) A KP-TÓS-2 jelű sétányszakaszon természetközeli anyagú járófelület létesíthető és természetronkon bútorzat, játszóeszköz állítható. Az övezetben a természetközeli ligetes sétánykörnyezetet fenn kell tartani.

Erdők és belterületi erdők

39. § (2) Az erdők elsődleges rendeltetésük szerint a következő övezetekbe tartoznak:

(a) védelmi, (védett és védő) Ev

...

(c) egészségügyi-, szociális, turisztikai (közjóléti), EE

	A	B	C	D	F	G
	övezet jele	Megengedett legkisebb telekméret [m ²]	Beépítési mód	Megengedett legnagyobb beépítettség [%]	Megengedett legnagyobb építménymagasság [m]	Legkisebb zöldfelület [%]
2.						
3.	EV-2		-	0		
6.	EE-1					
7.	EE-2	100 000		0,3		

Ma, Ma-1 Általános mezőgazdasági övezet

40. § (2) Az általános mezőgazdasági terület Ma, Ma-1, Ma-2 jelű övezetekre oszlik.

(3) Ma jelű mezőgazdaság árutermelési övezetben a gazdálkodással összefüggő létesítményeket lehet elhelyezni. A védőtávolságokon belül, a szennyvíziszappal kezelt területeken és a tájképi tájkarakter védelme szempontjából jelentős területeken nem lehet építési tevékenységet folytatni.

(4) 550 Az Ma-1 és Ma-2 jel övezetben a gazdasági épületek mellett 50 hektárt elérő telken lakóépület is elhelyezhető.

(5) Az építménymagasságtól a technológiai berendezések eltérhetnek

Mv-1, Mv-2 Védett mezőgazdasági gyepterület övezete

40. § (6) Védendő természeti terület MV jelű övezetek

(a) Az övezetbe tartoznak a nem erdőjellegű, de természetes vagy természet-közeli növénytakaróval borított, a természeti környezet eredeti állapotának megőrzésére szolgáló területek.

(b) Az övezetben a meglévő növényállományt, a természeti képződményeket és a felszíni formációkat, a vizes élőhelyeket a kialakult állapot szerint meg kell őrizni. Az övezetben található gyepeket meg kell tartani, azok nem törhetők fel, területei nem tölthetők fel és egyéb beavatkozással sem háboríthatók.

(c) A területen lakóépület nem létesíthető. (d) 552 legfeljebb 500 m² alapterületű beépítés létesíthető

(7) MV – védendő természeti és vízvédelmi övezetek

MV-1 – természeti övezet

MV-2 – kezelési övezet

...

(8) MV-1 a helyi természetvédelmi terület természeti övezetéhez tartozó földrészek. A pihenés és ismeretterjesztés építménye(i) az övezet területének szélén, 100 méteres sávon belül helyezhetők el.

(9) MV-2 jelű területek a helyi természetvédelmi kezelési övezetéhez tartoznak. a természetközeli extenzív gazdálkodású, jellemzően állandó növény-borítottságú, csak időszakonként feltörhető művelt rét és legelő területek. Az övezeten az extenzív növénytermesztés, az extenzív állattartás és az ezekkel kapcsolatos terménytárolás speciális építményei a vízfolyásoktól – árkoktól mért 50 m-es védőtávolságon kívül helyezhetők el.

	A	B		C	D	E		F	G	H	I
	övezet jele	Megengedett legkisebb telek		Beépítési mód	Megengedett legnagyobb beépítettség [%]		Megengedett építménymagasság [m]	Legkisebb zöldfelület [%]	Megjegyzés		
		terület [m ²]	szélesség [m ²]		térszínen	terepszint alatt					
1.	Ma	200 000		SZ	0,5		6,0		Telek tovább nem osztható		
2.	Ma-1	100 000		SZ	0,2 (500 m ²)		4,5		lakófunkció 50 ha felett		
3.	Ma-2	200 000		SZ			5,5				
4.	MV-1			SZ	1,0				természeti övezet		
5.	MV-2	200 000		SZ	1,5		4,5		kezelési övezet		

Vízgazdálkodási terület (V; VT)

41. § (3) VT-1 jellel megkülönböztetett övezetek az Öreg-tó és a Cseke-tófarok szakaszai az élőhelyrehabilitáció területei, melyben a vízgazdálkodással összefüggő építményeken kívül semmi nem építhető.

(4A) A VT-2 jelű Vízgazdálkodási területen a víziállások

...

b) bejáratánál a partról jól látható módon a szerkezetre tájékoztató táblát kell elhelyezni, mely tartalmazza az engedélyszámot, az építés évszámát, hónapját és a vízi-állás elsődleges célját,

c) nem emelkedhetnek a part felső élénél magasabbra,

d) alapozása ne emelkedjen ki a mederfenékből,

...

k) parti csatlakoztatásának kialakításakor a meglévő partszerkezet átalakítását a szükséges minimumra kell csökkenteni

l) műszaki kialakításánál a mederből való egyszerű és gyors eltávolíthatóságot biztosítani kell,

m) vízgazdálkodási, halászati, viziközlekedési, sport-rekreáció, természetvédelmi és kutatási céllal létesülhetnek

41/A. § (4) 589 A Kb-R jelű különleges beépítésre nem szánt övezetet használni, az övezetben építményt elhelyezni lovas- és egyéb sport, kulturális és más rendezvény céljára lehet

	A	B	C	D	E	F
1.	övezet jele	Megengedett legkisebb telekméret [m ²]	Beépítési mód	Megengedett legnagyobb beépítettség [%]	Megengedett legnagyobb építménymagasság [m]	Legkisebb zöldfelület [%]
4.	Kb-R	1 000	SZ	2	7,5	30

5. Felhasznált irodalom

- Aszalós R. – Gálhidy L. (szerk.) (2015): Natura 2000 erdőterületek kezelése. Gyakorlati útmutató erdőgazdálkodók és erdészeti szak személyzet számára. (Bábakalács Füzetek 20.) – Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, Eger, 56 pp.
- Böloni J. – Molnár Zs. – Kun A. (szerk.) (2011): Magyarország élőhelyei. Vegetációtípusok leírása és határozója (ANÉR 2011). – MTA ÖBKI, Vácrátót, 441 pp.
- Dövényi Zoltán (szerk.) (2010): Magyarország kistájainak katasztere – MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 876 pp.
- Fekete G. – Varga Z. (szerk.) (2006): Magyarország tájainak növényzete és állatvilága. – MTA Társadalomtudományi Központ, Budapest, 486 pp.
- Haraszthy L. (szerk.) (2014): Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon. – Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány, Csákvár, 956 pp.
- Szép T., Csörgő T., Halmos G., Lovászi P., Nagy K. & Schmidt A. (szerk.) 2021. Magyarország madáratlasza. – Agrárminisztérium, Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Budapest
- Földművelésügyi Minisztérium, Környezetügyért Felelős Helyettes Államtitkárság – Természetmegőrzési Főosztály (szerk.) (2018): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez. – KvVM, Budapest, 40 pp.
- Agrárminisztérium (szerk.) (2020): Iránymutatás a madárvédelmi területek Natura 2000 fenntartási terveinek összeállításához. (Az „Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez” című AM útmutató 4. sz. melléklete.) – AM, Budapest, 3 pp.

Világháló helyek:

<https://www.novenyzetiterkep.hu/>

<http://erdoterkep.nebih.gov.hu/>

<https://nfk.gov.hu/>

http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal/

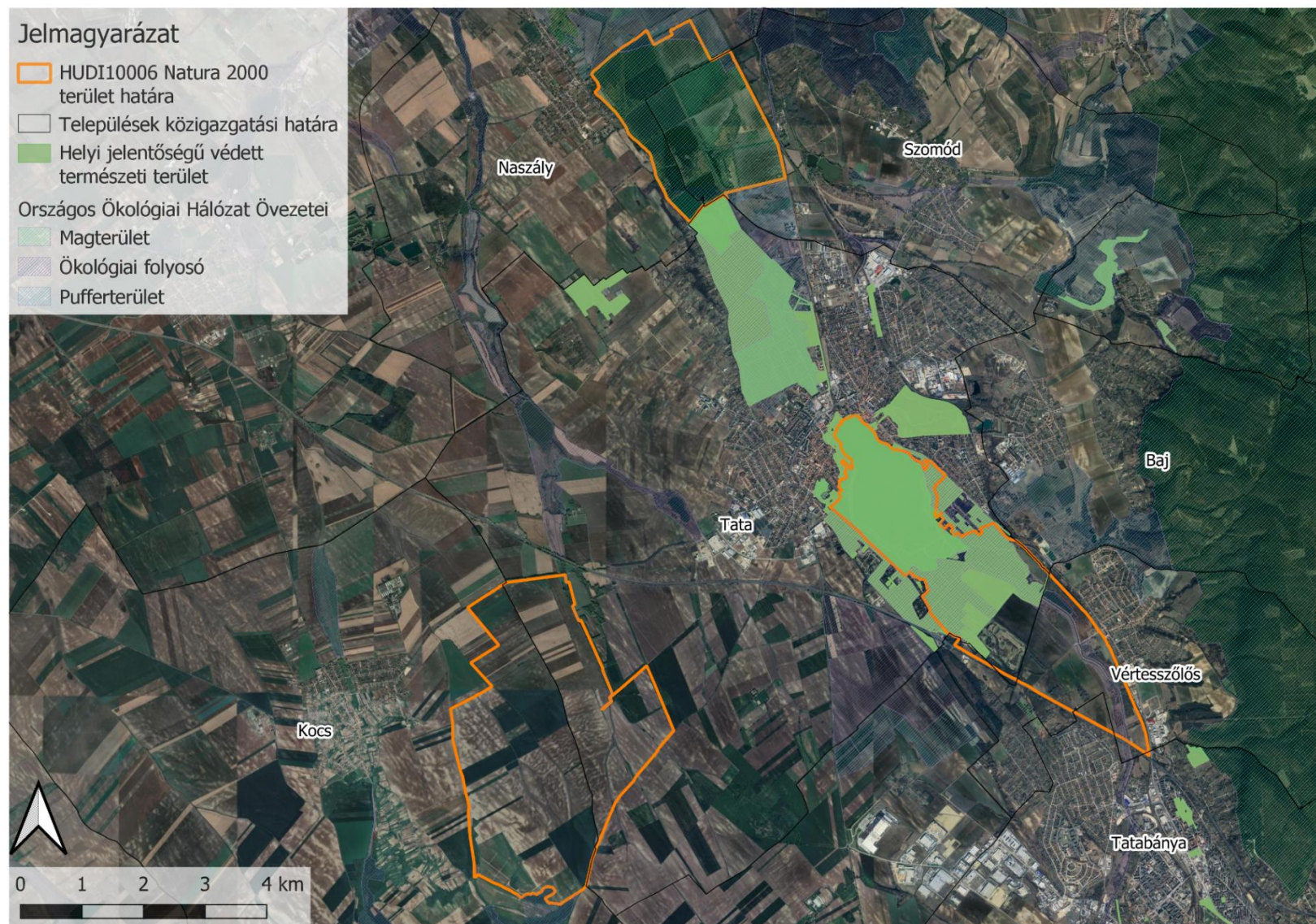
<http://natura2000.eea.europa.eu/>

<http://natura.2000.hu/>

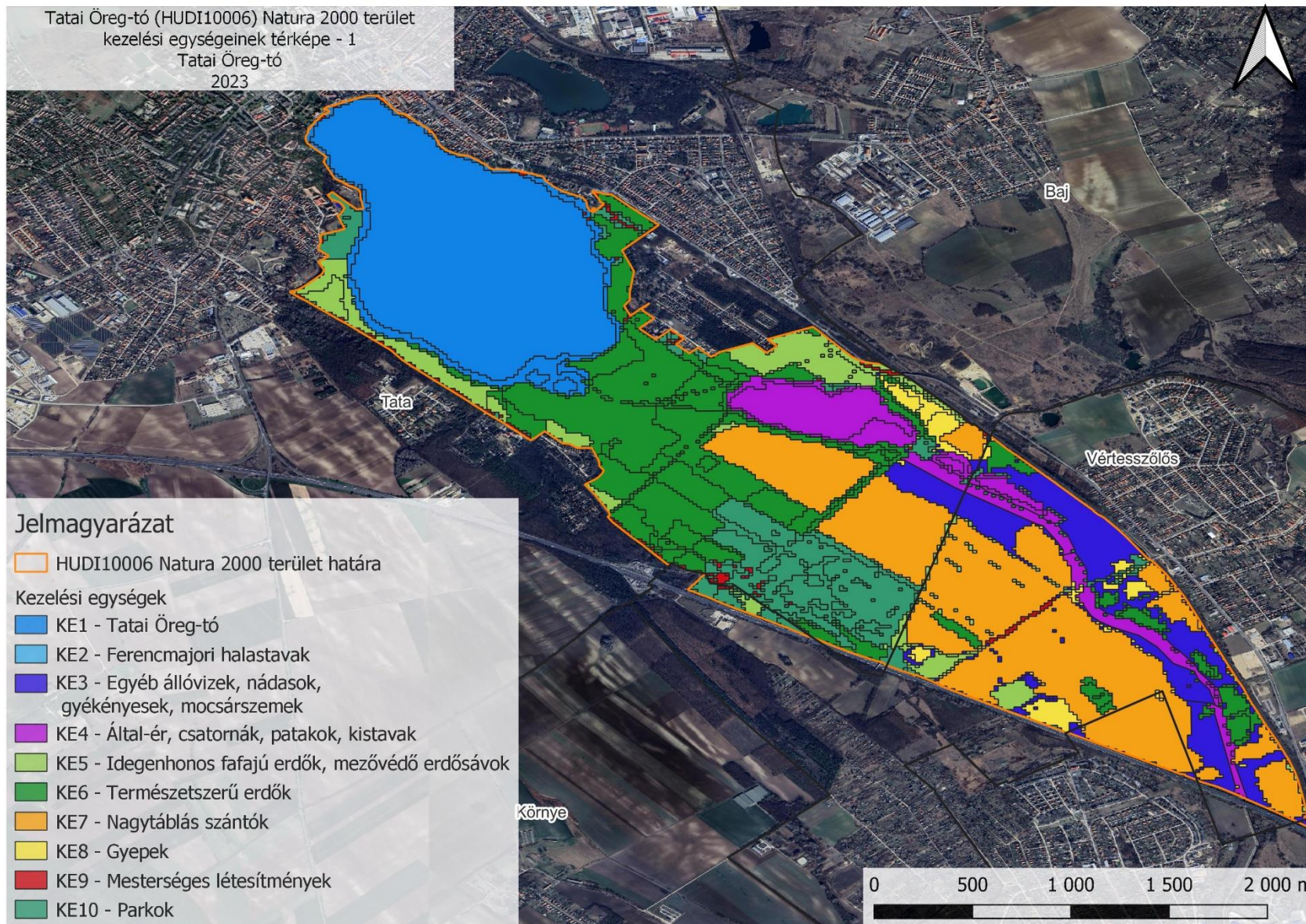
<http://www.termeszetvedelem.hu/>

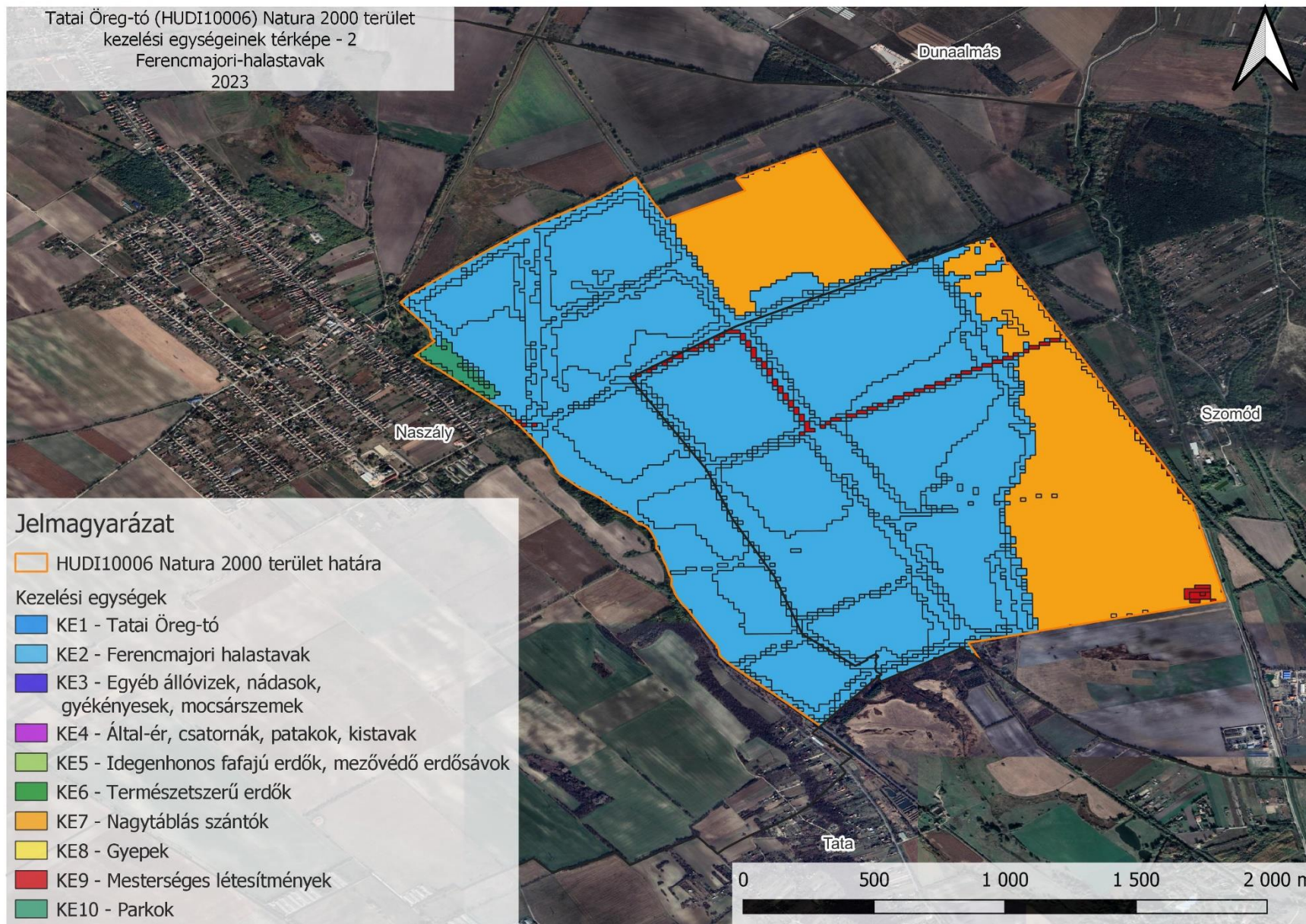
6. Térképek és mellékletek

I. számú melléklet: Tatai Öreg-tó (HUDI10006) Natura 2000 terület áttekintő térképe (2023)

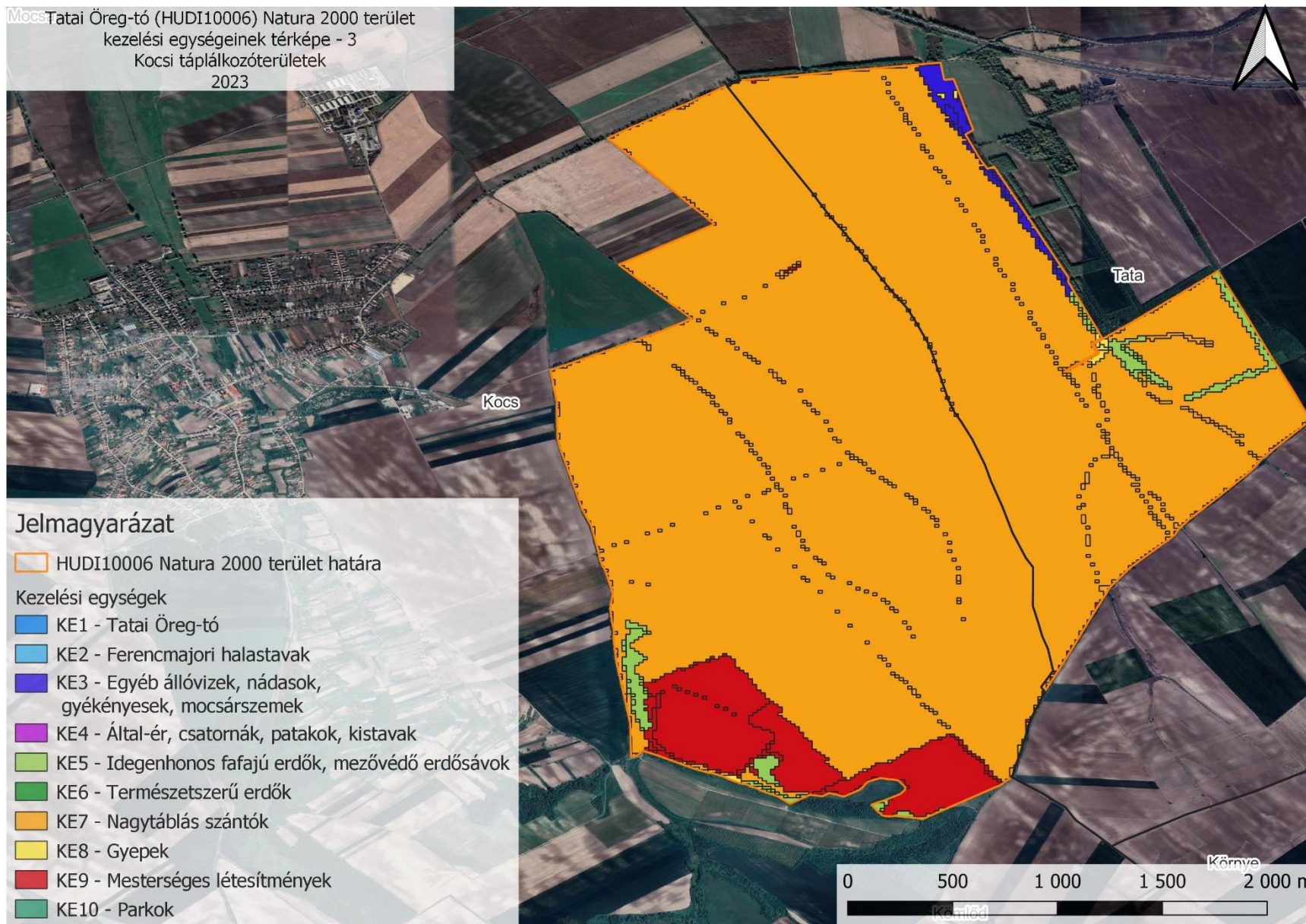

2. számú melléklet: Tatai Öreg-tó (HUDI10006) Natura 2000 terület kezelési egységeinek térképe (2023)

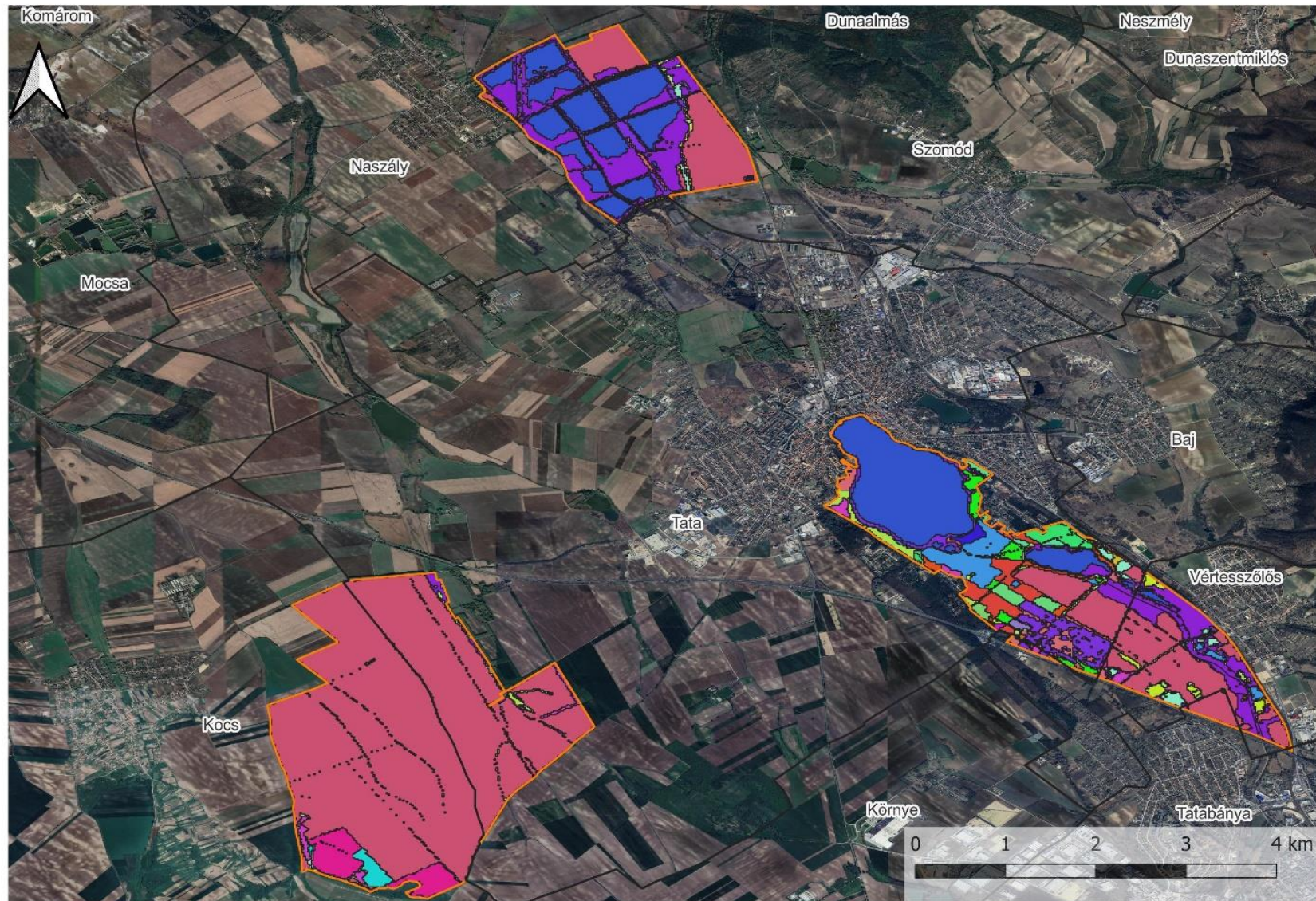

MocsTatai Öreg-tó (HUDI10006) Natura 2000 terület
kezelési egységeinek térképe - 3
Kocsi táplálkozóterületek
2023

3. számú melléklet: Tatai Öreg-tó (HUDI10006) Natura 2000 terület élőhely térképe (NÖSZTÉP alapján) (2023)

Jelmagyarázat

- HUDI10006 Natura 2000 terület határa
- Élőhelytérkép a NÖSZTÉP alapján
- Akác dominálta ültetvények
- Alacsony épület
- Állóvizek
- Ártéren kívüli füzesek
- Ártéren kívüli, többletvízhatás alatti nyárasok
- Cseresek
- Égeresek
- Egyéb burkolt vagy burkolatlan mesterséges felületek
- Egyéb elegyes lomberdők
- Egyéb idegenhonos lombos fajok dominálta erdők
- Egyéb, többletvízhatással érintett elegyes lomberdők
- Egyéb, többletvízhatással érintett őshonos dominanciájú erdők
- Elegyetlen és kőriselegyes kocsányos tölgyesek
- Elegyetlen és kőriselegyes kocsányos tölgyesek TVHA
- Folyamatban lévő felújítás
- Földutak
- Gyümölcsösök, bogyósok és egyéb ültetvények
- Időszakos vízhatás alatt álló gyepek valamint láp- és mocsárrétek
- Láp- és mocsárerdők
- Magas épület
- Máshová nem besorolható fás szárú növényzet
- Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet
- Nemesnyár- és fűz dominálta ültetvények
- Nyíresek
- Szántóföldek
- Szilárd burkolatú utak
- Szőlők
- Többletvízhatással érintett cseresek
- Túlevelűek dominálta ültetvények
- Vasutak
- Vízben álló mocsári/lápi növényzet
- Vízfolyások
- Zárt gyepek homokon
- Zárt gyepek kötött talajon vagy domb és hegyvidéken
- Zöldfelületek mesterséges környezetben fák nélkül
- Zöldfelületek mesterséges környezetben fákkal